

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
TİCARET HUKUKU BİLİM DALI**

**ANONİM ŞİRKETLERDE MENFİ GENEL KURUL KARARLARININ
İPTALİ**

Yüksek Lisans Tezi

**Hazırlayan
Sanem GÜNGÖR**

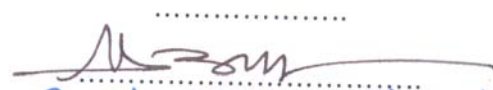
**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Yedigir İZMİRLİ**

Ankara-2010

ONAY

Sanem GÜNGÖR tarafından hazırlanan "Anonim Şirket Menfi Genel Kurul Kararlarının İptali" başlıklı bu çalışma, 12.04.2010 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda () oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Özel Hukuk Anabilim Dalı, Ticaret Hukuku Bilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

.....
Prof. Dr. Oğuz Kürsat LİNAL (Başkan)

.....
Prof. Dr. Yedigöller İZMİRLİ

.....
Prof. Dr. Kemal ŞENOCAK

ÖNSÖZ

Anonim şirketlerde iradenin oluştuğu asıl organ genel kuruldur. Anonim şirketin iradesi hukuk alanında genel kurul kararı olarak ortaya çıktığından söz konusu genel kurul kararlarının hükümsüzlük hallerinin tespiti ve iptal edilebilirliği nesafet kuralları gereğidir. Ticaret Kanunu'nda, esas sözleşmeye veya afaki iyi niyet kurallarına aykırı olan genel kurul kararlarına karşı iptal davası açılabilceği düzenlenmiştir. İptal edilebilir bir karar, hukuken hatalı olsa bile mahkemece verilecek iptal hükmü kesinleşinceye kadar geçersiz ve yok olmayıp, geçerliliğini ve varlığını devam ettirir. Menfi genel kurul kararlarının olumlu bir sonuç doğurduğu durumlarda, karar iptal davasına konu olabilmeli, hukuka uygunluğu mahkemelerce denetlenmek suretiyle hukuk güvenliği sağlanabilmelidir.

Bilgi birikimiyle, örnek kişiliğiyle ve mükemmel eğitimliliğiyle çalışmamın her aşamasında yanımda olan, yadsınamayacak katkılar sağlayan hocam Sayın Prof. Dr. Yadigar İZMİRLİ'ye, çalışmamı her aşamada değerlendirme ve yön gösterme konusunda emeklerini esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Hayrettin ÇAĞLAR'a ve Araş. Gör. Kürşat GÖKTÜRK'e teşekkür etmeyi borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
KISALTMALAR	vi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKETLERDE GENEL KURUL VE GENEL KURUL KARARLARI

I. GENEL KURUL	4
A. Genel Olarak.....	4
B. Genel Kurulun Özellikleri	7
C.Genel Kurulun Yetki Alanı.....	9
1) Esas Sözleşmenin Değiştirilmesi	10
2) Organların Seçimi ve Görevden Alınması	11
3) Kanunda Tanzim Edilen Diğer Görevler	12
D. Genel Kurul Türleri.....	13
1) Olağan Genel Kurul	13
2) Olağanüstü Genel Kurul.....	14
3) Diğer Genel Kurul Çeşitleri.....	15
a. Kuruluş Genel Kurulu.....	16
b. İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulu.....	16
c. Tahvil Sahipleri Genel Kurulu.....	18
d. İntifa Senedi Sahipleri Genel Kurulu	19
II. GENEL KURUL KARARLARI	21
A. Genel Kurul Kararının Tanımı ve Hukuki Niteliği.....	21

1) Tanımı.....	21
a. Karar Kavramı.....	22
b. Karar Yetersayısı ve Kararın Oluşumu	23
2) Hukuki Niteliği	27
B. Genel Kurul Kararlarının Türleri	30
1) Olumlu- Menfi Kararlar	30
2) Esasa ve Usule İlişkin Kararlar	31
3) Talimat Kararları ve Tavsiye Kararları.....	32
C.Genel Kurul Kararlarının Geçerliliği İçin Gerekli Olan Şartlar	33
1) Usulüne Göre Teşekkül Etmiş Bir Genel Kurul Toplantısı.....	33
2)Hazirun Cetvelinin Hazırlanması.....	35
3)Ortak İrade beyanı	38
4) Oylama Sonucunun Tespiti ve Toplantı Tutanağı	38
D. Genel Kurul Kararlarının Sakatlık Halleri	39
1) Butlan.....	40
2) Yokluk	42
3) İptal Edilebilirlik	44
4) Yokluk ve Butlan Halleri İle İptal Edilebilirliğin Sınırlandırılması	45

İKİNCİ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKETLERDE MENFİ GENEL KURUL KARARLARININ İPTALİ

I. MENFİ GENEL KURUL KARARLARI	49
A. Menfi Genel Kurul Kararlarına Konu Olabilecek Hususlar	49
B.Menfi Genel Kurul Kararlarının Ortaya Çıkması.....	50
1) Bir Teklifin Reddi İle Meydana Gelen Menfi Genel Kurul Kararları..	50

2) Olumsuz Şekilde Ortaya Çıkan Kararlar	56
3) Bir Teklif Karşısında Genel Kurulun Sessiz Kalması Hali.....	56
II. MENFİ GENEL KURUL KARARLARININ İPTALİ	60
A. Genel Olarak.....	60
B. İptal Davasının Şartları	61
1) Menfaat Aranıp Aranmayacağı Sorunu	61
a. Genel Olarak	62
b. Türk Hukukunda	64
2) İptal Davasının Maddi Hukuka İlişkin Şartları	66
a. Genel Kurul Kararının Varlığı.....	67
b. Karardaki Sakatlığın TTK. 381'inci Maddedeki İptal Sebepleri İçine Girmesi.....	71
(1) Kanuna Aykırılık.....	72
(2) Esas Sözleşmeye Aykırılık.....	73
(3) Afaki İyiniyet Kurallarına Aykırılık.....	74
c. Karar İle Kanuna Veya Ana Sözleşmeye Aykırılık Arasında İliyet Bağı	76
3) İptal Davasının Usul Hukukuna İlişkin Şartları	77
a. Tarafları	77
(1) Davacı.....	77
(i) Pay Sahipleri	78
(ii) Yönetim Kurulu	81
(iii) Yönetim Kurulu Üyeleri Ve Denetçiler	82
(2) Davalı.....	83
b. Yetkili Ve Görevli Mahkeme.....	84
c. İptal Davasına İlişkin Mahkeme Hükmünün Hukuki Etkileri	85
(1) İptal Davasının Reddine ve Kabulüne İlişkin Hükmün Etkileri	85

(i) Mahkemenin Ticari Takdire Müdahalesi	87
(ii) Mahkemenin İptal Kararı İle Birlikte Doğru Olan Karara Hükmedip Hükmedemeyeceği Sorunu	88
d. Süre	91
e. İptal Kararının Ticaret Siciline Tescili	92
C. Menfi Genel Kurul Kararlarının İptalinin Neticeleri	93
1) Genel Olarak	93
2) İptal Kararının Hususi Sonuçlar Doğurduğu Haller	94
a.İbranın Reddi Kararı Bakımından.....	94
b.Bir Sözleşmenin Feshedilmesi Teklifinin Reddi Bakımından	96
c.Özel Denetçi Atanması İsteminin Reddi	97
d. Genel Kurulda Reddedilen Bir Teklifin Uzun Bir Süre Tekrar Genel Kurula Getirilememesi	97
SONUÇ.....	99
KAYNAKÇA.....	103
ÖZET	112
ABSTRACT	114

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m	: Adı geçen makale
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
BATİDER	:
BK	: Türk Borçlar Kanunu
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
dn.	: Dipnot
D	: Dergi
E	: Esas
HAAŞ	: Halka Açık Anonim Şirketler
HD	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HUMK	: Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
İBD	: İstanbul Barosu Dergisi
İkt. Mal.	: İktisat ve Maliye Dergisi
İPGK	: İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulu
İsv. BK	: İsviçre Borçlar Kanunu
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K	: Karar
Komiser Yönetmeliği	: 07.08.1996 tarihli RG’de yayımlanan 22720 sayılı “Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Toplantıları ve

Bu Toplantılarda Bulunacak Sanayi ve Ticaret
Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelik”

m.	: Madde
MK	: Türk Medeni Kanunu
S.	: Sayı
SerPK	: Sermaye Piyasası Kanunu
sh.	: Sayfa
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
TD	: Ticaret Dairesi
THYKS	: Ticaret Hukuku ve Yargı Kararları Sempozyumu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
TTKT	: Türk Ticaret Kanun Tasarısı
vd.	: Ve devamı
vs.	: Ve saire
VUK	: Vergi Usûl Kanunu
Y.	: Yıl
YKD	: Yargıtay Kararları Dergisi

GİRİŞ

Çok ortaklı sermaye şirketlerinden biri olan anonim şirketler, günümüzde ülke ekonomisi açısından büyük önem kazanmış ve ticari hayatın vazgeçilmez bir parçası haline gelmişlerdir. Anonim şirketler Ticaret Kanunu anlamında şirket olmaları sebebi ile pay sahiplerinden bağımsız olarak tüzel kişiliğe sahiptirler. Tüzel kişiliğe haiz anonim şirket, ortaklığı organları aracılığı ile yönetir ve bu organlar aracılığı ile faaliyette bulunur. Bu organların en önemlisi, birbirlerini tanımasalar dahi çok sayıda ortağı bir araya getirerek, ortaklığın genel işleyişi ve yönetimi ile ilgili olarak ortaklık iradesi ile karar alan genel kuruldur. Anonim şirketlerde pay sahipleri, genel kurulda alınacak kararlar için oy kullanmak suretiyle, şirket yönetimi hakkındaki iradelerini ortaya koymaktadırlar. Anonim şirket tüzel kişiliğinin yönetiminde, şirketin ortak iradesi önemli olup, şirketin ortak iradesi genel kurul kararı olarak ortaya çıkmaktadır.

Anonim şirketlerde çoğunluk sistemi geçerlidir. Anonim şirketlerde pay ve oy çoğunluğunu ellerinde bulunduranlar, anonim şirketin tüm organlarını oluşturmak, esas sözleşmesini değiştirmek ve şirket için hayati öneme haiz daha birçok karar alabilmek yetkisine sahiptirler. Bu kimselerin genel kurul toplantısında almış oldukları kararlar, genel kurulun organları ile birlikte toplantıya katılmış olsunlar ya da olmasınlar, tüm pay sahiplerini ve hatta bazı özel durumlarda üçüncü kişileri bağlayıcı niteliktedir(TTK.m.360 vd). Bu sebeplerle pay ve oy çokluğunu ellerinde bulunduran kimselerin, şirket yönetiminde tekel oluşturarak, münferit ve azınlık pay sahipleri açısından olumsuz sonuçlar doğuracak kararlar almalarını engellemek için, kanun koyucu, çoğunluk pay sahiplerinin karar alma hak ve yetkilerini, münferit pay sahipleri ile 1/10 azınlığa tanıdığı bireysel haklar ve azınlık hakları ile sınırlamıştır. Ayrıca tüm pay sahiplerine kanuna, esas sözleşmeye ve afaki iyi niyet kurallarına aykırı olması halinde, genel kurul kararlarının iptalini

mahkemeden isteme hakkı tanınması gibi, her pay sahibinin iptal davası hakkı ile çoğunluk iradesini belli koşulların varlığı halinde iptal ettirip geçersiz kılabilmesini sağlayan uygulamalar, çalışmamız kapsamında incelenecektir. TTK.m 381’de düzenlenen genel kurul kararlarının iptali, anonim şirket genel kurullarında güç dengesinin sağlanabilmesi için getirilen sınırlamaların en etkilisidir.

Anonim şirket genel kurul kararlarının iptali sorunları ile ilgili olarak çok sayıda kaynağa ulaşılabildiğine rağmen, menfi genel kurul kararlarının iptali hususunu tüm yönleriyle inceleyen bir eser (Türkçe yayınlanmış) yoktur. Oysa hukuka aykırı olarak alınan kararlar, sadece olumlu kararlar ile sınırlı olmayıp, menfi genel kurul kararı ile de hukuka aykırılık doğabilmektedir. Bu şekilde bir hakkın kullanılması haksız olarak engellenebileceği gibi, bir teklifin uzunca bir süre genel kurulda görüşülememesi gibi olumsuz sonuçlar doğabilecek, hatta çoğunluğu ellerinde bulunduranlar haksız olarak yönetim kurulunun ibrasına dahi engel olabileceklerdir. İşte bu sebepler bizi Türk Ticaret Kanunu’na göre menfi genel kurul kararlarının iptali hususunu incelemeye sevk etmiştir.

Anonim şirket menfi genel kurul kararlarının iptaline ilişkin incelememiz iki bölüm olarak düşünülmüştür. Birinci bölümde genel kurul ve genel kurul kararları kavramı iki madde halinde incelenecektir. İlk maddede; ileriki açıklamalarımıza ışık tutmak açısından öncelikle, genel kurulun tanımı ve özellikleri ele alınacak olup, bu kapsamda iptal davasının konusu olan genel kurul kararlarının sakatlık hallerini ortaya koyabilmek açısından, genel kurulun yetki alanı genel hatlarıyla incelenecek ve genel kurul türleri belirlenecektir. İkinci maddede; genel kurul kararlarının tanımı yapıldıktan sonra, menfi genel kurul kararlarının hukuki mahiyetini net bir şekilde ortaya koyabilmek açısından karar kavramı üzerinde ayrıntılı olarak durulacaktır. Genel kurul kararlarının hukuki niteliğinin belirlenmesinin ardından, genel

kurul kararının geçerliliği için gerekli olan şartlar tespit edilmeye çalışılacak ve genel kurul kararlarının sakatlık halleri incelenecektir.

İkinci bölümde ise, anonim şirket menfi genel kurul kararlarının iptali iki madde halinde incelenecektir. Birinci maddede, genel kurul kararlarının menfi olarak nitelendirilebileceği durumlar belirlendikten sonra, ikinci maddede buna ilişkin iptal davaları maddi ve usul hukukuna ilişkin düzenlemeler ışığında irdelenecektir. Menfi genel kurul kararlarının iptali incelenirken, menfi genel kurul kararlarının iptalinin talep edilebilmesi için menfaat aranıp aranmayacağı hususu, pozitif hukukumuz ile yabancı hukuklardaki yorumlarla değerlendirilecektir. Ayrıca, İptal davasına ilişkin mahkeme hükmünün hukuki etkileri mahkemenin ticari takdire müdahalesi kavramı ile birlikte değerlendirilecek ve menfi genel kurul kararlarının hususi sonuçlar doğurduğu bazı özel durumlar incelenecektir. Çalışmamızda menfi genel kurul kararlarının iptali hususunda, olumlu genel kurul kararlarının iptaline nazaran sadece farklı ve tartışmalı olan hususlara değinilecek, her iki tür genel kurul kararları için geçerli olan hususlar tekrara düşmemek için ayrı ayrı belirtilmeyecektir.

İncelememiz TTK kapsamında yapılmış olup, özel kanunlarla kurulan veya özel mevzuata tabi olan anonim şirketler çalışmamızın dışında tutulmuştur.

Çalışmamız sonuç bölümünde özetlenecek olup, ayrıca faydalanmış olduğumuz eser ve makaleler yararlanılan kaynaklar kısmında gösterilecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKETLERDE GENEL KURUL VE GENEL KURUL KARARLARI

I. GENEL KURUL

A. Genel Olarak

Türk hukukuna göre, anonim şirketler ticarî amaçla kurulmuş olmaları, sermaye şirketi olmaları ve şirketi oluşturan ortaklardan bağımsız birer tüzel kişiliğe sahip olmaları nedeniyle, şirketin malvarlığının sahibi ve yöneticisi anonim şirket tüzel kişiliğidir. Tüzel kişiliğe sahip olan anonim şirketlerde, şirket faaliyetlerinin organlar marifetiyle yerine getirilmesi şirketler hukukunun genel bir kuralıdır¹. Tüzel kişilik, şirketin organizasyonu içerisinde hakları kazanma ve borçları kullanabilme bakımından idare ve temel işlevlerini gören organlara muhtaçtır. Bu kapsamda anonim şirketler hak ve borçlara organları aracılığı ile sahip olup, yine hak ve borçlarını bu organlar aracılığı ile yerine getirirler.

Anonim şirketlerin zorunlu organları TTK'da Genel Kurul (TTK m. 360-398), Yönetim Kurulu (TTK m. 312-346) ve Denetçiler (TTK m. 346-359) olarak sıralanmıştır. Bu organların varlığı kanunen zorunlu olup, herhangi

¹ Reha POROY/Ünal TEKİNALP/Ersin ÇAMOĞLU: **Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku**, Gözden Geçirilmiş Güncelleştirilmiş 9. Baskı, İstanbul 2003, sh. 513.

birisinin yokluğu anonim şirketin feshine sebep teşkil eder (TTK m. 435). Çalışmamızın konusu genel kurul ile sınırlı olduğundan, çalışmamız boyunca diğer organlardan bahsedilmeyecektir.

Genel kurul, anonim şirketin zorunlu organlarından birisi ve en yüksek karar organıdır (TTK m. 360 vd.)². Olağan şekli itibariyle anonim şirkette birbirini tanıması beklenmeyen çok sayıda pay sahibi bir arada bulunmaktadır. Şirket malvarlığının sahibi de tüzel kişiliktir. Tüzel kişilik ise, sahip olduğu şirketi organları aracılığıyla yönetir ve bu organlar aracılığıyla faaliyette bulunur. İşte bu organların en önemlisi, birbirini tanımayan çok sayıda ortağı bir araya getirerek ortaklığın genel yönetimi ve işleri ile ilgili kararlar alabilen genel kuruldur³.

Anonim şirket genel kurulunu tanımlayan bir hüküm Ticaret Kanunumuzda bulunmamakla beraber, doktrinde genel kurul, değişik şekillerde tanımlanmıştır⁴.

Anonim şirketin genel kurulu için, kanunun getirmiş olduğu bazı hükümler ve genel kurulun doktrinde yapılan tanımları beraber değerlendirildiğinde, genel kurulun unsurları şu şekilde özetlenebilir⁵:

² TTK'da çeşitli genel kurullardan söz edilmektedir. Kuruluş genel kurulu (m. 289-297), olağan genel kurul (m. 360 vd.), olağanüstü genel kurul (m. 364 vd.), davetsiz genel kurul (m. 370) imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu (m. 389, 391) intifa senedi sahipleri genel kurulu (m. 402/III), tahvil sahipleri genel kurulu (m. 429 vd.), tasfiye genel kurulu (m. 440 vd). gibi. Bkz: Erdoğan MOROĞLU: **TTK'na Göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, İstanbul 2001, sh. 53, dn.1(**Hükümsüzlük**).

³ Yahya DERYAL: **Anonim Ortaklıklar Genel Kurul Kararlarının Hukuki Niteliği**, Prof. Dr. Fehiman Tekilin Anısına Armağan, İstanbul 2003, sh. 388.

⁴ Halil ARSLANLI: **Anonim Şirketler**, C. II-III, Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller, İstanbul 1960, sh. 1 (**Anonim Şirketler, C. II-III**); Turgut ANSAY: **Anonim Şirketler Hukuku**, 6. Baskı, Ankara 1982, sh. 81, (**Anonim Şirketler**); Orhan Nuri ÇEVİK: **Anonim Şirketler**, Ankara 1979, sh. 117; Süleyman ÜNAL: **TTK'na Göre Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1990, sh. 5; Hayri DOMANIÇ: **Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, TTK Şerhi II**, İstanbul 1988, sh. 776 (**TTK Şerhi**); Fadıl CERRAHOĞLU: **Anonim Şirketlerde Umumi Heyet**, İstanbul Ticaret, C. 10, S. 478, İstanbul 1967, sh. 5 (**Umumi Heyet**).

Genel kurul, anonim şirketlerde zorunlu organlardan biridir⁶.

- a. Anonim şirketlerde genel kurul en üst karar ve irade organıdır⁷.
- b. Genel kurul, kanun ve esas sözleşmede belirtilen nispette pay sahiplerinin bir araya gelmesi ile vücut bulan bir organdır (TTK m. 360)⁸.
- c. Bir genel kuruldan bahsetmek için Hükümet Komiseri'nin denetimi ve gözetimi bulunmalıdır(TTK m. 378-279)⁹. Memur gözetiminde yapılmamış bir toplantı geçersizdir, ayrıca tüm ortaklar toplanmış olsa dahi genel kurul organı oluşmamıştır¹⁰.
- d. Pay sahiplerini genel kurula davet ederken, kanunda belirtilen usule uyulması (TTK m. 363-370-388), gündemin bulunması (TTK m. 369), pay sahipleri cetvelinin hazırlanması (TTK m. 376)¹¹ ve

⁵ Şükrü YILDIZ: **TTK'na Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali**,Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1989, sh. 1-2 (**Genel Kurul Kararlarının İptali**); Oğuz İMREGÜN: **Anonim Ortaklıklar**, İstanbul 1989. sh. 100 (**Ortaklıklar**); Hayri DOMANIÇ: **Anonim Şirketler**, İstanbul 1988, sh. 777. (**Anonim Şirketler**); İlhan YİĞİT: **Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar**, İstanbul 2005, sh. 21.

⁶ Halil ARSLANLI: **Anonim Şirketler**, C. II-III, sh. 2; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.**, sh. 247; ÜNAL: **a.g.e.** sh. 379; İsmail DOĞANAY: **TTK Şerhi**, C.1, Madde 1-419, İstanbul 2004, sh. 863(**TTK Şerhi**).

⁷ Genel Kurulun üst organ olma mevzuu tartışmalı olmakla beraber, genellikle üst organ olarak kabul edilmektedir. Bkz:Yahya DERYAL: **a.g.e.**, sh. 379; ANSAY: **Anonim Şirketler**, sh. 81.

⁸ Toplantı ve karar yetersayılarının, genel kurul kararının varlığı için zorunlu olduğu hakkında, Yargıtay'ın istikrarlı kararları mevcuttur. HGK 20.11.2002 tarihli ve E: 11-825, K: 998 sayılı kararı ile HGK 24.5.2002 tarihli ve E: 11-892, K: 921 sayılı kararı. (Kararların tam metni için bkz: Kazancı Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 05.04.2007).

⁹ Yargıtay da birçok kararında hükümet komiserinin varlığını kararın varlığı için geçerlilik şartı olarak kabul etmiştir. Yargıtay 11. HD. 05.04.1982 tarihli ve E: 1512, K: 1507 sayılı kararı; 11. HD. 18.11.1997 tarihli ve E: 5944, K: 8317 sayılı kararı; 11. HD. 31.12.1973 tarihli ve E: 4688, K: 5278 sayılı kararı.(Kararların tam metni için bkz: Kazancı Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 05.12.2007).

¹⁰ DOMANIÇ; **TTK Şerhi**, s.776

¹¹ Bu şartların, kararın varlığı için zorunlu olduğu istikrarlı bir şekilde Yargıtay kararlarında vurgulanmıştır. Bkz: Davet zorunluluğu ile ilgili Yargıtay 11. HD. 23.01.2006 tarihli ve E: 417, K: 378 sayılı kararı; Gündem ile ilgili 11. HD. 21.03.2002 tarihli ve E: 10547, K: 2558 sayılı kararı; Hazırlanmış cetveli ile ilgili de Yargıtay 11. HD. 30.09.2004 tarihli ve E: 12717, K: 9100 sayılı kararı. (Kararların tam metni için bkz: Kazancı Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 05.12.2007).

- e. Genel kurul toplantı ve karar yeter sayılarının kanun ve esas sözleşmeye uygun olması gerekmektedir (TTK m. 3-2-372-378-388-389-391-423)¹².

B. Genel Kurulun Özellikleri

Genel kurul, anonim şirketin hak ve borçlarının sahibi olmayıp onun organı sıfatı ile hareket etmeye yetkilidir¹³. Genel Kurulun şirketten ayrı bir tüzel kişiliği yoktur. Genel kurul bütün ortakların katılabileceği, kanun ve esas sözleşme hükümleri uyarınca oy kullanabileceği tek organdır¹⁴. Genel kurulda pay sahipleri, gündem maddeleri hakkında görüş açıklar ve oy kullanarak genel kurul yetkisindeki kararları alırlar¹⁵. Anonim şirket genel kurulu, ancak usulüne uygun olarak pay sahiplerinin bir araya gelmesi¹⁶ ve ilan edilen gündem maddelerini müzakere edilmesi ile karar alabilir. Bunun yanında, anonim şirket yönetim kurulu toplantılarında (TTK m. 330/II), ortak sayısı 20'den az olan limited şirketlerde (TTK m. 536/II) ve derneklerde (MK m. 59/II) söz konusu olabilen pay sahiplerinin veya temsilcilerinin toplantı yapılmaksızın kullandıkları oylar ile karar alınması imkânı anonim şirket genel kurulları için kabul edilmemiştir¹⁷.

¹² Toplantı ve karar yeter sayısı ile ilgili olarak bkz: Yargıtay 11. HD. 17.03.2006 tarihli ve E: 9997, K: 2773 sayılı kararı; ayrıca Yargıtay 11. HD. 26.06.2001 tarihli ve E: 4684, K: 5830 sayılı kararı. (Kararların tam metni için bkz: Kazancı Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 05.12.2007).

¹³ ÇEVİK: **Anonim Şirketler**, sh. 750.

¹⁴ DOMANIÇ: **TTK Şerhi**, s. 777.

¹⁵ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 389.

¹⁶ Kural olarak anonim şirket genel kurulu toplantısı için usulüne uygun şekilde, yetkili kişi veya organlar eliyle toplantıya davet edilmesi zorunlu ise de; istisnai olarak, bütün pay sahipleri veya temsilcilerinin toplantıda hazır bulunması ve içlerinden hiç birinin toplantı yapılmasına ve karar alınmasına itirazları bulunmaması şartıyla, toplantıya davet merasimine uyulmaksızın genel kurul yapılabilmesi mümkün bulunmaktadır (TTK m. 370).

¹⁷ Erdoğan MOROĞLU: **Anonim Ortaklıkta Genel Kurulun Toplantıya Daveti Merasimine Aykırılığın Genel Kurul Kararlarına Etkisi ve Yargıtay Kararları**, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, C. VII. Ankara 1990, sh. 43 (**Yargıtay Kararları**);

Genel kurul, birçoğu devredilemez nitelikte yetkilere sahip olan bir iç organdır¹⁸. Bazı istisnai durumlarda üçüncü kişilere karşı da etkili olmakla birlikte, genel kurulun kararları esasen kanunda sayılanlar hariç olmak üzere¹⁹, sadece iç ilişkide hüküm ifade eder. Genel kurulun anonim şirketi istisnaen de olsa temsil yetkisi yoktur; şirketin temsil organı yönetim kurulumdur. Bu kapsamda genel kurul kararları, yönetim kurulu tarafından uygulanmak suretiyle dış ilişkilerde etkili olur²⁰.

Genel kurul görevi yalnızca karar almakla sınırlı olduğu ve bu kararı icra etmediği için devamlı çalışan bir organ niteliğinde değildir. Genel kurul, hesap yılını izleyen²¹ üç ay içinde olağan ve gerektiğinde olağanüstü toplanır²².

DOĞANAY: **TTK Şerhi**, sh. 859; Suat BALLAR: **Türk Dernekler Hukuku**, İstanbul 1987, sh. 151 vd. (Dernekler

Hukuku) DERYAL, Y: **a.g.e.**, s. 378.

¹⁸ TTKT m. 407/1, genel kurulun, şirket işlerine ilişkin kararların alındığı bir iç organ olduğunu ve şirketin iradesini oluşturmamasının aracı olan pay sahipliği haklarının – kural olarak – bu organda kullanıldığını hükme bağlamaktır. TTKT, Madde Gerekçeleri, 407.madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 15.03.2007)

¹⁹ Kanun bazı işlemlerin tamam olması için yönetim kurulu tarafından yapılan işlemleri yeterli görmemekte, söz konusu işlemlere genel kurulun da katılmasını aramaktadır. Örneğin bkz: TTK m. 311, TTK m. 443/2. Genel kurul tarafından verilen organ seçim kararının şirketin temsili olup olmadığı tartışmalıdır. Arslanlı, istisnaen organların seçiminde, organ sıfatı re'sen genel kurul kararı ile olduğundan genel kurulun şirketin temsilen hareket ettiğini ileri sürmektedir. Bkz: ARSLANLI: **Anonim Şirketler**, C. II-III, sh. 2. Bir diğer görüşe göre ise, organların seçimi ile organ sıfatının re'sen kazanılması, bu işlemin dışa dönük olmasıyla ilgili değildir; bu işlemin kendi hukukî karakterinden ve yapısından kaynaklanmaktadır. Anonim şirketine temsil organının yönetim kurulu olduğu TTK m. 317'de açıkça hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla genel kurulun organ tayin etmesi, kanundan kaynaklanan bir yetkinin kullanılması olup, niteliği itibarıyla de içe dönük bir işlemdir. Bkz: POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 391; Hasan PULAŞLI: **Şirketler Hukuku**, Adana 2005, sh. 288. (**Şirketler Hukuku**)

²⁰ ARSLANLI: **Anonim Şirketler**, C. II-III, sh. 2; ANSAY: **Anonim Şirketler**, sh. 170-171; DERYAL: **a.g.e.** sh. 382; PULAŞLI: **Şirketler Hukuku**, sh. 289.

²¹ Olağan genel kurulların toplandığı her hesap dönemi bir yıldır. Vergi Usul Kanunu daha kısa bir devreyi kabul etmez.

²² PULAŞLI: **Şirketler Hukuku**, sh. 289; İMREGÜN: **Ortaklıklar**, sh. 82; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 389. Yargıtay 11. HD. 28.03.1974 tarihli ve E: 00645, K: 01075 sayılı kararı. (Kararların tam metni için bkz: Kazancı Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 05.04.2007).

Genel kurul, şirketin iradesini açıklayan bir organ olduğu için kararlarının kanuna ve şirket esas sözleşmesine uygun olması gerekir. Aksi halde bunların iptali mahkemeden talep edilebilir (TTK m. 381). Hatta kanunun emredici hükümlerine aykırı kararların iptaline de gerek yoktur; bu kararlar hiçbir hüküm ifade etmezler. Bu gibi kararların mahkemeden sadece geçersizliğinin tespiti talep edilebilir²³.

C.Genel Kurulun Yetki Alanı

Anonim Şirketin en önemli karar organı olması itibariyle Genel kurul geniş yetkilere sahiptir. Anonim şirketi ilgilendiren önemli konular ile pay sahiplerinin hakları ile ilgili hususlarda, bazı sınırlar olmakla birlikte, esas olarak karar verme yetkisinin genel kurulda olduğu kabul edilebilir²⁴. TTK'da genel kurulun yetkileri ayrı bir maddede müstakil olarak düzenlenmemiştir ancak organlar arası yapı içerisinde ilk bakışta, ortaklığın irade organının genel kurul olduğu görülmektedir. Bunun yanında yönetim ve temsil yetkisi yönetim kuruluna bırakılmış (TTK.m.317), ortaklık işlerinin denetim görevi ise denetçilere verilmiştir(TTK.m.353)²⁵. Genel kurul bir irade organı olmasının yanında, aynı zamanda bir karar organıdır²⁶.

Genel kurul, ortakların ve üçüncü kişilerin kazanılmış haklarına el atamaz²⁷. Genel kurul yetkilerinin özel sınırını oluşturan bu haklarda, sahiplerinin oluru olmaksızın değişiklik yapılamaz(TTK.m.385). Ayrıca

²³ Ayrıntılı bilgi için bkz: MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 136, vd.

²⁴ İMREGÜN: **Ortaklıklar**, sh. 100-104; PULAŞLI: **Şirketler Hukuku**, sh. 207 vd; ÇEVİK: **Anonim Şirketler**, sh. 323-324; YILDIZ: **a.g.e**, sh. 11 vd. (**Genel Kurul Kararlarının İptali**) ; ÜNAL: **a.g.e**, sh. 6 vd.

²⁵ Korkut ÖZKORKUT: **Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Kararlarının İptali**, Ankara 1996, sh. 7.

²⁶ İMREGÜN: **Ortaklıklar**, sh. 99, POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e**, sh. 260.

²⁷ İMREGÜN, O: **Ortaklıklar**, sh. 101; ÜNAL, S: **a.g.e**, sh. 7.

anonim şirketler esas sözleşmesinde, pay sahiplerine ayrıcalıklı ve ek haklar sağlayan imtiyazlı paylar ihdas edilmiş ise, bu imtiyazlı paylara ait haklarda sözleşme değişikliği ile tasarruf, ancak bu tasarruf, ilgili özel kategorili pay sahipleri kurulunun alacağı bir karar ile onaylamak suretiyle geçerli olabilmektedir²⁸. Genel kurulun yetkilerinin genel sınırı ise, ortaklık tüzel kişiliği hak ehliyetinin de sınırını belirleyen, ortaklık amaç ve konusudur²⁹(TTK.m.136-137,269,271). Genel Kurulun yetkilerini aşağıdaki gibi sınıflandırmak mümkündür³⁰.

1. Esas Sözleşmenin Değiştirilmesi

Aksine esas sözleşmede hüküm olmadığı takdirde genel kurul, kanunda belirtilen şartlar çerçevesinde, esas sözleşmenin bütün hükümlerini değiştirebilir³¹. Bu kapsamda ortaklığın uyuğu, türü, konusu yalnız genel kurulca değiştirilebilir(TTK.m.388). Esas sermayenin azaltılması ve arttırılması(TTK.m.391-396), şirket sermayesinin üçte ikisinin karşılıksız

²⁸ Neşe KİRTİL: **Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulu**, İzmir 2005, sh., 12; POROY/ TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 433, Yargıtay 11. HD. 30.02.2002, tarihli ve E: 2581, K: 3385.sayıli kararı (Kararın tam metni için bkz: Kazancı, Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 20.11.2007). İntifa hakkı sahiplerine tanınan haklar da genel kurulun yetki sınırını oluşturur. Bkz.Yargıtay 11. HD. 31.05.2001 tarihli ve E: 3163, K: 4878.sayıli kararı (Kararın tam metni için bkz: Kazancı, Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 20.11.2007).

²⁹ ARSLANLI: **Anonim Şirketler, C. II-III**, Sh.6.

³⁰ TTKT m. 408/1 Genel kurulun kanunda ve esas sözleşmede açıkça öngörölmüş bulunan hallerde karar alacağını açıkça hükme bağlamıştır. Moroğlu ise bu hüküm ile Genel kurul yetkilerine aşırı bir sınırlama getirildiğini savunmaktadır. Bu hükme göre GK,kanun veya esas sözleşme ile diğer organlara bırakılmamış olmasına rağmen kanun veya esas sözleşme ile “açıkça” yetkilendirilmediği hususlarında karar alamaz. Bkz: MOROĞLU : **TTK Tasarısı**, sh. 120.

³¹ ARSLANLI: **Anonim Şirketler, C. II-III**, sh. 8; ANSAY: **Anonim Şirketler**, sh. 95. TTKT m. 364 ile genel kurula, TTK’da hâli hazırda olmayan bir yetki, “yönetim kurulunun görevden alınması” konusunda verilmiştir. Maddeye göre; Tasarı bu haliyle yasalaşır ise, yönetim kurulu üyeleri esas sözleşmeyle atanmış olsalar bile gündemde ilgili bir hüküm bulunması halinde veya önemli sebeplerin varlığında gündemde madde bulunmasa bile her zaman genel kurul kararıyla görevden alınabilecektir.

kalması halinde bu sermayenin tamamlanmasına veya kalan üçte biri ile yetinilmesine(TTK:m.324), tahvil çıkarılmasına(TTK.m.423), payların ayrılması yada birleşmesine, intifa senetleri ve imtiyazlı pay senetleri çıkarılmasına(TTK.400-4001-402) genel kurul karar verir. Ortaklığın süresinden önce feshi veya bir başka ortaklıkla birleşmesine genel kurulca karar verilir(TTK.m.434/I.b.9,148-451 vd.), Ortaklığın kuruluş sürecinde, kimi devir işlemleri genel kurulca onanmadıkça geçerlilik kazanamaz(TTK.m.311).Tasfiye durumunda ortaklık aktiflerinin toptan satılmasını; ortaklığın bir kamu tüzel kişiliğince devralınması durumunda, tasfiyenin yapılmamasını; ortaklık çalışanları için yardım sandıkları ve öteki yardım kazancından akçe ayrılmasına izin verilmesini karara bağlamak da genel kurulun yetkisindedir(TTK.m.443/II,468,469/III).

2. Organların Seçimi ve Görevden Alınması

Anonim şirketlerde yönetim kurulunu seçim yetkisi genel kuruldur(TTK.m.312/I,369/I b.4). Yönetim kurulu üyeliği boşaldığında ilk toplanacak genel kurulun onayına sunmak koşulu ile yönetim kurulunun gerekli nitelikleri taşıyan bir kişiyi geçici olarak görevlendirmesi, esas sözleşme ile atanma, konusu kamu hizmeti olan anonim şirketlerin sözleşmelerinde bu yönde bir hüküm varsa kamu tüzel kişilerinin temsilci üye göndermeleri genel kurulca seçilme kuralının ayrıksı durumlarıdır(TTK.m.289 b.4, 303,275,315/I).

Anonim şirketlerde, organ olarak denetçileri ve ayrıca özel denetçiyi seçme yetkisi de genel kuruldadır(TTK.m.247/II,248). Anonim şirketlerin ani kuruluşunda, kurucularca; tedrici kuruluşlarda, kuruluş genel kurulunca; denetçiliğin boşalması durumunda, ilk genel kurul toplantısına değin mahkemece denetçi seçimi, genel kurulca seçilme kuralının ayrıksı durumlarıdır(TTK.m.303,289 b.5, 292/II, 351c.1).

Kamu tüzel kişi temsilcileri dışındaki yönetim kurulu üyeleri sözleşme ile seçilmiş bulunsalar bile, genel kurulca her zaman görevden alınabilirler(TTK.m.316)³². Benzer şekilde denetçiler de her zaman genel kurulca görevden alınabilirler. Esas sözleşme veya genel kurul kararı ile atanmış bulunan tasfiye memurları ya da bu görevi yapan yönetim kurulu üyesi genel kurulca her zaman azledilebilir ve yerlerine yenisi atanabilir(TTK.m.342/I).

3. Kanunda Tanzim Edilen Diğer Görevler

Türk Ticaret Kanunu'na göre, kurucuları, yönetim kurulu üyelerini, müdürleri ve denetçileri ibra yetkisi genel kuruldadır(TTK.m.310,380,369/I b.2)³³.

Ayrıca bilânço, kâr ve zarar hesabı, yönetim kurulu ve denetçi raporları genel kurula sunulur. Bilanço ve kar zarar hesabı genel kurulca değiştirilemez. Değişiklik gerekiyor ise red edilir ve yönetim kurulunca yeniden düzenlenir³⁴. Temettü dağıtımı teklifinin kabulü, değiştirilerek kabulü

³² TTKT m. 364 ile genel kurula, TTK'da hâli hazırda olmayan bir yetki, “*yönetim kurulunun görevden alınması*” konusunda verilmiştir. Maddeye göre; Tasarı bu haliyle yasalaşır ise, yönetim kurulu üyeleri esas sözleşmeyle atanmış olsalar bile gündemde ilgili bir hüküm bulunması halinde veya önemli sebeplerin varlığında gündemde madde bulunmasa bile her zaman genel kurul kararıyla görevden alınabilecektir.

³³ “ İbra burada menfî borç ikrarı anlamındadır.” Ünal TEKİNALP/ Ersin ÇAMOĞLU; **Açıklamalı,Notlu ve Karşılaştırmalı Türk Ticaret Kanunu ve Ticari Mevzuat**, İstanbul 2000 sh.154. Ancak kuruluştan doğan sorumluluklar ortaklığın tescil tarihinden itibaren dört yıl geçmedikçe sulh ve ibra yolu ile kaldırılamaz(TTK.m.310 c.1), Bu sürenin geçmesinden sonra sulh ve ibra ancak genel kurulun onayı ile gerçekleşir(TTK.m.310 c.2). Bununla birlikte esas sermayenin onda birini temsil eden pay sahipleri, sulh ve ibranın onayına karşı çıkarlarsa sulh ve ibra genel kurulca onaylanamaz(TTK.m.310 c.3). Bilançonun onaylanmasına ilişkin genel kurul kararı açıkça karşıt anlam taşımıyorsa, yönetim kurulu üyeleri ile müdürler ve denetçilerin ibrasını da kapsar(TTK.m.380 c.1)

³⁴ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh.: 389

veya reddine karar verilmesi de yine genel kurulun yetkilerindendir. (TTK m. 369/b.2), Şirket adına, yönetim kurulu üyeleri aleyhine sorumluluk davası açılmasına karar verilmesi (TTK m. 341) ve yönetim kurulu üyelerine şirketin konusuna giren işlerle uğraşmaları (TTK m. 335) ve şirketle işlem yapmaları için izin verilmesi (TTK m. 334) de yine genel kurulun yetkileri arasında sayılabilir.

D. Genel Kurul Türleri

TTK'da, katılanların pay sahibi olup olmaması durumuna göre değişik nitelikte ve farklı amaçlara hizmet eden birden çok genel kurulun varlığı kabul edilmiştir. Çalışmada genel kurulları, öncelikle genel kurulların esasını teşkil eden olağan ve olağanüstü genel kurullar olarak bir tasnife tabi tuttukten sonra genel kurulların diğer genel kurullar başlığı altında da, kuruluş, imtiyazlı pay sahipleri genel kurulları ile tahvil sahipleri genel kurulu ve intifa senedi sahipleri genel kurullarını ihtiva eden bir tasnif yapılmıştır.

1) Olağan Genel Kurul

Genel kurul anonim şirketin zorunlu bir organı olmakla birlikte, devamlı çalışan veya çalışması gereken bir organ niteliği taşımaz. Olağan genel kurul, özel bir ihtiyaç doğmasa da yılda en az bir defa toplanmak zorunda olan genel kuruldur.

Genel olarak olağan genel kurul; “her hesap devresi için ve hesap devresinin sonundan itibaren üç ay içerisinde, yılda en az bir defa olmak üzere, TTK m. 369’da sayılan gündem maddelerini müzakere edip karara

bağlamak amacıyla kanunda belirtilen usul ve esaslara göre toplanan genel kuruldur.” (TTK m. 364/1, Komiser Yönetmeliği m. 5/b) şeklinde tanımlanmaktadır³⁵.

TTK m. 364/1 uyarınca olağan genel kurul her hesap devresi sonundan itibaren üç ay içerisinde ve yılda en az bir defa yapılır.

2) Olağanüstü Genel Kurul

Olağanüstü genel kurul toplantısı, olağan genel kuruldan farklı olarak, toplantının yapılabilmesi için belli bir zamanı olmayan ivedi ve mecburi sebepler çıktığı takdirde veya lüzumu halinde yapılan, bununla birlikte gündemini toplantının yapılmasını gerektiren sebeplerin oluşturduğu genel kurul toplantısıdır (Komiser Yönetmeliği m. 5/c). Olağanüstü genel kurul toplantıları TTK 355’inci maddesi ve 364 ncü maddesinde düzenlenmiş olup, olağan genel kurul toplantısından temel farkı toplantı zamanının farklı olmasıdır³⁶.

Olağanüstü genel kurulun belirli bir toplantı zamanı yoktur, “*lüzumu halinde*” (TTK m. 364/3) ve “*zorunlu veya acil sebepler çıktığı takdirde*” (TTK m. 355) yapılabilir. Buna göre, olağan genel kurul için sözü edilen üç aylık süre de dâhil olmak üzere her zaman toplanabileceği gibi, neden bulunmadığında senelerce toplanmaması da mümkündür. Hatta olağan ve olağanüstü genel kurul toplantılarının aynı gün içinde ve aynı yerde yapılması

³⁵ ANSAY: **Anonim Şirketler**, sh. 158; ÇEVİK: **Anonim Şirketler**, sh. 751, POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 389; İMREGÜN: **Ortaklıklar**, sh. 89; ARSLAN: **Şirketler Hukuku Bilgisi**, Konya 2002, sh. 225; YİĞİT: **a.g.e.** sh. 9. Bunun yanında; TTKT. m. 409/1, TTK m. 364/1’in tekrarı niteliğinde bir düzenleme getirmiştir. TTKT. m. 409/1’e göre, “*genel kurullar, olağan ve olağanüstü toplanır. Olağan toplantı, her faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içinde yapılır.*”

³⁶ KORKUT: **a.g.e.** sh. 68; İMREGÜN: **Anonim Şirketlerde Pay Sahipleri Arasında Umumi Heyet Kararlarından Doğan Menfaat İhtilafları ve Bunların Telif Çareleri**, Ankara 1962. (Menfaat İhtilafları), sh. 8.

bile söz konusu olabilir³⁷. Şartlar oluştuğunda genel kurulu, olağanüstü toplantıya yönetim kurulu, denetçiler ve azınlık davet edebilir³⁸ (TTK m. 365-366). Yönetim kurulu ve denetçiler için bu davet yetkisi aynı zamanda bir yükümlülük niteliği taşır³⁹.

3. Diğer Genel Kurul Çeşitleri

Anonim şirketlerde, bütün pay sahiplerinin katılabilme haklarının olduğu olağan ve olağanüstü genel kurulun dışında, daha küçük grupların veya pay sahibi olmayanların katılabileceği kurullar da TTK'da düzenlenmiştir. Bu kurullar anonim şirketin zorunlu bir organı olan genel kurullardan iki ana esasta farklılık gösterir. Birincisi bu kurullar zorunlu organ niteliğinde değildir. İkincisi bu kurulların üyeleri ya özel nitelik gerektirir veya üyelerin pay sahibi olma zorunlulukları yoktur. Bu kapsamda kuruluş genel kurulu; anonim şirketin tedrici kuruluşunda şirkete iştirak taahhüdü veya kanunen ödenmesi gereken muayyen bedelleri ödeyen kimselerin; intifa senedi sahipleri genel kurulu intifa senedi sahiplerinin; imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu, imtiyazlı haklara sahip olan imtiyazlı pay sahiplerinin; tahvil sahipleri genel kurulu da tahvil sahiplerinin bir araya gelmeleri ile oluşur⁴⁰.

³⁷ DOMANIÇ: **Anonim Şirketler**, sh. 583; PULAŞLI: **Şirketler Hukuku**, sh. 298; YİĞİT: **a.g.e.** sh. 12.

³⁸ TTKT m. 409/2, TTK'da olduğu gibi, genel kurulun gerektiği takdirde olağanüstü toplantıya davet edileceğini hükme bağlamıştır. TTK m. 355 hükmü ise tasarıya alınmamıştır.

³⁹ Olağanüstü toplantıya davet yetkisi ve bu yetkinin kullanılmaması halinde sorumluluk için bkz: Yargıtay 11. HD. 14.12.2004 tarihli ve E: 13707, K: 12073 sayılı kararı. (Kararın tam metni için bkz: Kazancı Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 05.01.2008).

⁴⁰ İMREGÜN: **Ortaklıklar**, sh. 106; ARSLANLI: **Anonim Şirketler**, C. II-III, sh. 3. Ancak Domaniç, özel nitelikli kurullardan, imtiyazlı pay sahipleri genel kurulunun TTK m. 48 anlamında bir organ olduğu kanaatindedir. DOMANIÇ: **Anonim Şirketler**, sh. 572; ÇEVİK: **Anonim Şirketler**, sh. 668.

a. Kuruluş Genel Kurulu

Kuruluş genel kurulu, anonim şirketin tedrici kuruluş⁴¹ aşamasında söz konusu olan ve TTK m. 289-297'ye göre yapılan, iştirak taahhüdünde bulunan kişilerin katıldığı bir toplantıdır (Komiser Yönetmeliği m. 5-a).

Kuruluş genel kurulunun gündemi TTK m. 289'da düzenlenmiştir. Buna göre gündem, payların tamamına iştirakin ve bedellerinin tamamının ödendiğinin tespiti, ayın sermayeye değer biçecek bilirkişilerin seçimi, kuruculara sağlanacak özel menfaatlerin karara bağlanması, denetçilerin seçimi, katılma taahhüdünde belirtilmemesi halinde ilk yönetim kurulu üyelerinin seçimi, kurucuların ortaklığı kurmak için giriştikleri taahhütlerin ve yaptıkları masrafların kabulü maddelerinden oluşacaktır (TTK m. 289)⁴².

b.İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulu

Türk Ticaret Kanunu, bütün pay sahiplerinin katılabileceği genel kurulların yanında kar payı, oy hakkı gibi bazı konularda kendilerine sözleşme ile imtiyaz tanınan pay sahiplerinden oluşan genel kurullara da yer vermiştir. TTK'nun 389 ve 391'inci maddelerinde olağan ve olağanüstü genel kurul toplantılarında alınan esas sözleşme değişikliği ve esas sermaye artırımını kararlarının infaz edilebilmeleri için imtiyazlı pay sahiplerinin bu kararları onaylamaları zorunlu tutulurken, birden çok pay sahibinden oluşan imtiyazlı pay gruplarının ayrı ayrı toplantıya davet edilmeleri şart koşulmakla birlikte, imtiyazlı pay sahipleri gruplarının toplantıya davetleri ile toplantı ve karar yeter sayıları özel olarak düzenlenmiştir. İmtiyazlı pay sahipleri genel

⁴¹ TTK'da Tedrici ve Ani kuruluş şeklinde iki kuruluş şekli düzenlenmekle beraber Tasarıda yalnızca "*Ani Kuruluş*" düzenlenmiştir (TTKT m. 335).

⁴² YİĞİT: **a.g.e.** sh. 23.

kurulunda alınan kararların TTK. m. 381'in koşulları ile iptale konu olabileceğine Yargıtay kararlarında da işaret edilmiştir. Yargıtay konu ile ilgili bir kararındaki⁴³ “müktesep hak niteliğindeki imtiyazlı paylara ilişkin esas sözleşme değişikliklerinde, bu değişiklik imtiyazlı pay gruplarının imtiyazlarını ihlâl edecek ise, bu değişikliğin ayrıca imtiyazlı pay sahibi genel kurullarınca onanmadıkça genel kurulda alınan kararların infaz olunamayacağı diğer bir deyişle, esas sözleşme değişikliğinin gerçekleşmeyeceği hükme bağlanmış bulunmaktadır. Şayet imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu kararlarının kanuna veya iyi niyet kurallarına aykırı olduğu şirketçe ileri sürülmek isteniyorsa, uygulamada ve doktrinde de kabul edildiği üzere, bu genel kurul kararlarının geçersizliği bakımından bu pay grupları hasım gösterilmek suretiyle iptal davası açabilme olanağı tanınmakta ve böyle bir davada her iki taraf da iddia ve savunmalarını yargılama usul hukuku hükümleri çerçevesinde ileri sürebilmektedirler.” hükmüyle buna işaret etmiştir.

Anonim şirketlerde paylar arasında eşitlik ilkesinin yanında yönetiminde de çoğunluk ilkesi geçerlidir. Genel kurulda kararlar alırken TTK'nın ilgili maddelerinde düzenlenen oranlara bağlanan çoğunlukla karar alınır. Ancak çoğunluğun bu yetkisi sınırsız değildir⁴⁴. Objektif iyi niyet kurallarıyla tespit ve tayin edilen sınırlar dâhilinde müktesep hak sayılan hakkın özü üzerinde, ilgili pay sahibinin rızası olmadıkça genel kurulun bir tasarrufta bulunması, onu kısıtlaması veya bertaraf etmesi mümkün değildir. Bir başka deyişle, hak sahibinin rızası alınmadan genel kurulun bu hak üzerinde yetki kullanımında bulunması söz konusu olamaz. Hâl böyle iken, genel kurul yetkilerini bu esaslara aykırı olarak kullanırsa –bu arada imtiyazlı pay sahiplerinin hakları ihlâl olsun veya olmasın– imtiyazlı pay sahibi her şeyden önce TTK m. 381'deki genel korunma yolundan yararlanabilir. Başka bir deyişle kararı iptal ettirerek icrasına engel olabilirler⁴⁵.

⁴³ Yargıtay 11.HD. 13.11.2003 tarihli ve E: 7508, K:10845 sayılı kararı (Kararın tam metni için bkz: Kazancı, Mevzuat ve İçtihat Programı).

⁴⁴ PULAŞLI: **Şirketler Hukuku**, sh. 553.

c. Tahvil Sahipleri Genel Kurulu

Anonim şirketler, gereken durumlarda iştigal konularını gerçekleştirmek amacıyla borç para kullanabilirler. Anonim şirketlerin ödünç para kullanım yollarından, özellikleri olan ve ayrı hükümlere bağlanmış olan şekil tahvil çıkarmadır (TTK m. 420). Tahvil çıkarma yolu ile şirkete para sağlanmasına karşılık, bu yol menfaatler açısından bir sakıncayı da beraberinde getirmektedir⁴⁶. Çünkü tahvil sahiplerinin sayıları on binleri bulabilmekte ve tahvil sahipleri, şirketlerce tanınmamaktadırlar. Bu kapsamda, şartların değişmesi veya yeni durumların ortaya çıkması durumunda, tahvil sahipleri açısından tedbir niteliğinde kararlar alınması veya birlikte hareket ederek bağlayıcı karar alma zorunluluğu doğabilir⁴⁷. İşte tahvil sahipleri genel kurulu bu ihtiyaçlardan doğmuştur⁴⁸.

Tahvil sahipleri genel kurulu, kanunda gösterilen usullere göre davet edilen, belli konuları müzakere edip karara bağlayan bütün tahvil sahiplerinin katılabileceği bir kuruldur⁴⁹. Bu kurul, ortaklığın bir organı olmayıp, ortaklık karşısında üçüncü kişi durumunda olan tahvil sahiplerinin oluşturduğu bir kuruldur⁵⁰.

TTK m. 429-432'nin incelenmesinden bütün tahvil sahiplerinin bir kurul oluşturacağı görülür. Ancak anonim şirket, tahvil sahiplerine farklı haklar

⁴⁵ Sami KARAHAHAN: **Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Paylar ve İmtiyazın Korunması**, İstanbul 1991. (**İmtiyazlı Paylar**), sh. 157.

⁴⁶ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 660.

⁴⁷ ANSAY: **Anonim Şirketler**, sh. 206; Ünal TEKİNALP: **Tahvil Sahipleri Genel Kurulu ve Toplantıya Çağırılması**, İkt. Mal, C. XVII, S. 5, sh. 218, (**Tahvil Sahipleri Genel Kurulu ve Toplantıya Çağırılması**); İMREGÜN: **Ortaklıklar**, sh. 412.

⁴⁸ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 674.

⁴⁹ DOMANIÇ: **TTK Şerhi**, sh. 1448; DOĞANAY: **TTK Şerhi**, sh. 1129. POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 673; Fahiman TEKİL: **Ticaret Kanununun Revizyonu Üzerine Düşünceler**, Prof. Dr. Oğuz İmregün'e Armağan, İstanbul 1998, sh. 590. (**Revizyon**) Tahvil sahipleri genel kurulunun niteliği hakkında bkz: ARSLANLI. **Anonim Şirketler**, C. II-III, sh. 296-298; İMREGÜN: **Ortaklık**, sh. 412; DOMANIÇ: **TTK Şerhi**, sh. 1448.

⁵⁰ ARSLANLI: **Anonim Şirketler**, C. II-III, sh. 396-298; İMREGÜN: **Ortaklıklar**, sh. 412; İMREGÜN: **Kara Ticareti Hukuku Dersleri** (Genel Hükümler- Ortaklıklar Kıymetli Evrak), İstanbul 2001, sh. 440. (**Kara Ticareti**)

tanıyan tahviller çıkarmış olabilir, hatta bu sağlanan haklar birbirleriyle tamamen zıt ve ters de olabilir⁵¹. İşte bu durumda, anonim şirket genel kurulu, bütün tahvil sahiplerinin değil de bazı tahvil sahiplerinin sahip oldukları haklarda değişiklik yapmışsa, TTK m. 389'a kıyasen, imtiyazlı paylarda olduğu gibi, sadece hakları ihlâl edilen tahvil sahiplerinin toplanıp karar vermesi yeterli olacaktır⁵².

d.İntifa Senedi Sahipleri Genel Kurulu

Sahibine sadece malvarlıksal haklar sağlayan, pay senetlerinin aksine, anonim şirkette her hangi bir payı temsil etmeyen, onun için pay sahipliği hakları sağlamayan, kıymetli evrak, bazen de menkul kıymet niteliğine haiz bulunan senetlere intifa senedi denir⁵³. Bu kapsamda anonim şirketin esas sözleşme ile çıkardığı intifa senetlerine bazı malvarlıksal haklar⁵⁴ tanınır. İntifa senedi sahipleri, anonim şirkete karşı üçüncü kişi durumunda olup, şirketle aralarında ortaksal bir ilişki yoktur⁵⁵.

Anonim şirket, intifa senedi sahiplerinin hakları üzerinde, bu kişilerin rızası olmadan, sözleşme değişikliği yolu ile tasarrufta bulunamaz. Ancak sözleşmede böyle bir tasarruf öngörülmesi durumunda bu tasarruf işlemi muteber olabilmektedir⁵⁶. Sözleşmede böyle bir hüküm öngörülmemiş ise

⁵¹ İMREGÜN: **Ortaklıklar**, sh. 414. Ünal TEKİNALP: **Tahvil Sahipleri -Toplantıya Çağırılması**, sh. 319.

⁵² YİĞİT: **a.g.e.** sh. 26; TEOMAN: **Avrupa Anonim Ortaklığında Tahviller**, Otuz Yıl Ticaret Hukuku-Tüm Makalelerim, C. I, (1971-1982), İstanbul 2000, sh. 452. (**Tahviller**) İmregün, ilk önce bütün tahvil sahiplerinin toplanıp karar almasını, sonra hakları ihlâl edilen tahvil sahiplerinin toplanıp karar almasını aramaktadır. İMREGÜN: **Ortaklıklar**, sh. 414-415. Kanımızca bütün tahvil sahiplerinin toplanmasına gerek yoktur. Sadece ilgili tahvil sahiplerinin toplanması yeterli olmalıdır. Domaniç ise, her seri tahvil sahibinin ayrı ayrı kurul oluşturacaklarını ifade etmektedir. DOMANIÇ: **TTK Şerhi II**, sh. 1448.

⁵³ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 642.

⁵⁴ TEOMAN: **Anonim Ortaklıklarda İntifa Senetleri**, İstanbul 1978, sh. 214 vd. (**İntifa Senetleri**).

⁵⁵ KORKUT: **a.g.e.** sh. 18.

⁵⁶ ARSLANLI: **Anonim Şirketler** C. I, sh. 155 İMREGÜN: **Ortaklıklar**, sh. 392; YİĞİT: **a.g.e.** sh. 34.

intifa senedi sahiplerinin haklarında değişiklik, ancak bunların oluşturduğu kurulun muvafakatiyle hüküm ifade eder⁵⁷. İşte intifa sahiplerinin hakları üzerinde, sözleşme değişikliği yolu ile bir tasarrufta bulunulması halinde bu tasarrufun gerçekleşmesi için şirket genel kurul kararının onaması gereken, TTK m. 402/3 gereğince intifa sahiplerinin katılımı ile TTK m. 429-432 hükümlerine göre oluşan kurula intifa hakkı sahipleri genel kurulu denir.⁵⁸

TTK'da değişik türde ve özellikle biri diğerine oranla ayrıcalıklı intifa senetleri çıkarılmışsa, intifa senedi sahiplerinin kendi i lerinde de menfaatleri farklı ve birbiriyle  atışabileceğinden, bu durumda bunların ayrı ayrı kurul olarak toplanmalarını kabul etmek gerekir⁵⁹. Eğer sadece bir grup intifa senedi sahiplerini ilgilendiren karar alınacaksa, TTK m. 389'a kıyasen, o grup sahiplerinin, kendilerinin tedavüldeki toplam tutarlarının mutlak ekseriyetiyle toplanıp karar vermeleri yeterli olacaktır⁶⁰.

⁵⁷ Oğuz İMREGÜN: **Anonim Ortaklıkta İntifa Senetleri**, Ord. Prof. Dr. Halil Arslanlı'nın Anısına Armağan, İstanbul 1976, sh. 445, (**İntifa Senetleri**); Hamdi YASAMAN: **Menkul Kıymetler Borsası Hukuku**, İstanbul 1992, sh. 67.

⁵⁸ İMREGÜN: **İntifa Senetleri**, sh. 444; TEOMAN: **İntifa Senetleri**, sh. 392; YİĞİT: **a.g.e.** sh. 34.

⁵⁹ İMREGÜN: **İntifa Senetleri**, sh. 446.

⁶⁰ YİĞİT: **a.g.e.** sh. 25.

II. GENEL KURUL KARARLARI

A.Genel Kurul Kararlarının Tanımı Ve Hukuki Niteliği

1. Tanımı

Kararının tanımını verdikten sonra, genel kurul kararını; “usulüne göre verilmiş bir teklif hakkında, genel kurulda yapılan oylama sonucunda meydana gelen ve esas itibari ile iç ilişkide ve istisnaen dışarıya karşı hukukî bir sonuç sağlanması amacına yöneltilmiş ortaklık irade beyanı” olarak tanımlayabiliriz⁶¹.

Tanımdan anlaşılacağı üzere; anonim şirketlerde genel kurul kararından söz edebilmek için öncelikle, usulüne göre toplanmış bir genel kurulun olması ve şirket işleri ile ilgili bir teklif hakkında pay veya intifa hakkı sahiplerinin veya temsilcilerinin irade beyanlarının aynı yönde birleşmesi gerekmektedir⁶².

Ayrıca genel kurul kararlarının bir diğer niteliği de esas itibari ile şirketin iç münasebetinde etkili olup çoğu zaman üçüncü şahısları ilgilendirmemesidir⁶³. Genel kurul bir iç organ olduğundan, almış olduğu

⁶¹ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 6; TEKİL: **Anonim Şirketler**, sh. 187; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 335; ANSAY: **Anonim Şirketler**, sh. 177; ARSLANLI: **Anonim Şirketler**, C. I, sh. 205.

⁶² POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 380.

⁶³ Ernst HİRŞH: **Ticaret Hukuku Dersleri**, 2.Bası, İstanbul 1948, sh.295-296; DOĞANAY, İ : **TTK Şerhi**, sh 863.

kararları dış münasebette doğrudan doğruya icra etmesi istisnai bir durumdur⁶⁴

a. Karar Kavramı

Öncelikle MK ve BK hükümlerine göre karar kavramını ve mahiyetini inceleyecek olursak. Bu kapsamda karar, farklı kaynaklarda yapılan tanımlardan ortak bir tanım olarak “oluşması için birden fazla oyun bir araya gelerek, ortak bir konuda tek bir çözüm yolu elde etme yolu” şeklinde tanımlanabilir⁶⁵. Ticaret hukuku ve medeni hukuk doktrinde karar için yapılan tanımlardan yola çıkarak, kararın çok genel bir anlatımla iki temel unsurunun olduğu söylenebilir. Öncelikle kararın içinde oluşacağı bir kurul olmalı ve bunun yanında o kurulda oy kullanma hakkı olan kurul üyelerinin, usulüne uygun şekilde verilmiş bir teklif karşısında irade beyanlarının aynı yönde oluşması gerekmektedir⁶⁶. Kararın hukuk alanında etkili olabilmesi için öncelikle; karar ile varılan sonucun olumlu ya da olumsuz bir irade işlemine dönüşmesi gerekmektedir⁶⁷.

⁶⁴ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 5.

⁶⁵ Kenan TUNÇOMAĞ: **Borçlar Hukuku, Genel Hükümler**, C. I, İstanbul 1976, sh. 88, TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP: **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, İstanbul 1993 sh. 44 (**TEKİNAY: Borçlar Hukuku**) ; DERYAL: **a.g.e.** sh. 380. yazarlar eserlerinde kararı; “birden çok kişinin, kendilerine oy hakkı veren bir hukukî ilişki içerisinde bu hakkı kullanarak yaptıkları anlaşma” şeklinde tanımlamışlardır. Orhan Nuri ÇEVİK: **Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması**, Ankara 1976, sh. 152 (**limited Şirketler**) ; Halil ARSLANLI: **Kolektif Komandit Şirketler**, Ankara 1990, (**Kolektif Şirketler**) sh. 292, Burcu Dalay ÜLGEN: **Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali**, Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi)İstanbul 1993, sh. 18. Akıntürk, dernek genel kurul kararı ile ilgili bir tanımında da kararı; “*genel kurulun, görüşünü bildirmek üzere açıklanan iradesi*” şeklinde tanımlanmıştır. AKINTÜRK/AKİPEK: **Türk Medeni Hukuku, Yeni Medeni Kanuna Uyarlanmış Başlangıç Hükümleri, Kişiler Hukuku**, İstanbul 2004, sh. 628. (**AKINTÜRK: Medeni Hukuk**)

⁶⁶ PULAŞLI: **Şirketler Hukuku**, sh. 345; DERYAL, Y: **a.g.e.** sh. 380.

⁶⁷ Yaşar KARAYALÇIN; **Ticaret Hukuku II. Şirketler Hukuku**, Ankara 1973 (**Şirketler Hukuku**), sh.117.

Genel kurul gibi bir topluluğun, oy verenler arasında aykırı görüşte olanlar olsa dahi müzakere ve oylama ile varmış olduğu sonuca toplu karar denir⁶⁸. Tanımda da belirtildiği gibi, bir karar alınabilmesi için her zaman herkesin aynı kararda birleşmesi aranamaz. Topluluğu oluşturan kimselerin bireysel kararlarına, menfaatlerine aykırılık olabilir. Ancak toplu kararlar azınlıkta kalanları yani karara olumlu oy vermeyenleri dahi etkiler. Anonim şirket genel kurul kararlarının da içine dahil olduğu toplu kararlar, kararı veren topluluğu ilgilendiren bir hukuki işlem olduğundan, karar, bazı istisnalar⁶⁹ dışında, kararı veren topluluğun dışında kalanları etkilemez. Buna göre üçüncü kişiler salt genel kurul kararlarına dayanarak anonim şirketten bir talep hakkı elde edemezler. Ancak pay sahipleri bir genel kurul kararına dayanarak şirketten hak talep edebilirler. Yani genel anlamda anonim şirket genel kurul kararları iç ilişkide etkilidir denilebilir⁷⁰.

Genel kurul kararının hukuki mahiyeti, karara varılabilmesi için anonim şirketlerde aranan toplantı ve karar yetersayıları ve kararın mevcudiyet şartları ileride ayrıntılı olarak incelenecek olmakla birlikte, genel anlamda karar yetersayısı, kararın oluşumu ve oy kavramları üzerinde durmakta yarar vardır.

b. Karar Yetersayısı ve Kararın Oluşumu

Bir toplulukta karara varılabilmesi için gerekli olan asgari oy sayısına karar yetersayısı denilir. Aksine bir hüküm bulunmadıkça karar yetersayısı

⁶⁸ KARAYALÇIN: *Şirketler Hukuku*, sh.118

⁶⁹ Bazı istisnalara örnek olarak; TTK.m. 311'deki devir veya satın alma işleminin tasdiki, TTK.m.423'deki tahvil çıkarma ve TTK.m.443, f.2'deki tasfiye halinde aktiflerin toptan satılabilmesi ile ilgili kararlar gösterilebilir.

⁷⁰ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: *a.g.e.* sh. 410.

genel olarak oylamaya katılanların sayısına göre tespit edilir⁷¹. Karar yetersayısı oybirliği ve oy çokluğu olmak üzere iki türdür. Şahıs şirketlerinde bazı özel durumlarda karar yetersayısı oybirliği olmakla birlikte, anonim şirketlerde kararlar oy çokluğu ile alınmaktadır. Oy çokluğu ile alınan kararların üç şekli mevcuttur. Bunlar; salt çoğunluk, nispi çoğunluk ve vasıflı çoğunluktur.

- a. Salt çoğunluk; oy verenlerin yarısından bir fazlasını gerektiren oyçokluğu olarak tanımlanabilir.
- b. Nispi çoğunluk ise, karar verilmesi için salt çoğunluğun aranmadığı durumlarda söz konusudur. Salt çoğunluk seçimlerde ya da çekimser oyun geçerli olduğu durumlarda söz konusu olur. Herhangi bir oran aranmaksızın sadece en çok oyun alınması şartı aranmaktadır.
- c. Vasıflı çoğunluk ise; kanunca belirlenen önemli bazı kararların alınması halinde söz konusu olup, karar alınabilmesi için salt çoğunluğun yeterli olmaması halinde söz konusudur.

Ticaret kanunumuz, şirket menfaatlerinin korunması amacıyla anonim şirket genel kurullarında kararların esas sermayenin iştiraki ile alınmasını öngörmüş, kararın önemine göre de bazı durumlarda karar nisabını arttırmıştır.

Genel kurul kararının oluşması için izlenmesi gerekli yasal prosedür ileride incelenecek olmakla birlikte⁷², kısaca özetleyecek olursak bir genel kurul kararının oluşabilmesi için öncelikle; genel kurul resmi bir memur olan Sanayi ve Ticaret Bakanlığı temsilcisinin yani hükümet komiserinin gözetiminde toplanması ve yine bu hükümet komiseri nezaretinde kararlar

⁷¹ KARAYALÇIN: (Şirketler Hukuku), sh.120.

⁷² Bkz: Birinci Bölüm, I, 2, C.

alması gerekmektedir(TTK.m.27,378). Hükümet komiserinin katılması dışında ayrıca ortakların davet usulüne uyulması (TTK.m.368,370,388), gündemin belirlenmesi(TTK.m.369), pay sahipleri cetvelinin hazırlanması(TTK.m. 376) ve cetvelin toplantıya katılan ortaklarca ve başkan tarafından imzalanması da gerekmektedir. Son olarak da; genel kurul toplantısından söz edebilmek için, kanun ve esas sözleşmede belirtilen toplantı ve karar yetersayılarının da oluşması şarttır(TTK.m.372,378,388,391,423). Kararın oluşması sürecinin en önemli etkenlerinden biri olan oy hakkını da burada incelemekte yarar vardır.

Pay sahipleri, genel kurulun gündeminde bulunan konulara ilişkin müzakerelerin tamamlanmasından sonra, oy kullanmak suretiyle genel kurul kararlarının oluşumuna katkıda bulunur. Anılan katılım, pay sahiplerinin olumlu, olumsuz veya çekimser oy kullanmaları şeklinde ortaya çıkar. Pay sahibi, olumlu oy kullanmakla, teklifin karar haline gelmesi ve şirket yönetim kurulu tarafından gereğinin yapılması yönündeki istediğini bildirmiş olur.

Bir teklifin karar haline dönüşebilmesi için, oy kullanan pay sahiplerinin teklif edilen şekilde iradelerini bir araya getirmesi, daha doğru bir deyişle kanunda öngörülen oranda pay sahibi tarafından bu teklif lehinde olumlu oy kullanılmış olması gerekir. Genel kurul kararı ancak belirli sayıda ve aynı yönde kullanılmış oyların toplanması ile oluşur⁷³. Ortakların teklif lehine olumlu oy kullanmaları gereği belirtilmekle birlikte, mutlaka olumlu oy vermeleri kastedilmemektedir. Teklif karşısında oy kullanmaları, yani teklife bir cevapta bulunmaları yeterlidir. Nitekim doktrinde olumlu kararlar ve menfi kararlar ayrımı kabul edilmektedir. Bu kararlar çoğunluğu oluşturan oyların teklif lehinde veya aleyhinde olmasına göre, olumlu veya menfi genel kurul kararları şeklinde ortaya çıkar.

⁷³ Mustafa ÇEKER: **Anonim Ortaklıkta Oy Hakkı ve Kullanılması**, Ankara 2000, sh. 12 (**Oy Hakkı ve Kullanılması**); YİĞİT: a.g.e. sh. 206.

Bir genel kurul kararının oluşması için müzakerelerin yapılması ve oylamanın tamamlanması yeterli olmayıp, sonucun hukuk zemininde varlık kazanması için oylama sonucunda oyların belirlenen yöntemle göre sayılarak sonucun tutanakla tespit edilmesi gerekmektedir⁷⁴ (TTK m. 375/2, m. 378 atfıyla m. 297). Bu durumda bir karardan bahsedebilmek için, oyların toplanıp sayılarak bir tutanak ile tespit edilmesi zorunluluktur.

Oyların sayılması işleminde, olumlu ve olumsuz oyların sayılması ile ilgili herhangi bir tereddüt yaşanmamakta, ancak çekimser oyların olumlu mu olumsuz mu sayılacağı konusunda tereddüt yaşanmakta olup, genel olarak çekimser oyların da olumsuz oy olarak kabul edileceğine doktrinde işaret edilmektedir⁷⁵. Yargıtay da, 11. HD. 29.11.1982 tarih ve E: 5096, K: 4999 sayılı kararında “çekimser oylar aleyhte kabul edilmelidir” diyerek, hükümlerinde bu kurala yer vermiştir.

Genel kurul kararının oluşabilmesi için gündemdeki bir teklif ile ilgili oylamanın yapılıp sayımlarının yapılmasının gerekli olduğundan bahsettik. Ancak bu kararın kabulü için bu yeterli değildir. Karar için genel kurul iradesini teklif hakkındaki oylama sonucunda, teklifin kabul veya reddi yönünde tespit edilmesi gerekmektedir. Bu gereklilik, TTK m. 375 ve 297’de

⁷⁴ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 106; ARSLANLI: **Anonim Şirketler**, C. II-III, sh. 41.

⁷⁵ DOMANIÇ: **TTK Şerhi**, sh. 885; ARSLANLI: **Anonim Şirketler**, C. II-III, sh. 86; Ünal TEKİNALP: “Olumlu veya Çekimser Oy Kullanan Pay Sahipleri İptal Davası Açabilir mi?” **İkt. Mal**, C. 29, S. 7, sh. 279 (**Olumlu veya Çekimser Oy**); ÇEVİK: **Anonim Şirketler**, sh. 72. Bununla birlikte Yargıtay da, 11. HD. 24.11.1975 tarihli ve E: 4950 K: 6648 sayılı kararı. Kararın tam metni için bkz: Kazancı, Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 23.05.2007) çekimser oyların asıl olarak olumsuz oy olmadığını, ancak karar alınmasında olumsuz oylar gibi etki ettiğini belirtmiştir. Ancak doktrinde, çekimser oyların olumsuz oy kabul edilmeyeceğini savunan yazarlarımız vardır. Ayrıntılı bilgi için bkz: MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 203; ERİŞ, G: **Açıklamalı-İçtihatlı Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku**, Ankara 1995, (**Anonim Şirketler Hukuku**), sh. 450.

yer alan “Zabıtlara varılan kararların mahiyeti ve neticeleri yazılır.” hükmünün bir sonucudur⁷⁶.

TTK’nın 267’nci maddesi gereğince de, teklif hakkındaki oylama sonucunun toplantı tutanağına yazılması ve tutanağın da üyelerinin huzurunda başkan, hükümet komiseri ile diğer ilgililer tarafından imzalanması gerekmektedir⁷⁷.

2. Hukukî Niteliği

Yukarıda yapmış olduğumuz genel kurul kararının tanımında da belirttiğimiz üzere genel kurul kararı, hukukî sonuç sağlama amacına yönelik ortaklık irade beyanı olduğu için bir hukukî işlem olarak nitelendirilebilir⁷⁸. Zira hukuki işlem “Belli bir hukuki sonucun elde edilmesi amacına yöneltilmiş irade beyanı” şeklinde tanımlanabilir⁷⁹

⁷⁶ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 106; Fadıl CERRAHOĞLU: “Anonim Şirket Umumi Heyetinde Nisaplar”, **İstanbul Ticaret Dergisi**, C. 10, S. 490, İstanbul 1968, sh. 13. (**Nisaplar**)

⁷⁷ Yargıtay 11. HD. 29.5.1990 tarihli ve E: 3337, K: 4327 sayılı kararı; Yargıtay 11. HD. 23.10.2000 tarihli ve E: 7263, K: 8047 sayılı kararı; Yargıtay 11. HD. 24.11.1987 tarihli ve E: 5873, K: 6577 sayılı kararı. (Kararların tam metni için bkz: Kazancı, Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 22.05.2008).

⁷⁸ YİĞİT: **a.g.e.** sh. 260; HIRSCH: **a.g.e.** sh. 298; ARSLANLI: **Anonim Şirketler**, C. II-III, sh. 187; MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 6; İMREGÜN: **Ortaklıklar**, sh. 149.

⁷⁹ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 6; DERYAL: **a.g.e.** sh. 384; Ahmet M KILIÇOĞLU: **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Ankara 2005, sh. 28; Hukukî işlemin tanımı ve unsurları ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz: TEKİNAY: **Borçlar Hukuku**, sh. 38 vd; ÜLGİN: **a.g.e.** sh. 17; AKINTÜRK: **Medeni Hukuku**, sh. 282; Bunun yanında Eren, hukukî işlemi “bir veya birden çok kişinin hukuk düzeninin öngördüğü sınırlar içinde gerektiğinde diğer unsurlarla birlikte hukukî sonuçlar doğurmaya yönelmiş irade açıklaması veya açıklamalarından oluşan hukukî bir olgudur” şeklinde tanımlamıştır. Bkz. Fikret EREN: **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, İstanbul 2003, sh 111. Daha geniş bir ifade ile hukuk düzeni, hukukun bir sonucu, ancak bu sonuca yönelen bir irade açıklamasına bağladığı ve bu açıklamanın içeriğine uygun olarak gerçekleştiği takdirdedir ki, bir hukukî işlem söz konusu olabilir.

Anonim şirket genel kurul kararının hukukî niteliği ile ilgili olarak; genel kurul kararlarının hukukî işlem niteliğinde olduğu doktrinde genellikle kabul edilmiştir⁸⁰. Bu paralelde Alman ve İsviçre Hukukunda da genel kurul kararlarının hukukî işlem olduğu ifade edilmektedir⁸¹.

Yukarıda belirttiğimiz üzere Türk doktrinde genel kurul kararlarının hukukî işlem niteliğinde olduğu tartışmalı bir konu değildir. Bununla birlikte tartışma, hukukî işlemin tek taraflı bir hukukî işlem mi, yoksa çok taraflı bir hukukî işlem mi olduğu konusunda ortaya çıkmaktadır⁸².

Türk doktrinde, kararların çok taraflı hukukî işlem olduğu görüşü çoğunlukla kabul görmekle beraber bazı yazarlar, anonim şirket genel kurul kararlarının tek taraflı hukukî işlem olduğunu iddia etmektedirler⁸³. Bu görüşü savunan yazarlar⁸⁴ kararı oluşturan iradenin, kararın oluşması için iradelerini açıklayan gerçek kişilere değil, anonim şirket tüzel kişiliğine ait olduğunu iddia etmektedirler. Aynı zamanda bu yazarlar, hukukî sonucu doğurmaya yönelik iradenin tek kişi olan anonim şirket tüzel kişiliğine ait olması nedeniyle, anonim şirket genel kurul kararlarının tek taraflı bir hukukî işlem olduğunu savunmaktadırlar⁸⁵.

⁸⁰MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 6; İMREGÜN :**Kara Ticareti**, sh. 315; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 388; ARSLANLI: **Anonim Şirketler**, C.II-III, sh. 187; PULAŞLI: **Şirketler**, sh. 346. Aksini savunan yazarların görüşü için bkz: MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 7, dn. 6. “Aksi görüşü savunan yazarlara göre; genel kurul kararı bir irade beyanı olmakla beraber hukukî işlem değildir. Çünkü bir irade beyanı olarak doğurduğu sonuçlar kural olarak ortaklığın iç hayatına ilişkindir. Dış ilişkide, yani üçüncü kişilere karşı hiçbir hüküm doğurmazlar. Genel kurul kararları ancak dış ilişkide hukukî sonuçlar meydana getirdikleri istisnai hallerde hukukî işlem niteliğini kazanırlar”. Ayrıca belirtelim ki, yukarıdaki fikirleri savunan yazarlar da hukukî işlemler hakkında uygulanacak hükümleri kıyasen bütün genel kurul kararları hakkında da uygulanması gerektiğini kabul etmektedirler.

⁸¹MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 6.

⁸²DERYAL: **a.g.e.** sh. 385 vd; YİĞİT: **a.g.e.** sh. 2; MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 6; HIRSCH: **a.g.e.** sh. 298; Haluk TANDOĞAN: **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, C. II, Ankara 1987, sh. 125, (**Borçlar Hukuku**).

⁸³Zühtü AYTAÇ: **Anonim Ortaklıklarda İbra**, Ankara 1982, sh. 18. (**İbra**)

⁸⁴ARSLANLI: **Anonim Şirketler**, C. II-III, sh. 128; DERYAL: **a.g.e.** sh. 389.

⁸⁵Necat TÜZÜN: **Anonim Şirketler**, Ankara 1962, sh. 125; DERYAL: **a.g.e.** sh. 387.

Bununla beraber, genel kurulun tanımına bakıldığında (TTK m. 360) pay sahiplerinin şirket işleri ile ilgili oy kullandıkları bir kurul olduğunun vurgulandığı dikkat çekmektedir. Bu nedenle de, genel kurul kararını anonim şirket tüzel kişiliğinin irade beyanı olarak nitelemek pek mümkün görünmemektedir.

Bizim de katıldığımız anonim şirketler genel kurul kararlarının çok taraflı hukukî işlem olduğu görüşünü savunan yazarlar⁸⁶, kararların oluşması için birden çok kişinin irade beyanına ihtiyaç duyulduğundan yola çıkılarak; anonim şirketlerde pay sahiplerinin genel kurulda iradelerini açıkladıklarına ve oylarının belli çoğunlukla, aynı yönde olması halinde kararın oluştuğuna işaret etmektedirler. Bu kapsamda aynı yazarlar, kararın oluşması anında birden çok kişinin iradeleri ortaya çıkması nedeniyle, genel kurul kararının çok taraflı bir hukukî işlem olduğunu haklı olarak savunmaktadır⁸⁷.

Genel kurul kararlarının hukukî işlem olmasının bir sonucu olarak genel kurul kararları; TTK'da anonim şirket genel kurulları için öngörülen usul ve şekil şartlarının yanı sıra, hukukî işlemlerin ve hatta daha özelde, çok taraflı hukukî işlemlerin geçerlilik koşullarına da uygun olarak alınmalıdır. Örnek olarak, hukukî işlem bir irade açıklaması olması nedeniyle, BK'da belirtilen iradeyi sakatlayan hususlar genel kurul kararları açısından da geçerli olacaktır. Bu kapsamda, hukukî işlemler için Türk hukuk sisteminde

⁸⁶ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 6; ÜLGEN: **a.g.e.** sh. 18; Ömer TEOMAN: **Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarına “Dinleyicilerin” Katılması**, Otuz Yıl Ticaret Hukuku –Tüm Makalelerim-, C. I, (1971-1982), İstanbul 2000, sh. 108 (**Dinleyiciler**); TEKİL: **Anonim Şirketler**, sh. 350; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 388.

⁸⁷ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 388; TEKİNAY: **Borçlar Hukuku**, sh. 43; HATEMİ/SEROZAN/ARPACI: **Borçlar Hukuku- Özel Bölümü**, İstanbul 1992, sh. 22 (**HATEMİ: Borçlar Hukuku**); Tuğrul ANSAY: **Anonim Şirketler Hukuku Dersleri**, Ankara 1973 sh. 166-167(**Hukuk Dersleri**); MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 7; İsmail DOĞANAY: **TTK Hükümlerine Göre Anonim Şirketlerde, Azınlıkta Kalan Pay Sahiplerinin Genel Kurul Kararını İptal Ettirebilmeleri Hali**, Öktem’e Armağan, Ankara 1970, sh. 363 (**Kararların İptali**); ÜNAL: **a.g.e.** sh. 21.

geçerli olan yokluk, butlan ve iptal edebilirlik yaptırımları genel kurul kararları açısından da uygulama alanı bulacaktır⁸⁸.

B. Genel Kurul Kararlarının Türleri

Genel kurul kararları, kararın hukuk âleminde ortaya çıkarttığı sonuçlar açısından, görüşülen teklifin kabul edilip edilmemesi durumuna göre olumlu-menfi kararlar, nihai olup olmamalarına göre; esasa ve usule ilişkin kararlar ve kararın içeriğine göre de talimat kararları olarak tasnif edilebilir.

1) Olumlu-Menfi Kararlar

Olumlu karar, genel kurulda görüşülen bir teklifin kabul edilmesine ilişkin karar, menfi karar ise bir teklifin reddedilmesine ilişkin karar olarak tanımlanmaktadır⁸⁹. Anonim şirket genel kurulunda görüşülen bir teklifin, kanun ve esas sözleşmede öngörülmüş olan karar yeter sayısını sağlayamaması halinde genel kurul kararının meydana gelmemiş olduğu değil teklifin reddedildiğinden, yani bir red kararının varlığından söz edilebilir. Bu kapsamda bir teklifin genel kurulda reddinin de bir genel kurul kararı olup olmadığı ve bir teklifin reddine karşı TTK.m.381 uyarınca iptal davası açılıp açılmayacağı hususu gerek doktrinde, gerekse uygulama tartışmalı olup, bu husus çalışmamızın ana noktası olması bakımından ayrıntılı olarak ileride incelenecektir⁹⁰.

⁸⁸ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 7 vd; ÜLGEN: **a.g.e.** sh. 220.

⁸⁹ ÜLGEN: **a.g.e.** sh. 29.

⁹⁰ Bkz: İkinci Bölüm, II vd.

2) Esasa ve Usule İlişkin Kararlar

Esasa ilişkin kararlar, şirketin organları ve pay sahipleriyle ilişkilerini düzenleyen, genel kurulun belirli bir konuda (teklif edilen konuda) nihaî iradesini içeren ve açıklayan kararlardır⁹¹. Esasa ilişkin kararlar kural olarak iç ilişkide, istisnaen de dış ilişkide etkilidirler. Esas sözleşmede değişiklik yapılmasına veya yeni bir madde eklenmesine dair kararlar ve şirketin bir sözleşmeye taraf olmasına dair kararlar, sonuçlandırıcı kararlara örnek olarak verilebilir.

Usule ilişkin kararlar ise, esasa ilişkin kararların alınması ile ilgili genel kurul görüşmelerini düzenlemek ve esas kararın alınma usulünü belirlemek amacıyla genel kurulca alınan ve ömrü en çok ilgili genel kurul toplantısı ile sınırlı olan kararlardır⁹². Mesela müzakerelerde konuşma süresinin tespiti veya kısıtlanması, toplantıya kısa bir süre ara verme kararı usule ilişkin kararlardandır. Usule ilişkin genel kurul kararlarının yalnız başına iptal edilebilmesi, uygulanması ile birlikte önemini yitirmesi ve bunda hukuki bir yarar bulunmaması sebebi ile mümkün değildir. Fakat bu kararların kanuna, esas sözleşmeye veya afaki iyi niyet esaslarına aykırı bulunması halinde, ilişkin bulunduğu esasa ilişkin genel kurul kararı iptal edilebilir. Bunun ön şartı da usule ilişkin kararın, esasa ilişkin kararı etkilemiş olması, yani oyama sonucunu şu veya bu şekilde değiştirmesidir⁹³.

Usule ilişkin karar sadece bir genel kurul toplantısı süresince ve sırf o genel kurulun müzakere düzeni bakımından değil de, gelecekteki genel

⁹¹ YİĞİT: **a.g.e.** sh. 261.

⁹² MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 10. Yargıtay 11. HD. 11.10.2004 tarihli ve E: 558, K. 9611 sayılı kararında da genel kurulun düzeninin sağlanması amacıyla alınmış kararların esasa ilişkin karar olmamaları nedeniyle, tek başlarına iptallerinin istenmeyeceğine karar vererek usul kararlarına işaret etmiştir. (Kararın tam metni için bkz: Kazancı, İçtihat ve Mevzuat Programı, son yararlanma tarihi: 28.02.2008).

⁹³ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 10, 171; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 412

kurulları da düzenleyen “ilke kararı” şeklinde alınır ya da esas sözleşmenin değiştirilmesi veya sözleşmeye bir madde eklenmesi ile sonuçlanırsa, artık geçici bir usul kararı değil, esas ve nihaî bir genel kurul kararından söz edilir⁹⁴.

3) Talimat Kararları ve Tavsiye Kararları

Genel kurulun icra yetkisi olmaması nedeniyle, alınan kararlar yönetim kurulunca yerine getirilir. Bu kapsamda genel kurulca alınan kararların bir kısmı, yönetim kuruluna bu kararlara uyma zorunluluğu yüklemektedir. Bu şekilde alınan kararlar, talimat kararlar olarak adlandırılabilir. Talimat kararları, ancak kanun veya esas sözleşmeyle, genel kurulun yetki alanına gireceği belirlenen konulara dair olmaları koşulu ile bağlayıcı olabilmektedirler⁹⁵. Yönetim kurulu kararların uygulanmasından bizzat yönetim kurulunun kendisinin sorumlu olması nedeniyle, aksine esas sözleşmede hüküm bulunmadığı durumlarda tereddüde düştüğü zaman, bir işlemin yapılması ile ilgili olarak genel kurula danışarak talimat kararı verilmesini isteyebilmelidir⁹⁶.

Bu kapsamda anonim şirketlerde genel kurulun, yukarıda belirtilen talimat kararları dışında zorunlu ve bağlayıcı olmayan tavsiye niteliğinde kararlar alabilmesini, şirketin karar organı olması münasebetiyle evleviyetle kabul etmek gerekir. Yönetim kurulu, kendisine bırakılmış olan münhasır yetkilerini kullanarak yürütme görevini yerine getirirken, yapılacak işlemler ile ilgili kararlar alarak uygular. Bu kararların sonuç doğurması için ayrıca, genel

⁹⁴ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 171.

⁹⁵ ÜLGEN: **a.g.e.** sh. 31.

⁹⁶ Ersin ÇAMOĞLU: **TTK’na Göre Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu**, İstanbul 1972, sh. 49 vd(Hukukî Sorumluluk), ARSLANLI: **Anonim Şirketler, C. II-III**, sh.210-211.

kurulca onaylanması gerekmemektedir. Dolayısıyla sadece yönetim kurulunun münhasıran yetkisinde olan konularda, genel kurul tarafından alınan ve bağlayıcı niteliği olmayan kararlar da tavsiye kararı olarak adlandırılabilir⁹⁷.

C. Genel Kurul Kararlarının Geçerliliği İçin Gerekli Olan Şartlar

Menfi genel kurul kararlarının tanımlanabilmesi açısından öncelikle genel kurul kararının geçerliliği için gerekli olan asgari şartların belirlenmesi gerekmektedir. Genel kurul kararının oluşup hukuk âleminde hüküm doğurabilmesi için, kanun ve esas sözleşme hükümlerine göre organ sıfatındaki genel kurulun toplanması ve önceden belirlenen gündem çerçevesinde ve yapılan teklifler doğrultusunda yeterli sayıda pay sahibinin iradelerinin aynı yerde birleşmesi gerekmektedir⁹⁸.

Belirtildiği üzere kararın varlığı için öncelikle usulüne göre oluşmuş bir genel kurulun varlığı gereklidir.

1) Usulüne Göre Teşekkül Etmiş Bir Genel Kurul Toplantısı

Genel kurul kararının oluşması için doğaldır ki, öncelikle ortada bir genel kurulun varlığı gereklidir. Bundan kasıt, toplantının oluşabilmesi için en azından kanunda ve esas sözleşmede belirtilen toplantı yeter sayısı kadar

⁹⁷ ÜLGEN: a.g.e. sh. 32.

⁹⁸ ÜNAL: a.g.e. sh. 27.

sermayeye sahip pay sahibinin, genel kurulu oluşturmak amacıyla toplanıp bir araya gelmesidir⁹⁹.

Türk Hukukunda bir toplantı yapmaksızın, anonim şirketlerde genel kurul kararı alınması mümkün değildir. Anonim şirketler açısından limitet şirketlerden farklı olarak, tüm pay sahipleri yazılı olarak katılsa bile kurul toplantısı yapıp fiilen bir araya gelmeden geçerli bir genel kurul kararının oluşması mümkün değildir¹⁰⁰.

Bir genel kurulun varlığı için, belli bir zaman ve yerde, belli bir gündeme göre genel kurulun toplanmasını sağlamak amacıyla yetkili organ veya kişiler tarafından, pay sahiplerine bir davet yapılması gerekmektedir (TTK m. 364)¹⁰¹. Genel kurul, davet yapılmadan toplanmışsa, TTK m. 370'inci madde hükmü saklı kalmak kaydıyla (davetsiz genel kurul), bu durumda genel kuruldaki söz edilemez¹⁰².

TTK'nın 378/2'nci maddesine göre (TTK m. 297'ye yaptığı yollama nedeniyle) anonim şirketlerde genel kurul kararlarının varlığı için hükümet komiserinin toplantıda bulunması da zorunludur¹⁰³. Doktrinde ve yargı kararlarında, yetkili komiserin hazır bulunmadığı veya sonradan toplantıyı terk ettiği durumlarda ya da nezaret etmesi gerekli işlemlere (Komiser Yönetmeliği m. 31) nezaret etmediği durumlarda (örneğin tutanağın

⁹⁹ ARSLANLI: **Anonim Şirketler**, C. II-III, sh. 11; ANSAY: **Hukuk Dersleri**, sh. 179.

¹⁰⁰ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 50; DOĞANAY: **TTK Şerhi**, C. I, sh. 839; TTKT'nın 407. maddesinde "*paysahipleri şirket işlerine ilişkin haklarını genel kurulda kullanırlar*" hükmü yer almış olup bu kuralın varlığına işaret edilmiştir. Ayrıca madde gerekçesinde de "*Birinci fıkra genel kurulun, bir taraftan şirket işlerine ilişkin kararların alındığı bir iç organ olduğunu, diğer taraftan da, şirketin iradesini oluşturmasının aracı olan pay sahipliği haklarının -kural olarak- bu organda kullanıldığını hükme bağlamaktadır. Hükmün kendisine, doğrudan, pay sahiplerinin katılma, önerme, tartışma ve oy verme gibi yönetime ilişkin haklarını konu aldığı görülmektedir.*" İfadesi ile de bu kural vurgulanmaktadır. TTKT 407. Madde Gerekçesi için bkz: www.tbmm.gov.tr. (son yararlanma tarihi.08.03.2007).

¹⁰¹ ÜLKÜ: **a.g.e** sh. 572; ÜNAL: **a.g.e** sh. 28.

¹⁰² ARSLANLI: **Anonim Şirketler**, C. II-III, sh. 20.

¹⁰³ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 97. Hükümet komiserinin varlığı yalnızca karar için zorunlu değildir, komiserin tanzimine nezaret zorunluluğu bulunduğu tutanağı imzalaması da geçerlilik şartıdır. Yargıtay kararlarında genel kurul toplantısı için hükümet komiserinin varlığının şart olduğuna, aksi halde kararın yokluk müeyyidesinin uygulanacağına hükmetmiştir. Yargıtay 11. HD. 18.11.1997 tarihli ve E: 5944, K: 8317 sayılı karar. (Kararın tam metni için bkz: Kazancı Mevzuat ve İçtihat Programı).

düzenlenmesine nezaret etmediği halde)¹⁰⁴ ilgili karar ve işlem geçersiz sayılmakta; yani komiserin imzalamadığı tutanak ile bu tutanaktaki tüm kararlar hukuken yok hükmünde kabul edilmektedir¹⁰⁵. Yargıtay da konu ile ilgili bir kararında¹⁰⁶ “Anonim şirket genel kurulunda ticaret komiserinin hazır bulunması kararların geçerlilik şartıdır. Görevli hükümet komiseri, kanun koşullarına uyulmadan toplantı yapıldığını belirtmiş ve toplantıda bulunanların genel kurula devam etmek istemeleri üzerine durumu tutanağa geçirerek salonu terk etmiştir. Bu durumda genel kurul geçersiz sayılır” hükmü ile bu kurala işaret etmiştir.

2) Hazirun Cetvelinin Hazırlanması

TTK’nun 378’inci maddesinde “muteberelik şartları” başlığı altında, genel kurul kararlarının geçerlilik şartları belirtilmiştir. Bu şartlar içerisinde hazirun cetvelinin varlığı da sayılmıştır. Hazirun cetveli, asıl olarak TTK m. 376’da “Cetvel” kenar başlığı ve Komiser Yönetmeliği m. 19’da “Hazirun Cetvelinin Hazırlanması” kenar başlığında yer alan maddelerde düzenlenmiştir. Doktrinde “cetvel” başlığının uygun olmadığı ve asıl amacı

¹⁰⁴ Komiserin toplantıyı terk etmesi durumunda alınan kararın yok hükmünde olduğu yönünde, Yargıtay’ın kararları mevcuttur. Bkz: Yargıtay 11. HD. 5.4.1982 tarihli ve E: 1512, K: 1507 sayılı kararı. (Kararın tam metni için bkz: Kazancı Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 11.04.2007).

¹⁰⁵ DOĞRUSÖZ: **Anonim Şirketlerde Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması**, Yaklaşım D. C. I, S. 2, Ankara 1993, sh. 20 (**Toplantıya Çağır**); ÖZER, I: **a.g.e.** sh. 97. Yargıtay 11. HD. 5.4.1982 tarihli ve E: 1512, K: 1507 sayılı kararı (Kararın tam metni için bkz: Kazancı Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 18.04.2008). Ayrıca, TTKT m. 407/2 ile genel kurula katılacak komiserlerin şirketin durumuna göre farklı olması kuralı öngörülmüştür. Tasarı bu haliyle yasalaşır ise, TTK’na kıyasla, komiserlere ilişkin değişik bir düzenleme getirecek olup düzenlemenin esası Tasarı gerekçesinde şöyle açıklanmıştır: “Komiserin genel kurullara katılması yönünden şirketler ikiye ayrılmıştır. Bakanlık komiseri bir kısım anonim şirketlerde –mevcut kanunda olduğu gibi– bulunacaktır. Bu şirketler Bakanlığın tebliğiyle belirlenecektir. Diğer şirketlerde de komiser bulunacaktır. Ancak bu komiserlerin kimler olacağı ve nitelikleri Adalet Bakanlığıyla Sanayi ve Ticaret Bakanlığının birlikte çıkaracakları bir tebliğde gösterilecektir.” TTKT madde gerekçeleri www.tbmm.gov.tr (son yararlanma tarihi: 08.03.2007).

¹⁰⁶ Yargıtay 11. HD.05.04.1982 tarihli ve E: 1512, K: 1507 sayılı kararı (Kararın tam metni için bkz: Kazancı Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 18.04.2008).

tam olarak karşılamadığı görüşü hakimdir. Bu sebeple doktrinde ve uygulamada kavram, hazirun cetveli olarak ifade edilmiştir¹⁰⁷. Hazirun cetveli, genel kurul toplantısının varlığı için gerekli olan toplantı yeter sayısını tespit etmek ve bu kapsamda ne kadar pay sahibinin toplantıya katıldığını belirleyerek, bir pay sahibinin ne kadar oya sahip olduğunu kontrol etmek amacıyla hazırlanmaktadır¹⁰⁸.

Bununla birlikte hazirun cetveli, toplantıya katılma hakkına karşı yapılacak itirazların, sonradan sağlıklı bir şekilde ileri sürülmesinde ve kararların geçerli bir şekilde alınıp alınmadığının denetlenmesinde¹⁰⁹ tüm ilgililer açısından uygun bir delil oluşturmaktadır¹¹⁰. Sonradan yapılacak itirazlarla ilgili önemli bir delil olması nedeniyle, hazirun cetvelinin toplantı tutanağına eklenmesi, alınan genel kurul kararının bir geçerlilik şartı olarak belirtilmiştir (TTK m. 378/2).

TTK'nın 376'ncı ve Komiser Yönetmeliği'nin 19'uncu maddesinde hazirun cetvelinin içeriği düzenlenmiş olup, hazirun cetveline genel kurul toplantısında hazır bulunan pay sahipleri veya temsilcilerinin ad ve soyadları ile ikametgâhları ve pay miktarlarının yazılacağı belirtilmiştir. Ayrıca pay üzerinde intifa hakkı bulunması halinde, intifa hakkı sahibi de TTK.m.360/4'e göre, genel kurula katılma ve oy kullanma hakkını kazanmış olduğundan, genel kurula katılma hakkı kaybolmayan pay sahibi ile birlikte intifa hakkı sahibinin de hazirun cetvelinde gösterilmesi gereklidir. Benzer şekilde pay sahibinin oy hakkından yolsun olması durumu, genel kurula katılma hakkını

¹⁰⁷ YİĞİT: **a.g.e.** sh. 108, dn. 462, ERİŞ: **Anonim Şirket**, sh. 418, TEOMAN: **Anonim Ortaklıklar Genel Kurul Toplantısına İlişkin Hazirun Cetveli**; Otuz Yıl Ticaret Hukuku – Tüm Makalelerim, C. II (1982-2001), İstanbul 2001, sh. 405, (**Hazirun Cetveli**).

¹⁰⁸ DOMANIÇ: **Anonim Şirketler**, sh. 850.

¹⁰⁹ TEOMAN: **Hazirun Cetveli**, sh. 407; Bunun yanında “*Genel Kurula Katılma Hakkı*” kenar başlığını taşıyan TTKT m. 415/1 uyarınca genel kurula yönetim kurulu tarafından hazırlanan hazır bulunanlar listesinde yer alan pay sahiplerinin katılabileceği bildirilerek, hazirun cetvelinin bu fonksiyonuna işaret edilmiştir.

¹¹⁰ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 105-106, YİĞİT, İ: **a.g.e.** sh. 108.

etkilemeyeceğinden oydan yoksun pay sahiplerinin de bu cetvelde yer alması gerekmektedir¹¹¹. Hazirun cetvelinde pay sahibinin, sahibi bulunduğu pay miktarının yanı sıra, her payın itibarî değerinin, imtiyazlı olup olmadığının, oyda imtiyazlı pay çıkarılmışsa sahip olduğu oy miktarının da yazılması gerekmektedir¹¹².

TTK 376'ncı maddesine göre hazirun cetveli toplantı anında hazır bulunan pay sahiplerini veya temsilcilerini tespit ve belli etmek amacıyla düzenlenerek, ilk oyların toplanmasından önce herkesin girebileceği bir yere asılmalı ve hazirun cetvelinin toplantı sonuna kadar görülebilmesi sağlanmalıdır.

Hazirun cetvelinin hiç tanzim edilmemesi veya gereği gibi hazırlanmaması, genel kurulun ve alınan kararın varlığını değil geçerliliğini etkileyecektir. Bu kapsamda hazirun cetvelinin noksanlığının veya eksikliğinin, o genel kurulda alınan kararların iptal edilebilirliğine neden olacağı ileri sürülmüştür¹¹³.

¹¹¹ Füsun NOMER: **Anonim Ortaklıklarda Oydan Yoksun Paylar**, İstanbul 1994, sh.83 (**Oydan Yoksun Paylar**), sh. 83; TTK ve Komiser Yönetmeliği'deki hazirun cetvelinin içeriği ile ilgili eleştiriler için bkz: Ömer TEOMAN: Anonim Ortaklıklar Genel Kurul Toplantısına İlişkin Hazirun Cetveli, Otuz Yıl Ticaret Hukuku- Tüm Makalelerim- C. II (1982-2001), İstanbul 2001, sh. 406-407. (**Hazirun Cetveli**)

¹¹² ÖZER: **a.g.e.** sh. 99.

¹¹³ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 105-106; Yargıtay birçok kararında hazirun cetvelinin usulüne göre düzenlenmediği durumda yokluğun söz konusu olmadığına karar vermiştir. Yargıtay 11. HD. 25.01.2002 tarihli ve E: 287, K: 474 sayılı ve Y.11. HD. 25.01.2002 tarihli ve E: 287, K: 474 sayılı kararları (Kararların tam metni için bkz: Kazancı Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 15.05.2008)

3) Ortak İrade Beyanı

Anonim şirket genel kurullarında bir kararın oluşabilmesi için öncelikle bir genel kurul olmalıdır. Ancak bunun yanında oy kullanım hakkı olan ortakların, şirket işleri ile ilgili bir teklif hakkında iradelerinin aynı yönde birleşmesi de gerekmektedir. Bu kapsamda oy kullanacak ortakların yanında, görüşülecek bir teklifin varlığı da kararın oluşması için zorunludur.

Sonuç olarak; kararın oluşması için öncelikle hakkında karar oluşacak bir teklifin varlığı gereklidir. Daha sonra görüşülecek teklif hakkında pay sahiplerinin kanunda belirtilen karar yetersayısı kadar irade beyanları, aynı yönde birleşmelidir.

4) Oylama Sonucunun Tespiti ve Toplantı Tutanağı

Bir genel kurul kararının oluşabilmesi için müzakerelerin ve oylamanın yapılması yeterli olmayıp, ayrıca verilen oyların değerlendirilerek teklifin kabul edilip edilmediği hususunun toplantıyı yöneten başkan tarafından açık ya da zımnî olarak tespit edilmesi gerekmektedir¹¹⁴ (TTK m. 375/2, m. 378 atfıyla m. 297).

Genel kurul kararının varlığı şartlarından bir diğeri ise, toplanan ve sayılan oyların bir tutanak ile tespit edilmesidir (TTK m. 375/II). Sözü geçen tutanak TTK'nun 267'nci maddesi gereğince bazı usulî kurallara tabidir. Öncelikle toplantıda Sanayi ve Ticaret Bakanlığından bir komiser bulunması ve tutanağın komiser ve diğer ilgililer tarafından imzalanması gerekmektedir. Ayrıca toplantıda alınmış olan kararlar tutanakta tam ve açık olarak

¹¹⁴ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 117; ARSLANLI: **Anonim Şirketler**, C. II-III, sh. 41

yazılmalıdır. Bunların dışında toplantının yer ve tarihinin de toplantı tutanağında açık olarak belirtilmesi şarttır¹¹⁵.

Söz konusu şartların bulunmadığı genel kurul kararları gerçekleşmemiş sayılır. Bir genel kurul kararının varlığından söz edebilmek için yukarıda saymış olduğumuz şartların varlığı zorunluluğu Yargıtıca da kabul edilmektedir¹¹⁶.

Ayrıca yönetim kurulu, tutanağın noterce tasdikli bir suretini “derhal” ticaret sicili dairesine vermek ve tutanak içeriğindeki tescil ve ilana tabi işlemlerin tescil ve ilanlarını yaptırmakla yükümlü tutulmuştur. Doktrinde komiser tarafından imzalanmış olan bu tutanağın HUMK m. 269 anlamında kesin delil niteliği taşıdığı belirtilmektedir¹¹⁷.

D. Genel Kurul Kararlarının Sakatlık Halleri

Genel kurul kararları toplantıya katılmamış, katıldığı halde olumsuz ya da çekimser oy kullanmış pay sahipleri de dahil olmak üzere tüm pay sahiplerini, yönetim kurulu üyelerini, denetçileri bağladığından ve bazı özel durumlarda üçüncü kişileri de etkilediğinden, genel kurul kararları hakkındaki geçerlilik koşulları davet aşamasından başlayarak detaylı olarak

¹¹⁵ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 119; KORKUT: **a.g.e.** sh. 194.

¹¹⁶ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 119; ARSLANLI: **Anonim Şirketler, C. II-III**, sh. 54-76. Yargıtay da, kararların varlığını toplantı tutanağının varlığına bağlamıştır. Yargıtay 11. HD. 5.4.1982 tarihli ve E: 1512 K: 1491 sayılı kararı. Yargıtay 11. HD. 11.03.1999 tarihli ve E: 6985, K: 2088 sayılı kararı; Yargıtay 11. HD. 7.3.2005 tarihli ve E: 5238, K: 2088 sayılı kararı. (Kararların tam metni için bkz: Kazancı, Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 29.03.2008).

¹¹⁷ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 122, POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 385; ÇEVİK: **Anonim Şirketler**, sh. 710.

düzenlenmiştir. Bu düzenlemelere aykırılığın yaptırımı ise aykırılığın niteliğine göre iptal edilebilirlik, butlan veya yokluk şeklinde ortaya çıkabilmektedir¹¹⁸.

Hukukumuzda genel kurul kararlarına ilişkin düzenlemelere aykırılığın yaptırımlarından yalnızca iptal edilebilirlik Ticaret Kanununda ayrıca düzenlenmiş, yokluk ve butlan halleri genel hükümlere bırakılmıştır. Şimdi sakat genel kurul kararlarının müeyyidesi olan bu üç müesseseyi inceleyeceğiz.

1) Butlan

Yukarıda da belirtildiği gibi Ticaret Kanunumuzda genel kurul kararlarının butlanı hali özel olarak düzenlenmemiştir. Özel hukukumuzda ise butlan kavramı Borçlar Kanunu'nun 19 ve 20. maddelerinde yer almaktadır. Borçlar Kanunu 19/20'ye göre içerikleri bakımından imkansız veya emredici hukuk kurallarına aykırı olan, yahut ahlak ve adaba aykırı bulunan hukuki işlemler batıldır. Borçlar kanunundaki söz konusu hükümler esas itibari ile sözleşmeler için konulmuş olmakla birlikte, Medeni Kanunumuzun 5'inci maddesi ve TTK'nun 1'inci maddesi dikkate alındığında medeni hukuk ve ticaret hukuku alanına giren hukuki işlemlerde de kullanılacağı hem doktrinde hem de uygulamada kabul edilmektedir¹¹⁹. Ancak Borçlar Kanunu'nda

¹¹⁸ DOMANIÇ: **TTK Şerhi II**, sh. 866, ÜLGEN: **a.g.e.** sh. 34. Bunun yanında hukuken sakat olan genel kurul kararlarının “askıda hükümsüzlük” müeyyidesine ve ihlal edilmeleri genel kurul kararlarının hükümsüzlüğüne yol açmayan sadece ilgili kişilerin kusurlu bulunmaları durumunda tazminat sorumluluklarına yok açan düzenleyici hükümlerin varlığına da işaret edilmelidir. (Askıda hükümsüzlük için bkz; MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh.29 vd, tazminat için bkz; DOMANIÇ: **Anonim Şirketler**, sh. 879-881).

¹¹⁹ ARSLANLI: **Anonim Şirketler, C. II-III**, sh. 67; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 416; MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh.20; ANSA: **Anonim Şirketle**, sh. 193; TEKİL: **Anonim Şirketler**, sh. 394; Yargıtay 11. HD. 06.07.1978 tarihli ve E: 3158, K: 3661 sayılı, 26.01.1981 tarihli ve E:4607, K:5042sayılı kararları (Kararların tam metni için bkz: Kazancı Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 15.04.2008).

düzenlenmiş olan butlan müeyyidesinin genel kurul kararları hakkında da uygulanabilirliği hususu, hukukumuzda Hirş tarafından kabul edilmemiştir. Hirş; genel kurul kararlarının butlanı hususunun herkes tarafından süresiz olarak ileri sürülebilmesi hususunu özellikle hukuk güvenliği açısından sakıncalı görmektedir ve bu sebeple yokluk ve iptal edilebilirlik hallerinin genel hükümlere göre ele alınmasına karşı çıkar, kararların her halde iptal edilmesini doğru bulur¹²⁰. Bizce butlan müessesesinin genel kurul kararlarında uygulanması doğrudur. Aksi halde genel kurul kararlarının sadece iptal edilebilirliği kabul edilir ki; bu durumda belirli kişiler ancak belirli şartlar altında iptal talebinde bulunabilirler. Ancak bazen bazı kararların hükümsüzlüğünün ileri sürülmesinde iptal davası açabilecek kimseler dışındaki kimselerin de menfaatleri olabilmektedir¹²¹.

Gerek Borçlar Kanunu'nda gerekse Medeni Kanun ve Ticaret Kanunu'nda butlan kavramının özellikleri sayılmamıştır. Butlan kavramının belli başlı özellikleri doktrinde ortaya koyulmuştur. Buna göre batıl bir hukuki işlem şeklen doğmuş olmakla birlikte, taraflarca istenilen hukuki sonucu en baştan itibaren hiç kimseye karşı meydana getirmeyen işlemdir¹²². Bu husus hukuki yararı olan herkes tarafından ileri sürülebileceği gibi hakim tarafından da kendiliğinden dikkate alınır.

Butlan kavramının Ticaret Kanunu'nda özel olarak düzenlenmemesi doktrinde birçok yazar tarafından eleştirilmiş olmakla beraber, bu eksiklik Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ile giderilmeye çalışılmıştır. Tasarıda genel kurul kararlarının butlanı özel olarak düzenlenmiştir(TTKT.m.447);

¹²⁰ HIRSCH: **a.g.e.** sh.298.

¹²¹ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh.23.

¹²² YILDIZ: **a.g.e.** sh. 95; MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh.21; TEKİL: "Hukuki İşlemlerin Hükümsüzlüğü Ve İptal Edilebilirliği", **İ.İ.T.İ.A Ticari Bilimler Fakültesi Dergisi**, C.1. S.1. 1981 sh.98, ANSAY: **Anonim Şirketle**, sh. 193,

- a. Pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilmez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran,
- b. Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran,
- c. Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan kararların batıl olacağını hüküm altına almıştır.

2) Yokluk

Bir genel kurul kararı içerik itibariyle olduğu gibi, şekli unsurlar bakımından da emredici hukuk kurallarına aykırı olabilir¹²³. Bir genel kurul kararının varlığından söz edebilmek için iki şekli unsurun var olması gereklidir. Bunlardan ilki genel kurul niteliğine sahip bir kurulun varlığıdır. Diğer şekli şart ise, kurulu oluşturan pay sahiplerinin kanunda belirtilen esaslar çerçevesinde bir karar almış olmalarıdır.

Yani ortada usulüne göre toplanmış yetkili bir genel kurul yoksa, toplananlar pay sahibi değillerse veya pay sahipleri TTK'da belirtilen şekil ve usulde toplanmamış, karar almamışlarsa genel kurul kararının varlığından söz edilemez¹²⁴. Yapılan bir işlem sonucu bir genel kurul kararının doğmadığı bu gibi durumlarda, TTK. m. 381 vd. veya 361. f. 3 uyarınca iptal davası açılmaz, bu durumun tespitin mahkemeden istenilmesi gerekmektedir. Pay sahipleri şeklen geçerli olarak doğmamış olan karara karşı olumlu oy kullanmış olsalar dahi kararın hiç doğmamış olduğu hususunu herhangi bir süreye tabi olmaksızın ileri sürebilirler. Ancak bu süresiz ileri sürebilme

¹²³ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh.25.

¹²⁴ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 416, MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh.25.

durumu, hakkın kötüye kullanılmasına sebebiyet vermemeli, Medeni Kanun'un 2'nci maddesine aykırı olarak kötü niyetli olarak ileri sürülmemelidir¹²⁵.

Yokluk ve butlan ayrımı doktrinde bazı yazarlarca ve Yargıtay içtihatların da kabul edilmiş olmakla birlikte, doktrinde bazı yazarlar yok hükmündeki kararların hukuki sonuçlarının birbirinden çok farklı olmaması hususunu göz önüne alarak bu şekilde bir ayrım yapmamışlardır¹²⁶. Ancak yokluk ve butlan kavramlarının gerek nitelik olarak gerekse hukuki sonuç bakımından farklı olduğunu, bu sebeple bu kavramsal ayrıma gitmek gerektiğini savunan yazarların¹²⁷ görüşleri bizce de uygundur. Söyle ki butlan durumunda hukuki işlem şeklen mevcut olmakla birlikte, karının alındığı andan itibaren hiç kimseye karşı hüküm ifade etmez, keza yokluk halinde ortada şeklen dahi olsa bir kararın varlığından söz edilemez.

Yokluk ve butlan kavramlarının ayrımına ilişkin görüş Yargıtay'ın da birçok kararında benimsenmiştir. Benzer şekilde Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 06.07.1978 tarih ve E.1978/3158, K.1978/3661 sayılı kararında da şöyle denilmektedir:

“Öğretide hukuki muameleler ve dolayısıyla konumuzu teşkil eden şirket kararları, hükümsüzlük yönünden, yok hükmünde kararlar, mutlak butlan ile sakat olan kararlar, iptal edilebilen kararlar biçiminde bir ayrıma tabi tutulmaktadır. Bir kararın meydana gelmesi için yasanın öngördüğü öge ve koşulların hiç birisi mevcut olmadığı takdirde o karar yok farz olunmalıdır (

¹²⁵ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: a.g.e. sh. 415

¹²⁶ DOMANIÇ: **Anonim Şirketler**, sh. 901, ANSAY: **Anonim Şirketle**, sh. 182, DOĞANAY: **TTK Şerhi, Birinci Cilt, Madde 1-419**, İstanbul 2004, sh. 870 (TTK Şerhi).

¹²⁷ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: a.g.e. sh. 416; MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh.28; TEKİL :**Anonim Şirketler**, sh.391; ARSLANLI: **Anonim Şirketler, C. II-III**, sh. 62; TEKİL: **Yokluk-İptal Edilebilirlik**, sh.96.

E.Hirş,1946 Sh.296) Şayet karar, içeriği esasa ilişkin öğeleri yönünden BK.nun 19 ve 20.maddelerinde yazılı olduğu gibi, kamu düzenine, yasanın mutlak surette emrettiği hukuki kurallara veya adaba ve ahlaka aykırı yahut konusu imkansız ise o zaman kararın mutlak butlan ile sakat olduğu kabul edilmelidir. Batıl kararlar başlangıçtan itibaren hükümsüz olduklarından, sonradan geçerli hale getirilmezler bu tür kararların batıl olduğunu tespit ettirmek yetkisi butlanla ilgisi olan herkese aittir. Açılacak tespit davası ise TTK'nun 381'inci maddesinde öngörülen dava açma koşullarına ve hak düşürücü süreye tabi değildir. Eğer karar, içeriği itibariyle yasanın emredici değil de, yorumlayıcı kurallarına aykırı ise ya da yasada yazılı şekil koşulu eksik olarak yerine getirilmiş ise o takdirde ortada, iptali mümkün bir karar var demektir¹²⁸. “

3) İptal Edilebilirlik

Genel kurul kararlarının hukuken sakatlık hallerinden iptal edilebilirlik, T.T.K'nun 381 ila 384'üncü maddelerinde sebepleri ve ileri sürülebilme koşulları ile ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. T.T.K m. 381/1'e göre; “kanuna, esas sözleşmeye veya afaki iyiniyet esaslarına aykırı olan genel kurul kararlarına karşı, kararın alındığı tarihten itibaren üç ay içerisinde iptal davası açılabilir.” Madde metninden de anlaşılacağı üzere, iptal edilebilir bir karar şekil veya esas bakımından hatalı olsa bile, kararın iptaline ilişkin karar kesinleşinceye kadar genel kurul kararı geçerli olarak sonuç doğurur. Ancak karar kesin mahkeme kararı ile iptal edilir ise iptal hükümleri geçmişe etkili olarak hüküm doğurur. Kararın alınmasından itibaren kanunda belirtilen süre

¹²⁸ Kararların tam metni için bkz: Kazancı Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 15.04.2008. Ayrıca Yargıtay başkaca kararlarında da yokluk ve butlan hallerini kabul etmiştir. Bkz: Yargıtay 11. HD. 26.01.1981 tarihli ve E: 4607, K: 5042 sayılı, 19.10.1982 tarihli ve E: 3800, K: 3992 sayılı, 22.10.2982 tarihli ve E:3370, K:4077 sayılı,15.04.1988 tarihli ve E: 2800, K: 2391 sayılı kararları. (Kararların tam metni için bkz: Kazancı Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 15.04.2008).

olan üç ay içerisinde dava açılmaz ya da açılan dava mahkemenin kesin hükmü ile reddedilir ise bir daha söz konusu kararın iptali talep olunamaz¹²⁹.

İptal edilebilirlik yaptırımının hukuk güvenliğini sağlamaya yönelik bir yaptırım olduğu ve bu sebeplerle ayrıntılı olarak T.T.K' nda da düzenlendiği göz önüne alındığında, hukuk güvenliği bakımından yokluk ve butlan hallerinin sınırlı tutularak, tereddüt halinde kararın iptal edilebilir nitelikte bir karar olduğunun kabul edilmesi doğru olacaktır¹³⁰.

4) Yokluk Ve Butlan Halleri İle İptal Edilebilirliğin Sınırlandırılması

Yokluk, butlan ve iptal edilebilirlik hallerinin sınırlandırılması, söz konusu yaptırımlardan yokluk ve butlan halinin gerek başkaca bir sınırlama olmadan menfaati olan herkes tarafından ileri sürülebilmesi, gerekse bu ileri sürülme durumunun herhangi bir zaman sınırlamasına tabi olmadan yapılabilmesi açısından önemlidir¹³¹. Ancak Ticaret Kanunumuz genel kurul kararlarının sadece iptali hususunu ayrıntılı olarak düzenlemekle yetinmiş, yokluk ve butlan halleri ile iptal arasındaki sınırın belirlenmesi konusunda herhangi bir ölçüt öngörmemiştir. Bu sebeple yokluk ve butlan halleri ile iptal edilebilirlik durumunun sınırlandırılması bakımından doktrinde ve içtihatlarla çeşitli ölçütler ortaya atılmıştır.

Doktrinde bir kısım yazarlar; emredici hükümler arasında, niteliklerine göre ayırım yapmışlardır¹³². Bu ayrıma göre; bir kısım emredici hükümler

¹²⁹ TEKİL: *Anonim Şirketler*, sh. 39; MOROĞLU: *Hükümsüzlük*, sh.20,

¹³⁰ ÜLGEN: *a.g.e.* sh. 71; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: *a.g.e.* sh. 416.

¹³¹ MOROĞLU: *Hükümsüzlük*, sh.55.

kamu düzenini ilgilendirmesi sebebi ile kesin suretle uygulanması zorunlu emredici hükümler olarak kabul edilmiş, bu emredici hükümlerden feragat edilmesinin imkansız olduğu ve bu tarz emredici hükümlere aykırılın yaptırımının da mutlak hükümsüzlük olduğu kabul edilmiştir. Bu tarz mutlak emredici hükümlere örnek olarak ise; anonim şirketlerin hukuki mahiyeti ile ilgili hükümler, şirket genel kurul kararının varlığı için gerekli olan şartlar ve üçüncü kişiler ile şirket alacaklılarını koruyan hükümler gösterilmiştir¹³³. Bunlar dışında kalan ve doğrudan doğruya kamu çıkarını değil pay sahiplerinin özel çıkarlarını koruyan nispi emredici hükümlere aykırılık halinde ise genel kurul kararları mutlak olarak hükümsüz değildirler. Bunların hükümsüzlüğü ancak iptal davası ile kanunda belirtilen süre içerisinde ve yine kanunda belirtilen kimseler tarafından ileri sürülebilir. Doktrinde İmregün ise; yukarıda adı geçen yazarlar tarafından yapılan mutlak-nispi emredici hüküm ayrımını hukuken kabul etmemekle birlikte, mutlak hükümsüzlük ile iptal edilebilirlik arasındaki sınırın mutlak-nispi emredici hüküm ayrımı yapılmadan çizilmesinin mümkün olmadığını ileri sürerek, bu yöntemi kullanmaktan başka çare olmadığını ileri sürmektedir¹³⁴. Benzer şekilde Poroy mutlak-nispi emredici hüküm ayrımı yapmaksızın emredici hükmün sadece pay sahiplerinin menfaatlerini koruması durumunun yokluk ve butlan olarak değil iptal edilebilir karar olarak yorumlanması gerektiğini, ayrıca hukuki güvenliğin sağlanabilmesi açısından yokluk ve butlan hallerinin sınırlı tutularak tereddüt halinde iptal edilebilirlik yoluna başvurulması gerektiğini vurgulamıştır¹³⁵. Domaniç ise bu konuda herhangi bir ölçüt verilemeyeceğini ancak mutlak hükümsüzlük hallerinin belirlenerek bunların dışında kalan durumların iptal edilebilirlik olarak yorumlanması gerektiğini belirtmektedir¹³⁶.

¹³² Fahiman TEKİL, “Hükümsüzlük Ve İptal Edilebilirlik Ayrımı Hakkındaki Bir Yargıtay Kararı Üzerine Düşünceler”, **Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı**, İstanbul 1999, sh.593-600 (**Hükümsüzlük**).

¹³³ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh.57, ARSLANLI: **Anonim Şirketler, C. II-III**, sh. 79 ÜNAL: **a.g.e.** sh. 55, TEKİL: **Anonim Şirketler**, sh. 391-392, TEKİL: **Hükümsüzlük**, sh..593-600.

¹³⁴ İMREGÜN: **Ortaklıklar**, sh. 159 vd, İMREGÜN: **Menfaat İhtilafları**, sh. 145-146.

¹³⁵ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 416-417.

Kanaatimce de; butlan ve yokluk kavramları kanunda düzenlenmemiş olmakla birlikte, hukuk güvenliği açısından tüm durumlarda genel kurul kararlarının sadece iptal edilebilir olduklarını düşünmek mümkün değildir. Bu sebeplerle her ne kadar kanunda özel olarak düzenlenmemiş olsa da butlan ve yokluk hallerinin hangi durumlarda söz konusu olduğunun tespiti gerekmektedir. Bu sebeplerle doktrinde yazarların çoğu tarafından hukuk tekniğine aykırı olduğu halde kabul edilen mutlak-nispi emredici hüküm ayırımının kabulü gerekmektedir. Buna göre; konusu bakımından imkansız veya ahlak ve adaba aykırı bulunan genel kurul kararları ile mutlak emredici hükümlere aykırı kararlar ile nispi emredici hükümlerin kısmen veya tamamen kaldırılmasını öngören genel kurul kararları butlanla sakattır. Buna karşılık nispi emredici hükümlerin sürekli olarak değiştirilmesi niteliğinde olmayan sadece aykırılık durumlarında iptal edilebilirlik söz konusudur. Ayrıca genel kurul kararının varlığına ilişkin hükümlere aykırılık halinde ise genel kurulun varlığından söz edilemeyeceğinden yokluk hali söz konusu olur.

Ticaret Kanunumuzda düzenlenmemiş olan genel kurul kararlarının butlanı müessesesi, TTKT'nin 451'inci maddesi ile düzenlenmiştir. Tasarı ile burlan halleri tek tek sayılarak uygulamada karşılaşılan güçlükler ve butlan hallerinin genişletilmesi halinde doğabilecek sakıncalar önlenilmek istenmiştir. Tasarının gerekçesinde “Batıl genel kurul kararları baştan itibaren hüküm doğurmazlar ve daha sonra sağlığa kavuşturulamazlar; mahkemece resen dikkate alınırlar; def'i olarak ileri sürülebilecekleri gibi süreye bağlı olmaksızın bir tespit davasının konusunu da oluşturabilirler. Diğer yandan, söz konusu kararlar işlem güvenliği yönünden bir önemli sakıncayı içerirler. Şirketin bir kararının, kararın alınmasından yıllar sonra bile butlanının ileri sürülebilmesi tehlikesi ve tehdidi, şirket yönetiminde pay sahiplerinde, alacaklılarda ve sermaye piyasasındaki potansiyel yatırımcılarda büyük

¹³⁶ DOMANIÇ: *Anonim Şirketler*, sh. 902.

tedirginliğe sebep olabilir. Yıllar sonra butlanın mahkemece tespiti ise o kararın kurduğu birçok ilişkiyi çoğu kez geriye etkili olarak ortadan kaldırır. Bu sakıncası sebebiyle mahkemelerin geçersizlik kararlarını ayrıntılı ve çok yönlü değerlendirmeler sonucu sakınarak vermeleri yanında, kanun koyucunun da iptal edilebilirlik ile butlanın sınırlarını açıkça belirlemesi gerekir” denilmek suretiyle yukarıda bahsettiğimiz, uygulamada karşılaşılan güçlükler hususunda konuya açıklık getirilmek istenmiştir¹³⁷.

¹³⁷ TTKT, Madde Gerekçeleri, 451. madde hükmü www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 27.06.2008);

İKİNCİ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKETLERDE MENFİ GENEL KURUL KARARLARININ İPTALİ

I. MENFİ GENEL KURUL KARARLARI

Menfi genel kurul kararları incelenirken, bir genel kurul kararının menfi olarak nitelendirilebilmesi için, alınan kararın kimin açısından menfi bir sonuç doğuracağı noktası dikkate alınmalıdır. Söyle ki aslında olumlu görülen bir karar, pay sahipleri, genel kurul organları veya genel kurul bakımından olumsuz bir sonuç doğurabileceği gibi kararın üçüncü şahıslara tesiri bakımından da olumsuz sonuçlar doğurması olasıdır. İleride değinilecek olan menfi genel kurul kararlarının iptali bakımından bir menfaatin aranıp aranamayacağı hususu düşünüldüğünde menfaat kavramını geniş olarak kabul etmek gerekmeyle birlikte, çalışmamızın sınırlarını belirlemek açısından çalışmamızda menfi genel kurul kararlarını, doğuracağı olumsuz sonuçtan pay sahipleri bakımından değerlendirilecektir.

A. Menfi Genel Kurul Kararlarına Konu Olabilecek Hususlar

Anonim şirketlerde genel kurulun yetki alanı çalışmamızda belirlenmeye çalışılmıştır¹³⁸. Ticaret Kanununda sayılan, genel kurul tarafından kullanılacağı belirtilen bazı yetkilerin içerikleri gereği genel kurul kararlarının menfi alınması hali söz konusu olabilecektir. Bu kararlara örnek olarak Ticaret kanununda belirtilen; yönetim kurulu üyeleri ve denetçilerinin

¹³⁸ Bkz: Birinci Bölüm, I, C.

seçimi, azli ve ibra edilmeme kararları, bilanço, kar ve zarar hesabının onanmaması, temettü dağıtımı teklifinin reddine ilişkin kararları, anonim şirketin feshine karar verilmesi teklifinin reddi kararları, yönetim kurulu üyeleri aleyhine sorumluluk davası açılması teklifinin reddi kararları, yönetim kurulu üyelerine şirketin konusuna giren işlerle uğraşmaları ve şirketle işlem yapmaları için izin verilmesi teklifinin reddi kararları, şirket sermayesinin üçte ikisinin karşılıksız kalması halinde bu sermayenin tamamlanması teklifinin reddi kararları, sermayenin azaltılması ve arttırılması tekliflerinin reddi kararları, tasfiye halinde aktiflerin toptan satılmasına karar verilmesi teklifinin reddi kararları, özel denetçi tayin edilmesi teklifinin reddi kararları, şirketin devlet, vilayet, belediye gibi kamu tüzel kişisi tarafından devralınması halinde tasfiye yapılması teklifinin reddi kararları, şirket müstahdem ve işçileri için yardım sandıkları ve sair yardım teşkilatı kurulması teklifinin reddi kararları, tahvil çıkarılması teklifinin reddi kararları, intifa senedi çıkarılması teklifinin reddi kararları ve imtiyazlı pay çıkarma teklifinin reddi kararları örnek olarak sayılabilir.

B.Menfi Genel Kurul Kararlarının Ortaya Çıkması

1)Bir Teklifin Reddi İle Meydana Gelen Menfi Genel Kurul Kararları

Genel kurul kararının varlığı için yapılan teklif doğrultusunda pay sahiplerinin iradelerinin birleşmesi gerektiğinden bahsettik¹³⁹. Pay sahipleri, genel kurulun gündeminde bulunan konulara ilişkin müzakerelerin tamamlanmasından sonra, oy kullanmak suretiyle genel kurul kararlarının oluşumuna katkıda bulunur. Anılan katılım pay sahiplerinin olumlu, olumsuz

¹³⁹ Bkz. Birinci Bölüm, II, C, 3.

veya çekimser oy kullanmaları şeklinde ortaya çıkar. Pay sahibi, olumlu oy kullanmakla, teklifin karar haline gelmesi ve şirket yönetim kurulu tarafından gereğinin yapılmasını istediğini bildirmiş olur. Ancak bir teklifin, karar haline dönüşebilmesi için, oy kullanan pay sahiplerinin teklif edilen şekilde iradelerini bir araya getirmesi, daha doğru bir deyişle kanunda öngörülen oranda pay sahibi tarafından bu teklif lehinde olumlu oy kullanılmış olması gerekir. Genel kurul kararı ancak belirli sayıda ve aynı yönde kullanılmış oyların toplanması ile oluşur¹⁴⁰.

Genel kurul gündeminde olan bir kararın teklif niteliğinde olması halinde bunun reddedilmesi, genel kurulda alınan menfi bir karar niteliğindedir¹⁴¹. Anonim şirket genel kurulunda görüşülen bir teklifin, kanun ve esas sözleşmede belirtilen karar sayılarını sağlayamaması haline teklifin reddi hali ortaya çıkacaktır.

Menfi genel kurul kararların iptali davasına konu olup olamayacağı hususu incelenirken tespit edilmesi gerekli ilk nokta; genel kurulda bir teklifin reddi halinde ortada mevcut bir kararın olup olmadığı hususudur. Karar kavramını incelerken, doktrinde olumlu kararların yanında menfi kararların da kabul gördüğünden bahsettik¹⁴² ancak bir teklifin reddi halinde, red kararının iptal edilip edilemeyeceği hususu menfi karar kavramının hukuki mahiyeti ile ilgili olduğundan, yukarıda anlatılanlar ışığında bir teklifin reddi halinde bir karardan bahsedilip bahsedilemeyeceği hususunu ayrıntılı olarak incelemek gerekmektedir.

Kararın hukuk alanında etkili olabilmesi için öncelikle; karar ile varılan sonucun olumlu ya da olumsuz bir irade işlemine dönüşmesi

¹⁴⁰ ÇEKER: **Oy Hakkı ve Kullanılması**, sh. 12; YİĞİT: **a.g.e.** sh. 206.

¹⁴¹ ARSLANLI: **Anonim Şirketler**, C. II-III, sh. 81, POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 381, TEKİNALP: **Red Kararı**, sh.249 vd.

¹⁴² Bkz: Birinci Bölüm, İkinci Madde, sh. 21.

gerekmektedir¹⁴³. Bir karara varılabilmesi için gerekli asgari oy sayısına karar yeter sayısı denildiğinden, karar yeter sayısının oybirliği ve oy çokluğu olmak üzere iki türlü olduğundan ve oy çokluğu ile alınan kararların, salt çoğunluk, nispi çoğunluk ve vasıflı çoğunluk olmak üzere üç farklı şekilde karşımıza çıktığından bahsettik¹⁴⁴.

Ticaret Kanunumuzun 378'inci maddesi “kararlar mevcut reylerin ekseriyeti ile verilir” demekle, anonim şirket genel kurullarında karar alınabilmesi için mutlak çoğunluğun gerekli olduğunu belirtmektedir. Ayrıca Ticaret Kanunumuzda oy çokluğu ilkesinin yanında bazı özel durumlarda ağırlaştırılmış karar yetersayıları da öngörülmüştür(TTK.m.388/IV, 396/II, 423, 434/N.9 ve 443). Yani hukukumuzda karar alınabilmesi için muhakkak mutlak çoğunluk aranmamaktadır. TTK.m. 378'deki düzenleme dikkate alındığında, mutlak çoğunluğun sağlanamayıp sunulmuş olan teklifin red edildiği durumlarda karardan bahsedilemeyeceği hususu akla gelebilir. Bu konu ile ilgili olarak doktrinde birçok yazar reddin de bir karar olduğu görüşü çevresinde toplanmaktadır.

HUECK; bu konu ile ilgili olarak yapmış olduğu çalışmanın sonucunda bu konudaki hakim fikri tespit etmiştir¹⁴⁵. Yazara göre Alman hukuku “karar” kavramını hem geniş hem de dar anlamı ile çeşitli yerlerde kullanmış olup, menfi kararlara da yer veren bir düzenlemeye sahip olduğundan, bazı durumlarda çoğunluk kararına gerek olmaksızın genel kurul karar alabilmektedir. Bu sebeplerle, yazar mutlak çoğunluğun genel kurul kararının meydana gelebilmesi için her zaman zorunlu bir unsur olmadığını savunmuştur. Aynı görüş GOLEGA ve GEİLLINGER tarafından da

¹⁴³ Yaşar KARAYALÇIN; **Şirketler Hukuku**, sh.117.

¹⁴⁴ Bkz. Birinci Bölüm, II, A, 1.

¹⁴⁵“HUECK, Alfred: Anfechtbarkeit und Nichtigkeit von Generalversammlungsbeschlüssen bei Aktiengesellschaft, Mannheim- Berlin- Leipzig 1924, s.45 vd.” TEKİNALP, Ünal: **Anonim Ortaklığın Genel Kurulunda Bir Teklifin Reddine Karşı İptal Davası Açılabilir mi?** İstBD, C.39, S. 7,8,9, Y. 1965,sh. 249’dan naklen (**Red Kararı**).

savunulmuştur¹⁴⁶. Yani gerek İsviçre Hukukunda gerekse Alman hukukunda hakim olan görüş, salt ve ağırlaştırılmış oy çokluğunun genel kurul kararının mevcudiyeti için şart olmadığı yönündedir¹⁴⁷. Ancak hukukumuzda Arslanlı; “Ticaret Kanunu’nun emreylediği nisaplara aykırı olarak alınan kararların nispi butlanla muaccel olacağı fikri Türk Hukuku bakımından terviç edilemez” demekle bu tür kararların hiç doğmamış olduğunu kabul etmektedir¹⁴⁸.

Ancak kanun veya esas sözleşmede belirtilen karar yeter sayılarına ulaşamadığı hallerde, örneğin oyların eşitliği durumunda bir kararın yokluğundan söz edilemez. Yukarıda da işaret edildiği gibi bu durumda bir red kararının yani bir menfi genel kurul kararının varlığını kabul etmek gerekecektir¹⁴⁹. Gerçekten bunun aksini düşündüğümüzde genel kurul kararı dendiğinde yalnızca olumlu kararlar, yani bir teklifin kabul edildiği kararlar anlaşılacak, red kararlarının hukukî niteliği tanımlanamayacaktır.

Kaldı ki genel kurula getirilen bir teklifin çoğunluğu toplayamayıp reddedilmesi halinde karara olumlu oy verenler bakımından bir azınlık kararı söz konusu olacaktır. Yani bir teklifin reddi durumuna gerek çoğunluğun olumsuz oyu ile meydana gelen bir karar gözüyle bakmak gerekse azınlığın olumlu oyları ile alınan bir menfi karar olarak bakmak mümkündür.

Sonuçta ne TTK’da karar yeter sayılarının düzenlendiği 378’inci ve 388’inci maddelerden ne de başka bir maddeden genel kurul kararlarının yalnızca olumlu olması gerektiği, olumsuz bir oylama sonucunda genel kurul

¹⁴⁶GOLEGA, Konrad: Die Anfechtung von Generalversammlungsbeschlüssen in der Aktiengesellschaft, Breslau 1927, sh.17-18, GEILINGER, Ulrich: Die erschwerten Beschlüsse der Generalversammlung der Aktionäre, Aarau 1948, s.25-26”.” TEKİNALP: **(Red Kararı)**, sh. 250’den naklen.

¹⁴⁷MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 114’den naklen.

¹⁴⁸ARSLANLI: **Anonim Şirketler**, C. II-III, sh. 71, İMREGÜN: **Menfaat İhtilafları**, sh. 147, Aksi görüş için bkz. TEKİNALP: **Red Kararı**, sh.249-260.

¹⁴⁹TEKİNALP: **Red Kararı**, sh.249; YİĞİT: **a.g.e.** sh. 271.

kararının yok hükmünde olduğu sonucu çıkartılamaz. Genel kurul kararı ile ilgili doktrinde yapılan tanımlardan da, genel kurul kararlarının mutlaka olumlu olması gerektiği sonucu çıkartılamaz¹⁵⁰.

Türk hukukunda genel kurul kararı kavramı en geniş şekli ile kabul edilmektedir. Şöyle ki; önceki bölümlerde de değinildiği üzere, hukukumuzda hakim olan görüşe göre azınlık kararları ile imtiyazlı pay sahiplerinin özel toplantılarında verilen kararların da genel kurul kararı özelliği taşıdığı kabul edilmekte ve bu kararların iptali yönüne gidilebileceği kabul edilmektedir¹⁵¹.

Bunu dışında Türk Hukukunda karar kavramının geniş anlamda kullanıldığının ve bir teklifin reddinin karar olarak kabul edilmesi gerektiğinin delili olarak menfi genel kurul kararına yer veren TTK.m.310 ve toplantı tutanağına ilişkin TTK.m. 297 gösterilebilir¹⁵². Genel kurul kararlarının geçerlilik şartlarının düzenlendiği TTK.m.378, “genel kurul kararının muteber olması için 297’inci maddede gösterilen esaslar dairesinde tutulması şarttır” demektedir. 297’inci maddeye göre; “Kuruluş umumi heyetlerinin verdikleri kararların muteber olması için toplantılarda İktisat ve Ticaret Vekâletinden bir komiser bulunması ve komiserin zabıtların kanuna uygun bir şekilde tutulmasına nezaret ve zabıtları reyini kullanan pay sahipleriyle birlikte imza etmesi şarttır. Bu zabıtlara verilen kararların mahiyet ve neticeleriyle muhalif kalanların muhalefet sebepleri yazılır”. Burada Ticaret Kanunu kararların neticelerinin tutanakta yer alması gerektiğini belirtirken, olumlu oylar ile kabul edilen tekliflerin yanında, olumlu oyu toplayamayıp reddedilen tekliflerin de tutanağa geçmesi gerektiğini belirterek olumlu ve menfi olmak üzere iki tür kararın varlığı kabul edilmektedir.

¹⁵⁰ ÖZER: **a.g.e.** sh. 198; YİĞİT: **a.g.e.** sh. 272.

¹⁵¹ Birinci Bölüm,I, D.3.

¹⁵² TEKİNALP: **Red Kararı**, sh.256.

Konu ile ilgili olarak incelenmesi gerekli bir diğer madde ise TTK.m 369/N2'dir. Genel kurulun toplantı gündemini düzenleyen bu madde, toplantı gündemine konulacak hususları belirlerken; "Şirketin bilânço ve kâr zarar hesabını ve kazancının dağıtılması hakkındaki tekliflerin tasdiki veya değiştirilecek şekilde kabul yahut reddi" hususunun genel kurul gündeminde yer alacağını belirterek, teklifin reddi hususunun karar olarak kabul edildiğini göstermektedir¹⁵³.

Ayrıca konu ile ilgili olarak TTK'nun 377'inci maddesi ile ilgili olarak Yargıtay'ın 27.10.1961 tarih, 1147 E, 3496K sayılı kararı mevcuttur. Sözü edilen maddede; "Bilânçonun tasdiki hakkındaki müzakere, ekseriyetin veya şirket sermayesinin onda birine sahip olan azınlığın talebi üzerine bir ay sonraya bırakılır" denilmektedir. Bu madde kapsamında sermayenin 1/10'una sahip azınlığın genel kurul kararının bir ay sonraya bırakılması talebinin red edilmesi üzerine Yargıtay'ın yukarıda tarih ve numarası belirtilmiş olan kararı ile azınlığın geri bırakma talebinin reddi üzerine meydana gelen menfi genel kurul kararının iptalinin mümkün olduğu belirtilerek, bir teklifin reddi aleyhine iptal davası açılabileceği kabul edilmiştir¹⁵⁴.

Sonuç olarak, TTK karar kavramını geniş şekilde yorumlamış ve olumlu, menfi karar ayırımına yer vermiştir. Bu sebeple, genel kurulda bir teklif hakkında yapılan oylama sonucunda o teklifin kabulü yönünde verilen oyların toplamı, o teklifin konusu ile ilgili kanunda veya ana sözleşmede belirlenen yeter sayısına ulaşamadığında, bir genel kurul kararının varlığını kabul etmek gerekmektedir. Aynı şekilde yeter sayısı ile ilgili veya sayım ile ilgili bir yanlışlık yapıp da menfi bir kararın olumlu bir karar olarak tespiti durumunda da ortada iptal edilebilir bir kararın varlığından bahsetmek gerekecektir¹⁵⁵

¹⁵³ TEKİNALP: **Red Kararı**, sh.257.

¹⁵⁴ TEKİNALP: **Red Kararı**, sh.257.

2) Olumsuz Şekilde Ortaya Çıkan Kararlar

Genel kurula getirilen bir teklifin reddedilmesi ile meydana gelen menfi genel kurul kararları yanında, genel kurula olumsuz olarak getirilen bir teklifin genel kurulca kabul edilmesi sonucunda da ortada mevcut bir menfi genel kurul kararından bahsetmek de mümkün olacaktır. Bu tür genel kurul kararları, bir teklifin karar halinde dönüşebilmesi için gerekli olan, kanunda öngörülen oranda pay sahibi tarafından bu teklif lehinde olumlu oy kullanılmış olması sureti ile meydana gelmiş olduğundan bu noktada ortada bir kararın var olup olmadığının tartışılmasına gerek yoktur.

Olumsuz bir teklifin genel kurula getirilerek kanunda belirtilen yeter sayılar ile karar almak suretiyle kabulü halinde, tıpkı bir teklifin reddedilmesi halinde olduğu gibi menfi bir genel kurul kararı söz konusudur.

3) Bir Teklif Karşısında Genel Kurulun Sessiz Kalması

Yukarıda da belirttiğimiz gibi genel kurul kararının hukuka uygun şekilde oluşması için, pay sahiplerinin hakkında iradelerini açıklayacakları bir teklifin varlığı şarttır. Anonim şirket genel kurulu, elbette ki bir karar almak

¹⁵⁵ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 115. Karşı yönde Yargıtay da 11. HD. 31.10.2001 tarihli ve E: 7442, K: 7269 sayılı kararında “Ana sözleşme ortaklar arasında yapılmış bir sözleşme niteliğinde olup, uyulması zorunlu bulunduğundan, gerekli karar nisabı taşımayan kararların, iptali kabil değil, yoklukla malûl kararlardır” ifadesini kullanmıştır. Bunun yanında Yargıtay 11. HD. 25.3.1997 tarihli ve E: 1088 ve K: 2100 sayılı kararında “Toplantı ve karar nisabı olmadan alınan karara dayanan tasarrufların şirketin menfaatine olup olmadığı, şirketin bu işleme icazet verip vermediği araştırılmalıdır” ifadesini kullanarak, toplantı yeter sayısı olmadan olan bir kararın yoklukla malûl olmayacağına işaret ederek, zımni de olsa; “araştırma” ifadesi ile iptal edilebileceğine işaret etmiştir. Ayrıca Yargıtay 11. HD. 26.2.1999 tarihli ve E: 946, K: 1572 sayılı kararında “Şirket ana sözleşmesinde, sermaye artırımı için bütün ortakların ittifakla karar vermeleri gerektiği belirtildiğine göre, 2/3 çoğunlukla alınan sermaye artırma kararının iptal talebi kabul edilmelidir” ifadesiyle eksik karar yeter sayısı ile alınan kararın iptal edilebileceğine işaret etmiştir (Kararların tam metni için bkz: Kazancı, Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 29.05.2008).

amacıyla toplanmaktadır. Bu nedenle hakkında karar alınacak bir teklif var olmalıdır ki karar alınabilsin. Bu şekilde genel olarak bakıldığında, genel kurul kararının varlığı için bir teklifin var olması bir zorunluluktur¹⁵⁶.

Teklifte bulunma hakkı pay sahipleri açısından belirlenmiş bir hak olmakla birlikte, yapılan teklifler genel kurul açısından bağlayıcı değildir. Ancak kendi haklarını korumak, çoğunluğun egemenliğini sınırlamak ve denetimi kolaylaştırmak adına, TTK'da azlığın yaptığı bazı tekliflerin bağlayıcı olduğu hüküm altına alınmıştır (TTK m. 310, 341, 377 vb.)¹⁵⁷. Bu tür bir öneriye muhatap olan genel kurul öneride belirlenen taleplerin aksine hareket edemez, karar alamaz¹⁵⁸.

Bu anlatılanlar çerçevesinde genel kurula sunulan bir teklifin yukarıda sayılan istisnalar dışında müzakere edilmemesi ve oylanmaması durumu söz konusu olabilecektir. Bu durumda genel kurulun teklif hakkında sessiz kalması söz konusu olacağından konu hakkında karar verilmemiş olacak, yani ortada menfi bir genel kurul kararının varlığından söz edilebilecektir.

Genel kurulda teklif iki şekilde yapılabilir; ya teklif doğrudan gündemde ayrı bir madde olarak bulunmaktadır, ya da pay sahipleri gündemde olan bir konu hakkında teklifte bulunabilmektedirler. Pay sahibi açısından teklifte bulunma hakkı, onun toplantıya ve müzakerelere katılma hakkının bir devamı olduğundan, toplantıya katılma hakkı ile aynı çerçevede değerlendirilerek teklifte bulunma hakkının da vazgeçilemez ve bertaraf edilemez bir hak olduğu söylenebilir. Teklifte bulunma hakkı, toplantıda hazır bulunan pay ve

¹⁵⁶ YİĞİT: a.g.e. sh. 194; ÖZER: a.g.e. sh. 134.

¹⁵⁷ YILDIZ: **Genel Kurul Kararlarının İptali**, sh. 57; DOMANIÇ: **Anonim Şirketler**, sh. 852, POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: a.g.e. sh. 519.

¹⁵⁸ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: a.g.e. sh. 540.

intifa hakkı sahipleri ile bunların temsilcilerine ait olup, rehin alacaklılarının veya tahvil sahiplerinin teklifte bulunma hakları bulunmamaktadır¹⁵⁹.

Teklifler öncelikle gündem, esas sözleşme ve kanun hükümlerine aykırı olmamalıdır. Başkan, pay sahiplerinin gündem dışında ve kanuna aykırı olan tekliflerini oylamaya sunamaz. Aynı durum, esas sözleşmeye aykırı teklifler için de söz konusudur. Çünkü esas sözleşmeye aykırı olarak alınan bir karar, iptal edilebilir niteliktedir. O halde genel kurul başkanı, kanuna ve esas sözleşmeye aykırı olan tekliflerle gündem dışında olan teklifleri oylamaya sunmamalıdır.

TTK'nın 369'uncu maddesine göre kural olarak gündemde bulunmayan hususlarda müzakere olunamayacağı ve dolayısıyla gündemde olan konular dışında bir genel kurul kararı oluşturulamayacağı kural olmakla birlikte, bu kuralın çok katı bir şekilde uygulanmasının yaratacağı sakıncalar nedeniyle bazı istisnai durumlar TTK'da hüküm altına alınmıştır.

İlk olarak; TTK'nın 341'inci maddesi uyarınca gündemde yer almasa dahi, genel kurulda yönetim kurulu üyeleri aleyhine dava açılması hususu görüşülüp bu yönde karar alınabilir. Bu husus gündeme bağlılık ilkesinin bir istisnasıdır.

Gündeme bağlılık ilkesinin bir istisnası olarak; kanunda açıkça yer almasa da, yönetim kurulunun azledilmesi ile yeni yönetim kurulu seçiminin yapılabilmesi için bu hususların gündemde yer alması gerekmemektedir.

¹⁵⁹ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 519; MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 99; YİĞİT: **a.g.e.** sh. 195.

İkinci olarak TTK'nın 348'inci maddesindeki genel kurulda bazı hususların incelenmesi için özel denetçi tayin edebilmesi de, gündeme bağlılık ilkesinin bir istisnasıdır. Genel kurulda bu şekilde bir özel denetçi tayini için bu konuda gündemde madde olmasına gerek yoktur (TTK m. 348)¹⁶⁰.

Üçüncü olarak belirtmek gerekir ki; TTK'nın 377'inci maddesine göre, azlığın talebi üzerine bilânçonun onaylanmasına ilişkin görüşmelerin ertelenmesi hali de bir gündeme bağlılık ilkesi istisnasıdır¹⁶¹. Gündemde bu yönde bir düzenleme olmasına gerek kalmadan azlığın talebi üzerine genel kurul toplantısı bir ay sonraya bırakılacaktır. Bu üç hal dışında ayrıca tam pay sahiplerinin hazır olduğu genel kurul toplantısında (TTK m. 370) gündeme bağlılık ilkesine uyulmadan gündem dışı karar alınabilecektir¹⁶².

Gündeme bağlılık ilkesinin istisnalarından bir diğeri ise pay sahipleri tarafından her zaman usule ilişkin teklifler getirilebileceğidir. Buna karşılık esasa ilişkin tekliflerin gündemle sınırlı olduğunu tekrar etmek gerekmektedir. O zaman bu tespitten yola çıkarak yukarıda değindiğimiz, gündeme bağlılık ilkesi istisnalarına, toplantı usulüne ilişkin hususları da ekleyebiliriz.

Yukarıda da değinildiği gibi, konuşma ve teklifte bulunma hakkı pay sahipleri açısından belirlenmiş bir hak olmakla birlikte, yapılan teklifler genel

¹⁶⁰ TEOMAN: “Avrupa Anonim Ortaklığında Azınlığın Genel Kurulu Toplantıya Çağırma ve Gündeme Madde Eklettirme Hakkı” **İkt. Mal.** 1978, C.25, S.6. (**Azınlık**), sh. 68 vd. Yargıtay 11. HD. 2.7.1979 tarihli ve E: 1882, K: 3487 sayılı kararı, karşı oy yazısı. Bkz: Kazancı, Mevzuat ve İçtihat Programı.

¹⁶¹ Yargıtay 11. HD. 14.10.1982 tarihli ve E: 3556, K: 3887 sayılı kararı ile Y. 11. HD. 10.07.1986 tarihli ve E: 3798, K: 4357 sayılı kararları. Yargıtay bu kararında da açıkça belirtildiği gibi, azlığın talebi ile ertelenen toplantıda bilânço ile ilgili olmayan hususların görüşülmesinde yasal bir engel yoktur. . Bkz: Kazancı, Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 12.05.2008.

¹⁶² KORKUT: **a.g.e.** sh. 181. Bu konuda geniş bilgi için bkz. YİĞİN: **a.g.e.** sh. 36 vd; YILDIZ: **Genel Kurul Kararlarının İptali**, sh. 61 vd; Bununla birlikte, Tasarya göre, TTKT m. 416/2 uyarınca davetsiz toplanan bir genel kurulda gündeme madde eklenebilmesi için oy birliği gerekir. Gündeme madde eklenemeyeceğine ilişkin esas sözleşme hükümleri geçersizdir. Tasarı gerekçesinde de belirtildiği gibi; tüm pay sahiplerinin oy birliği ile almak istedikleri bir kararın esas sözleşme ile önlenmesinin haklı bir sebebi olamaz; bu nedenle yerinde bir düzenlemedir. TTKT, Madde Gerekçeleri, 416.madde hükmü www.tbmm.gov.tr (son yararlanma:05.03.2008).

kurul açısından bağlayıcı değildir. Bu durumda genel kurulun tekliflere karşı sessiz kaldığı durumlarında aslında bir karar alamama sonucu doğmuş olduğundan, bu durum menfi genel kurul kararı olarak değerlendirilmesi mümkündür.

II. MENFİ GENEL KURUL KARARLARININ İPTALİ

A.Genel Olarak

Çalışmamızın birçok yerinde de belirttiğimiz üzere; anonim şirket genel kurulunda oy çokluğu ile alınan kararlar tüm pay sahiplerini ve diğer organları bağlar. Anonim şirketlerde oy çokluğu sistemi benimsendiğinden, oy çokluğunu ellerinde bulunduranlar ile azınlık ve münferit pay sahiplerinin menfaatleri arasında çatışmalar olabileceği bir gerçektir¹⁶³. Bu koşullar altında çoğunluğu elinde bulunduranların kendi menfaatleri doğrultusunda istedikleri kararları almalarını ve azınlık pay sahiplerinin de buna göz yummak durumunda kalmalarının önlenmesi için; çoğunluk pay sahiplerinin karar alma yetkileri kanun, esas sözleşme hükümleri ve afaki iyiniyet kuralları ile sınırlandırılmış ve bu sınırlara uyulmadan alınan kararların iptal edilebilmesi için gerek pay sahiplerine gerekse organlara yetki verilmiştir¹⁶⁴.

Gerçekten genel kurul kararlarının iptali hususunda ki Borçlar Kanunu ve Medeni Kanun'un genel hükümlerinde yer alan düzenlemeler yetersiz olduğundan, TTK'nun 381. vd maddelerinde genel kurul kararlarının iptali

¹⁶³ DOĞANAY: **Kararların İptali**, sh. 363.

¹⁶⁴ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh.159.

ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. TTK.m.381'e göre; "pay sahipleri ile yönetim kurulu ve ayrıca kararın uygulanması sorumluluklarını mucip olduğu takdirde yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerden her biri kanun veya esas mukavele hükümlerine ve bilhassa afaki iyi niyet esaslarına aykırı olan umumi heyet kararları aleyhine mahkemeye müracaat ile iptal davası açılabilir." Bu iptal davasının açılabilmesinin de maddi hukuka ve usul hukukuna ilişkin olmak üzere bazı şartları vardır. Şimdi bu şartları inceleyebiliriz.

B. İptal Davasının Şartları

1) Menfaat Aranıp Aranmayacağı Sorunu

Menfi genel kurul kararını çalışmamızda tanımlanmaya çalışılarak, menfi genel kurul kararlarının da tıpkı olumlu genel kurul kararları gibi karar olarak nitelendirilmesi gerektiği belirtilmiştir¹⁶⁵.

TTK. m. 381 anonim ortaklığın genel kurul kararları aleyhine maddede öngörülen şartların gerçekleşmesi halinde iptal davası açılabileceğini belirtmektedir. İptal davası açabilmek için öncelikle ortada mevcut geçerli bir genel kurul kararı olması gerekmektedir. İptal davasının şartlarını kısaca genel kurulca alınan kararın; kanuna, ortaklık sözleşmesine ve afaki iyi niyet kurallarına aykırılığı şeklinde sıralamak mümkündür. Madde metni iptal davasının şartlarını düzenlemekle birlikte hangi tür kararların iptal edilebileceği hususunda bir açıklık getirmemiştir. Bu noktada "genel kurulda alınan her türlü karara karşı belirtilen şartların oluşması halinde iptal davası açılabilir mi?" sorusu karşımıza çıkmaktadır. Yukarıda TTK.m.381-384

¹⁶⁵ Bkz. İkinci Bölüm, I.

hükümlerinin uygulanması bakımından genel kurul kararları kapsamına hangi tür kararların girdiğini inceledik. Menfi genel kurul kararlarının iptal davasına konu olup olamayacağı bakımından karşımıza çıkan bir diğer husus ise menfi genel kurul kararlarının iptal davasına konu olabilmesi için bir menfaatin aranıp aranmayacağıdır.

a. Genel Olarak

Yukarıda yapılan incelemeler sonucunda olumlu kararların yanı sıra menfi genel kurul kararlarının da bir karar olduğu tespit edilmiştir. Ancak bu tespit bir red kararının iptal davasının konusu olup olamayacağı sorununun çözümü için yeterli değildir.

Menfi genel kurul kararlarının iptalinin etkileri çalışmamızda incelenecek olup¹⁶⁶, iptalin etkilerinin sonucuna bağlı olarak, mahkemenin takdir yetkisi ve iptal ile doğru olan karara hükmedilip edilemeyeceği hususu menfi genel kurul kararlarının iptalinin istenmesi bakımından önemlidir. İptal davasının sonuçları ile inceleneceği üzere, iptal davası sonucunda mahkeme bazı istisnalar hariç doğru olan karara hükmedemeyecektir. Yani iptal kararı ile kanuna, esas sözleşmeye veya dürüstlük kurallarına aykırı olan bir genel kurul kararı ortadan kalkmakta ancak olması gereken durum gösterilmemektedir. Olumlu kararların iptali noktasında bu durum sadece iptal davasının etkileri için önemli olmakla birlikte, menfi genel kurul kararlarının iptali noktasında mahkeme iptal kararı ile birlikte olması gereken sonucu göstermeyeceğinden, menfi genel kurul kararının iptalinin hukuken bir fayda sağlamayacağı, mevcut durumda bir değişiklik yaratmayacağı bu sebeple iptalinin mümkün olmadığı düşünülebilir. Söyle ki; bir teklifin reddi ile

¹⁶⁶ Bkz. İkinci Bölüm, II, B, 3, c.

ortaya çıkan durum, teklifin kabulü ile ortaya çıkan durumdan farklıdır. Genel kurulda alınan olumlu bir karar yeni bir hukuki durum yaratır¹⁶⁷. Buna bağlı olarak başta pay sahipleri olmak üzere davaya taraf olmasalar dahi yönetim kurulu üyelerini, denetçileri ve bazı durumlarda üçüncü kişileri de etkilemektedir. Ancak genel kurulda bir teklifin reddi hali yeni bir hukuki durum yaratmadığı gibi mevcut durumun devamı anlamına da gelebilir. Bu sebeplerle genel kurulda verilen red kararının iptalinin anlamlı ve faydalı olup olmadığı sorunu doğar.

Alman hukukunda bir teklifin reddi durumunun iptalinin her zaman anlamsız ve faydasız olmadığı bazı durumlarda menfi kararların iptalinin bir menfaate bağlı olabileceği savunulmuştur¹⁶⁸. Alman hukukunda, ortaklık esas sözleşmesi uyarınca, bir teklifin genel kurulda reddi halinde aynı teklifin tekrar genel kurula sunulabilmesi için uzun bir sürenin geçmesi gerekiyorsa, red kararının kanuna, ortaklık sözleşmesine ve ya dürüstlük kurallarına aykırı olması halinde bu red kararının iptali istenebilmektedir. Bu konu ile ilgili olarak Alman Hukukunda incelenen bir diğer örnek ise; feshi kabil olan bir sözleşmenin feshinin talep edilmesi durumunda, kanuna, esas sözleşmeye ya da dürüstlük kurallarına aykırı olarak fesih talebin reddedilmesi halidir¹⁶⁹. Bu iki halde, teklifin reddinin iptalinin olumlu bir sonuç doğuracağı kabul edilerek, iptalin anlamlı ve faydalı olacağı bu sebeple tıpkı olumlu genel kurulları gibi iptal edilebileceği ancak bu ve benzeri olumlu sonuçların oldukça dar ve sınırlı olduğu kabul edilmektedir.

İsviçre hukukunda Alman hukukundaki bu durum kabul edilmektedir. Konu üzerine çalışma yapan Gelinger; genel kurul kararının reddinin iptalinin bazı durumlarda olumlu etkileri olduğundan yola çıkarak, bir teklifin reddinin iptalinin şimdiye kadar ki durumun devamını istemek anlamına gelmesi

¹⁶⁷ TEKİNALP: **Red Kararı**, sh.251.

¹⁶⁸ TEKİNALP: **Red Kararı**, sh.252.

¹⁶⁹ TEKİNALP: **Red Kararı**, sh.252'den naklen.

sebebi ile anlamsız ve faydasız olduğu ve talep edilemeyeceği fikrinin kabul edilemeyeceğini belirtmektedir. Ayrıca yazar menfi bir genel kurul kararının iptalini isteyerek azınlığın çoğunluk karşısında ezilmesinin önlenebileceğini belirtmektedir. Ancak İsviçre hukukunda Alman hukukunda belirtildiği gibi iptali istenebilecek menfi kararların Alman hukukunda olduğu gibi sınırlandırılıp sınırlandırılmadığı açık deđildir¹⁷⁰.

b. Türk Hukukunda

Hukukumuzda bir teklifin reddinin karar niteliğinde olduğu kabul edilmektedir. TTK.m.381 bir ayırım yapmaksızın genel kurul kararlarına karşı belli şartların oluşması ile iptal davası açmayı düzenlemiş olduğundan menfi kararların iptal davasına konu olabileceği kabul edilmektedir. Ancak Alman hukukunda olduğu gibi hukukumuzda da kararın iptalinin dava edilebilmesi için, iptalin bir menfaatin sonucu olması ya da iptalin bir fayda doğurması gibi koşulların aranıp aranmadığı ve bunun sınırları tartışmalıdır.

Hukukumuzda Arslanlı ve Poroy Alman ve İsviçre hukuklarındaki çözümü kabul etmişler, menfi bir genel kurul kararının iptalinin genel kural olarak yarar sağlamayacağı ancak bazı istisnai durumlarda reddedilen teklifin iptalinin yararı söz konusu olabilmekte ve bu hallerde iptalin talep edilebilirliği yazarlar tarafından dar anlamda kabul edilmektedir¹⁷¹.

İmregün; konu ile ilgili olarak bir teklifin reddi halinin menfi bir karar olduğunu ve menfi kararlar aleyhine iptal davası açılamayacağını, çünkü

¹⁷⁰ TEKİNALP: **Red Kararı**, sh.253'den naklen.

¹⁷¹ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 420, ARSLANLI: **Anonim Şirketler**, C. II-III, sh. 76, dn.196.

menfi kararın iptali ile mahkemenin önerinin kabulüne karar veremeyeceğini belirtmektedir¹⁷².

Domaniç; menfi genel kurul kararlarının iptali istemi ile dava açılıp açılmayacağı sorununu özel olarak incelememiş olmakla birlikte, menfi bir karar olan özel denetçi atanması isteminin reddine ilişkin karara karşı teklifi red edilen azınlığın iptal davası açabileceğini belirtmektedir¹⁷³.

Teoman; menfi bir genel kurul kararının mahkemece iptal edilmesi halinde, genel kurulun aynı konu hakkında tekrar yeni ve daha sağlıklı bir karar almasına imkan verildiğinden, menfi kararların iptalinde azınlığın hukuki menfaati olduğunu belirtmiş bu sebeplerle menfi genel kurul kararları aleyhine iptal davası açılabileceğini kabul etmiştir¹⁷⁴.

Eriş ise karar kavramını geniş anlamı ile kullanmış, olumlu, menfi karar ayrımı yapmamıştır. Bu sebeple yazara göre bir teklifin reddi hali de bir karar olup, kabul halinde olduğu gibi bir ayrım yapılmaksızın iptal davasına konu olabilmektedir.

Moroğlu, bir genel kurul kararı olarak nitelendirdiği red kararının da iptal davalarına konu olabileceğini kural olarak kabul etmekle birlikte, bazı durumlarda red kararının iptalinin istenmesinde bir hukuki yarar olmadığını belirtmiştir. Ancak yazar olumlu hukuki sonuç doğuran red kararlarına dikkati çekerek, red kararının iptalinin her zaman anlamsız olmadığını, hatta bazı durumlarda red kararına karşı iptal davası açılmasının hukuki bir zorunluluk

¹⁷² İMREGÜN: **Ortaklıklar**, sh. 151-152.

¹⁷³ DOMANIÇ: **Anonim Şirketler**, sh. 743.

¹⁷⁴ Ömer TEOMAN: “Özel Denetçi Atanması İstemi Genel Kurulca Reddedilen Azınlığın İzleyebileceği Yollar”, **Yasa Hukuk Dergisi**, C.IV, S.9(Eylül 1981), sh.1156, dn.10. (Özel Denetçi)

olduğunu belirtmiştir, bu sebeplerle iptal davasının açılabilir olduğu durumların istisnalarla sınırlandırılmayacağını belirtmiştir¹⁷⁵. Yazar ayrıca anlamsız ve gereksiz iptal davaları ile ortaklığın ve mahkemelerin gereksiz meşgul edilmelerinin önlenmesi için, red kararının iptali davalarında hukuki yararın varlığının kanıtlanmasının davacıdan talep edilmesi gerektiğini vurgulayarak dava açabilmenin sınırlarını çizmiştir¹⁷⁶.

Konu ile ilgili olarak hukukumuzda en kapsamlı inceleme Tekinalp tarafından yapılmıştır. Tekinalp'e göre red kararının mahkemece iptal edilmesi durumunda, her ne kadar mahkeme teklifin kabulüne karar veremese de, aynı pay sahibi dava konusu teklifi bir kere daha genel kurula sunma şansı yakalayacaktır. Bu durumda teklifin ikinci kez oylanması sırasında kanuna, esas sözleşmeye ve dürüstlük kurallarına göre bir karar verilmesi imkanı doğmaktadır. Yazar kararın menfi nitelikte olması halinde dahi, bu imkanın başlı başına TTK.m.381'in koruduğu menfaatle aynı doğrultuda olduğunu belirterek, Alman hukukunda savunulan çözümün çerçevesini genişletmiş ve menfi nitelikteki kararlara karşı iptal imkanı verilmesi gerektiğini savunmuştur¹⁷⁷.

2) İptal Davasının Maddi Hukuka İlişkin Şartları

Menfi genel kurul kararlarının TTK. m. 381 uyarınca iptal edilebilmesi için her şeyden önce ortada bir genel kurul kararının mevcut olması, bu genel kurul kararının kanuna veya esas sözleşmeye ya da afaki iyi niyet kurallarına aykırı olması gerekir¹⁷⁸. Ayrıca, yukarıda belirtilen şartlara ilave olarak, TTK.

¹⁷⁵ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 165-167.

¹⁷⁶ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 200, 274.

¹⁷⁷ TEKİNALP: **Red Kararı**, sh.259-260.

m. 381 de bahsedilmemiş olmakla birlikte, TTK. m. 361/4'de belirtildiği üzere iptale konu karar ile hukuka aykırılık arasında bir illiyet bağının mevcudiyeti de aranabilir¹⁷⁹.

a. Genel Kurul Kararının Varlığı

TTK. m. 381 uyarınca iptal davası açılabilmesinin ilk koşulu ortada mevcut bir genel kurul kararının olmasıdır. Yargıtay kararlarında da belirtildiği üzere ortada alınmış geçerli bir kararın bulunmaması durumunda kararın iptali yoluna gidilemez. Bu durumda kararın geçersizliğinin tespiti yoluna gitmek gerekmektedir¹⁸⁰. Genel kurul kararının geçerlilik koşullarını yukarıda birinci bölümde inceledik¹⁸¹. Ayrıca yokluk ve butlan hallerinin iptal davasına konu olmaksızın her zaman bir tespit davası ile ileri sürülebileceği hususunu inceledik. Bununla birlikte özel niteliğe haiz bulunan; kuruluş genel kurulu, tahvil sahipleri genel kurulu, intifa senedi sahipleri genel kurulu, imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu ve azınlık kararları ile tezimizin asıl konusu olan menfi genel kurul kararlarının iptali hususunda kanunda özel bir düzenleme yoktur. Bu hususlar doktrinde tartışma konusu olmuştur.

¹⁷⁸ DOĞANAY: **Kararların İptali**, sh. 368,; MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh.163; İMREGÜN: **Menfaat İhtilafları**, sh. 142, POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 421-423, TEKİL: **Anonim Şirketler**, sh. 407; İMREGÜN: **Ortaklıklar**, sh. 152; ARSLANLI: **Anonim Şirketler, C. II-III**, sh. 79; DOMANİÇ: **Anonim Şirketler**, sh. 881.

¹⁷⁹ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh.163.

¹⁸⁰ Yargıtay 11. HD. 28.05.1986 tarihli ve E: 1503 K: 3243 sayılı; 07.02.1984 tarihli ve E: 252 K: 594 sayılı kararı. (Kararların tam metni için bkz: Kazancı, Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 21.04.2008).

¹⁸¹ Bkz: Birinci Bölüm, II, C.

Doktrinde bazı yazarlar¹⁸² kuruluş genel kurulunu bir genel kurul olarak kabul etmiş ve kuruluş genel kurulu kararlarına karşı TTK. m.381'e göre iptal davası açılabilceğini kabul etmektedirler. Genel olarak kanunda açık olarak belirtilmemiş olmasına rağmen kuruluş genel kurulu kararlarına karşı kıyasen TTK. m. 381 uyarınca iptal davası açılabilceğini kabul eden Moroğlu; kararın iptalini talep hakkının TTK. m.299/5 de yer alan “ şirketin kurulmamış sayılmasını” talep hakkı ile sınırlı tutulması gerektiğini ileri sürerek, kuruluş genel kurulu kararlarının TTK. m.381 uyarınca iptalinin TTK. m.299/5 uyarınca sınırlandırılması gerektiğini belirtmiştir¹⁸³.

Poroy ise; yukarıdaki görüşten ayrılarak; kuruluş genel kurulunun bir organ olmadığını, tedrici kuruluş için öngörölmüş kanunda belirtilen belli işlemleri gerçekleştiren özel bir kurul olduğunu belirtmektedir. Yazara göre gündemi belirli olan kurulun karara bağlamış olduğu işlemlerin hukuka aykırı olması istisnaen mümkün olduğundan ve iptal davasına konu oldukları düşünüldüğünde, TTK. m.381 anlamında davacı ve davalı sıfatlarının belirlenmesi de mümkün olmayacağından, kuruluş genel kurulundaki sakatlıkların kendi müeyyideleri ve genel hükümler ile çözölməsi uygundur¹⁸⁴.

Kanaatimce; kuruluş genel kurulu kararların kanuna, esas sözleşmeye, afaki iyiniyet kurallarına aykırı olması durumunda şirketin kurulmamış sayılması ve kurucuların sorumluluğuna gidilebilmesi imkanı bulunduğundan, bu kararların iptali mekanizması yeterince işlevsel değildir. Ancak genel hukuk yolu ile kuruluş genel kurulu kararlarının iptalinin kabul edilmesi halinde, bu genel kurul kararlarının butlan ve yokluk hallerinde

¹⁸² İMREGÜN: **Ortaklıklar**, sh. 81-82; ARSLANLI: **Anonim Şirketler, C. II-III**, sh. 60; DOMANIÇ: **Anonim Şirketler**, sh. 894(yazar esas olarak kuruluş genel kurulu kararlarına karşı iptal davası açılabilceği hususunu kabul etmekle birlikte, kuruluş genel kurulu aşamasında şirketin tüzel kişiliğinin bulunmamasından yola çıkarak davada davacı ve davalı sıfatlarının TTK. m. 381'deki şartlara uymadığına ve bunun bir sorun olarak ortaya çıktığına dikkati çekmektedir.); MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh.172.

¹⁸³ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh.107.

¹⁸⁴ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 417-418.

olduğu gibi süresiz olarak ileri sürülmesi durumu ortaya çıkacaktır ki; bu da hukuk güvenliğini tehlikeye sokacağından menfi sonuçlar doğurabilecektir¹⁸⁵.

Tahvil sahipleri genel kurulu kararları ile intifa senedi sahipleri genel kurulu kararlarının iptali meselesi de kanunda özel olarak düzenlenmemiş olmakla birlikte, doktrinde hakim olan görüşe göre; genel kurul kararlarının iptalini düzenleyen TTK. m. 381 burada kıyasen uygulanabilir¹⁸⁶. Bu görüşe göre tahvil sahipleri genel kurulu sadece tahvil sahiplerini ve intifa senedi sahipleri genel kurulu da sadece intifa senedi sahiplerini ilgilendirdiğinden, tahvil sahipleri genel kurulu kararlarına muhalif kalan tahvil sahiplerine ve aynı şekilde intifa senedi sahipleri genel kurulu kararlarına muhalif kalan intifa senedi sahiplerine iptal imkanı tanımak uygun olacaktır¹⁸⁷.

İmtiyazlı pay sahipleri genel kurul kararları, genel kurul kararları için bir geçerlilik şartı değil bu genel kurul kararının infaz edilebilmesinin şartıdır¹⁸⁸. İmtiyazlı pay sahipleri genel kurulunun karar verebilecekleri konular kanunda sayılmış olup, olağan ve olağanüstü genel kurul toplantılarında alınan esas sözleşme değişikliği ve esas sermaye artırımı kararlarının infaz edilebilmesi ile sınırlıdır(TTK.m.389,391). Bu tür kararların iptal edilebilirliği hususunda da kanunda bir açıklık bulunmamaktadır. Doktrinde bir kısım yazarlar imtiyazlı pay sahipleri kurulları kararlarının sakat olmaları halinde tek başlarına iptal davasının konusu yapılamayacağını, ancak ilgili oldukları esas sözleşme değişikliği ya da esas sermaye artırımı kararının iptalinin ve geçersizliğinin dava edilebileceğini savunmaktadırlar¹⁸⁹. Ancak doktrindeki hakim görüş,

¹⁸⁵ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh.173 dn.32.

¹⁸⁶ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 418-419; İMREGÜN: **Ortaklıklar**, sh. 415; DOMANIÇ: **Anonim Şirketler**, sh. 702; Ünal TEKİNALP: **Tahvil Sahipleri- Toplantıya Çağırılması**, sh.220; Mehmet ÜRGÜPLÜ: “Tahvil Sahipleri Genel Kurulu Kararlarının İptali”, İkt. Mal., C.XXIV, S.8, 1979, sh.340-341; MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh.173.

¹⁸⁷ ÜNAL: **a.g.e.** sh. 61.

¹⁸⁸ YILDIZ: **a.g.e.** sh. 118.

¹⁸⁹ İMREGÜN: **Ortaklıklar**, sh. 153, POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh.418(Poroy bu konuda iptal edilebilirliğin kabulü halinde konu ile ilgili ayrıntılı bir düzenleme olmaması sebebi

sözü edilen kurul kararlarının iptal edilebileceği yönündedir¹⁹⁰. Bu görüşe göre, imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu kararlarının hukuken sakat oluşu ortaklık genel kurulunda alınmış olan kararın geçerliliğini etkilemeyip, sadece kararın hüküm ve sonuçlarını doğurmasına engel olur. İmtiyazlı pay sahipleri genel kurulu kararlarının sözleşme değişikliği ya da esas sermaye artırımına ilişkin genel kurul kararına bağlı olarak iptal edilebilirliği kabul edilecek olduğu takdirde, ortaklık genel kurul kararından üç ay sonra alınacak bir imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu kararının süre geçmiş olduğu için iptal edilememesi durumu ortaya çıkar. Bu sebeple imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu kararının tek başına bir genel kurul kararı olarak iptal edilebilmesi gerekmektedir¹⁹¹. Yargıtay da çeşitli kararlarında imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu kararının iptalinin mümkün olduğunu belirtmektedir¹⁹².

Doktrinde tartışmalı bir diğer husus ise TTK. m. 310, TTK.m. 341 ve m.377'de düzenlenmiş olan 1/10 veya daha fazla azınlık pay sahipleri kararlarının bir genel kurul kararı niteliğinde olup olmadığı ve iptal imkanının bulunup bulunmadığı hususudur. Doktrinde bazı yazarlar azınlık pay sahipleri kurulu kararlarının iptalinin mümkün olmadığını savunmaktadır¹⁹³. Bu görüşe göre azınlık bir kurul niteliğinde değildir. Azınlığın almış olduğu kararlar, bazı

ile bir çok sorun ile karşılaşılabilceğine dikkat çekerek, bu konuda genel hükümlerden faydalanılmasının daha uygun olacağını belirtmektedir.)

¹⁹⁰ DOMANIÇ: **Anonim Şirketler**, sh. 884, MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 169, ARSLANLI: **Anonim Şirketler, C. II-III**, sh. 81, ERİŞ: **TTK Şerhi**, sh. 1156.(Yazar, sözü edilen kurul kararlarının kanun veya esas sözleşmeye aykırılık sebebi ile iptal edilebileceğini belirtmekle birlikte imtiyazlı pay sahiplerinin haklarından vazgeçmelerinin kendilerinden istenemeyeceği sebebi ile bu kararların iyi niyet kurallarına aykırılık sebebi ile iptal edilemeyeceğini savunmaktadır.)

¹⁹¹ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 169

¹⁹² Yargıtay 11. HD. 05.05.1975 tarihli ve E: 1516 K: 3138 sayılı; 26.12.1986 tarihli ve E: 5180 K: 7134 sayılı kararı (Yargıtay bu kararında iptal davasında husumetin anonim ortaklık tüzel kişiliğine değil imtiyazlı pay sahiplerine yöneltilmesi gerektiğini belirtmiştir. Aksi görüş için Bkz. MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 205-206). (Kararların tam metni için bkz: Kazancı, Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 22.04.2008).

¹⁹³ İMREGÜN: **Ortaklıklar**, sh. 153. (POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh.419, ANSAY: **Yargıtay- Anonim Şirketler**, sh. 52, TEKİL, F: **Anonim Şirketler**, sh. 497-498 dn.75(Yazara göre azınlık hakları denetimsel haklar olduğundan azınlık kararlarına karşı iptal davası açılması durumu kabul edildiğinde denetimin iptalinin kabul edilmesi gibi bir sonuç çıkar bu ise azınlığın karınması ve kanun mantığına ters düşer.)

konuların daha iyi incelenmesi ve ya mahkeme önüne götürülmesi niteliğindedir. Bu sebeplerle bir kurul niteliğinde olmayan azlığın almış olduğu kararların bir genel kurul kararı gibi iptal edilebilmesi mümkün değildir. Doktrinin büyük çoğunluğunca kabul gören görüş ise; azınlık kararlarının oy çokluğu ile alınan kararlar gibi genel kurul kararı niteliğinde olduğu ve tıpkı çoğunluk kararları gibi bağlayıcı olduğu, bu sebeple iptal davasına konu edilebileceği yönündedir¹⁹⁴. Yargıtay bu konudaki görüşü ise; azınlık kararlarının nitelikleri itibarı ile genel kurul kararı gibi sonuç doğurmaları sebebi ile bu kararların genel kurul kararı gibi iptal edilebilir olduğu yönündedir¹⁹⁵.

Genel kurulda bir teklifin reddine karşı iptal davası açılıp, açılmayacağı hususu da doktrinde tartışmalıdır. Bir teklifin reddi halinde iptal davası açılıp açılmayacağı, açılacak dava da hukuki yarar olup olmadığı hususu ve bu konuda doktrindeki tartışmalar çalışmamızda ayrıntılı olarak incelendiğinden,¹⁹⁶ şimdilik sadece; kanaatimizce genel kurulda bir teklifin reddi kararına karşı iptal davası açılabilceğini belirtmekle yetiniyoruz.

b. Karardaki Sakatlığın TTK. 381'inci Maddedeki İptal Sebepleri İçine Girmesi

İptal davasının maddi hukuka ilişkin bir diğer şartı, genel kurul kararının meydana gelişi veya içeriği bakımından kanuna, esas sözleşme hükümlerine ve afaki iyi niyet kurallarına aykırı olmasıdır.

¹⁹⁴ DOMANİÇ: **Anonim Şirketler**, sh. 884, MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 170, ARSLANLI: **Anonim Şirketler**, C. II-III, sh. 81, Yaşar KARAYALÇIN: **Özel Hukukta Meseleler Ve Görüşler**, I Ankara 1975, sh. 203-206 (**Meseleler ve Görüşler**)

¹⁹⁵ Yargıtay 11. HD. 17.05.1972 tarihli ve E: 1576 K: 1493 sayılı; 25.11.1978 tarihli ve E: 4586 K: 5184 sayılı; 26.12.1986 tarihli ve E: 5180 K: 7134 sayılı kararları. (Yargıtay bu kararında iptal davasında husumetin anonim ortaklık tüzel kişiliğine değil, imtiyazlı pay sahiplerine yöneltilmesi gerektiğini belirtmiştir. Aksi görüş için Bkz. MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 205-206.

(Kararların tam metni için bkz: Kazancı, Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 22.04.2008).

¹⁹⁶ Bkz. İkinci Bölüm, II, B.

(1) Kanuna Aykırılık

TTK. 381'inci maddeye göre kanuna aykırı genel kurul kararları, diğer şartların da gerçekleşmesi ile iptal edilebilir kararlardır. Madde metninde iptal sebebi olarak gösterilen kanuna aykırılıktan sadece anonim ortaklıkları düzenleyen hükümlere aykırılık ya da Ticaret Kanunu hükümlerine aykırılık anlaşılmamalı; özel hukuk ve kamu hukuku da dahil tüm hukuk kurallarının maddi ve şekli tüm hükümlerine aykırılık anlaşılmalıdır¹⁹⁷. Bununla birlikte, örf ve adet kurallarına aykırılık ile pay sahiplerine eşit muamelede bulunulması kuralına aykırılık da kanuna aykırılık sebebi olarak iptal sebebi teşkil eder¹⁹⁸. TTK. m.381 uyarınca kanuna aykırılıktan kasıt çalışmamızın önceki bölümlerinde de bahsettiğimiz üzere¹⁹⁹ emredici nitelikteki kanun hükümlerine aykırılık olmayıp, yedek ve açıklayıcı nitelikteki kanun hükümlerine aykırılık ile kamunun değil, pay sahiplerinin çıkarlarını koruyan nispi emredici kanun hükümlerine devamlı olmayan aykırılıktır. Keza kararı hukuken oluşturan kurucu- şekli nitelikteki kurallara aykırılık halinde kararın yokluğu, kararın mutlak emredici hükümlere aykırı olması, nispi emredici hükümleri kaldırması ya da bu hükümleri değiştirmesi halinde ise kararın batıl oluşu söz konusudur. Ve bu tür kararların iptal davasına konu olmaksızın hükümsüzlüğü tespit edilebilir²⁰⁰. Bunların dışında genel kurul kararının düzenleyici yasa hükümlerine aykırı olması durumunda bu aykırılık kararın meydana gelişi ya da içeriğini etkilemediğinden bu tip kararların iptali istenemez ancak bu kararlar sonucunda zarar doğmuş ise TTK. m. 364/1 uyarınca ortaklığın icra organının sorumluluğu yoluna gidilebilir²⁰¹.

¹⁹⁷ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 181, (POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh.421

¹⁹⁸ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 181, (POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh.422, TEKİL: **Anonim Şirketler**, sh. 408, ARSLANLI: **Anonim Şirketler**, C. II-III, sh. 79,

¹⁹⁹ Bkz. Birinci Bölüm, II, D, 4.

²⁰⁰ Bkz. Birinci Bölüm, II, D, 4

²⁰¹ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 183.

(2). Esas Sözleşmeye Aykırılık

Esas sözleşmeye aykırı olarak alınan genel kurul kararları da TTK. m.381'in kapsamına dahil olduğundan, esas sözleşmeye aykırı olarak alınan genel kurul kararlarına karşı iptal yoluna başvurulur²⁰². Ancak esas sözleşme hükmü kanunun belirtmiş olduğu mutlak ve emredici hükümlere aykırı ise söz konusu esas sözleşme hükmü batıl olacağından batıl bir sözleşme hükmüne aykırılıkta iptal davasına konu olamayacaktır²⁰³. Moroğlu; İhlali halinde kararın iptali yoluna başvurulacak esas sözleşme hükümlerinin

- a. Özel hükümlerden,
- b. Yedek ve yorumlayıcı kanun hükümlerinin kısmen ya da tamamen aksini öngören hükümlerden,
- c. Ticaret kanununun emredici hükümlerini daha da ağırlaştıran hükümlerden,

oluşturduğunu belirtmiştir²⁰⁴. Ayrıca anonim şirket esas sözleşmesine, kanunun mutlak ve ya nispi emredici hükümleri koyulmuşa bu hükümlere aykırılık esas sözleşmeye aykırılık olarak yorumlanarak iptal davasına konu olmamalı; kanunun mutlak veya nispi emredici hükümlerine aykırılık olarak düşünülmelidir²⁰⁵.

²⁰² Ana sözleşmede bulunabilecek hükümlerin tespiti konusunda bkz. Hayri DOMANIÇ: **Anonim Şirket Ana Mukavelelerine Yazılması Gerekli Ve Mümkün Unsurlar**, ARSLANLI'ya Armağan, İstanbul 1978,

²⁰³ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 184.

²⁰⁴ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 184.

²⁰⁵ İMREGÜN: **Ortaklıklar**, sh. 162, MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 184.

(3). Afaki İyiniyet Kurallarına Aykırılık

Çoğunluk sisteminin benimsenmiş olduğu anonim şirketlerde, genel kurulda alınmış olan kararlar öncelikle kanunda ve esas sözleşmede belirlenen kurallara uygun olmalıdır. Ancak bir anonim şirkette özellikle çoğunluk ile azınlık arasında çıkabilecek uyuşmazlıkların tümünü önceden belirlenerek bu hususlarda kanun ve esas sözleşmede düzenlemeye gitmek suretiyle azınlığın her konuda önceden koruma altına alınması mümkün değildir. Yani anonim şirket genel kurulunda kanun ve esas sözleşmeye uygun olarak alınmış bir karar, aynı zamanda çoğunluğun yetkilerini haksız kullanması sonucu azınlığın ya da bireysel pay sahiplerinin menfaatlerini zedeleyebilir²⁰⁶. Bu sebeplerle bir genel kurul kararı afaki iyiniyet kurallarına aykırı olduğunda, TTK. m. 381 de belirtilen diğer şartların da oluşması ile bu kararın iptali istenebilecektir²⁰⁷.

TTK. m 381 de yer alan, "...bilhassa afaki iyiniyet esaslarına aykırı..." ibaresini içeren hüküm değerlendirilirken anonim şirketi düzenleyen hükümler çerçevesinde değerlendirilmelidir. Medeni Kanun'un 2. maddesi kapsamında yapılacak sınırlama her durumun özel koşulu dikkate alınarak öncelikle çoğunluk ve azınlıktaki pay sahiplerinin eşit olduğu hususu dikkate alınarak yorumlanmalı, ayrıca sınırlama yapılırken hakların başkalarına zarar

²⁰⁶ İMREGÜN: **Ortaklıklar**, sh. 162, YILDIZ: **a.g.e.** sh. 135,

²⁰⁷ Afaki iyi niyet kurallarına aykırılık hususu TTK. 381'inci maddede düzenlenmemiş olsa dahi Medeni Kanunun 2. maddesi hükmü, gerek bir hukuk prensibi olarak gerekse, TTK. m. 1/1 uyarınca genel kurul kararları hakkında uygulanabilecekti(MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 189.)Bu sebeple İmregün; söz konusu hükmün tereddütleri ortadan kaldırmadığını aksine daha da arttırdığını bu sebeplerle TTK'dan çıkarılması gerektiğini (Bkz: **Menfaat İhtilafları**, sh. 151), Moroğlu ise hükmü "özellikle eşitlik ilkesine aykırı" tabirinin eklenmesi gerektiğini belirtmiştir. Domaniç'e göre de "TTK. m. 381'de kabul edilen bu kaide, bütün hukuki iş, işlem ve ilişkilerde kabul edilen ve Medeni Kanun m. 2 de düzenlenen objektif iyi niyet kurallarının lüzumsuz bir tekrarıdır(Bkz:**Anonim Şirketler**, sh.884).

vermeden veya en az zarar verecek şekilde kullanılması ilkesine uygun olarak yapılmalıdır^{208 209}.

²⁰⁸ Ünal TEKİNALP: “Hakların En Az Zarar Verecek Şekilde Kullanılması İlkesi 1-2”, **İkt. Mal. C.26, S.2, 1979, sh. 79-80, C.26, S.5, 1979, sh.203-205 (En Az Zarar Verecek Şekilde 1-2)** MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 188-193.

²⁰⁹ Yargıtay 11. HD. 28.10.2004 tarihli ve E: 03/13782 K: 04/10454 sayılı; kararında; “...Ortaklığın çıkarları veya ihtiyacının zorunlu kılınmasına karşın sermaye artırımı kararı ile bir kısım paydaşların rüçhan hakları bir kısım paydaşlar yararına olacak biçimde dolaylı veya dolaysız sınırlanır veya tamamen kaldırılırsa esas sermaye artırımı kararlarının objektif iyi niyet kurallarına uygunluğundan söz edilemez. Genel kurulun sermaye artırımı kararı ile paydaşlar arasında var olan hak ve çıkar dengesinin bozulması, rüçhan hakkının, yasaya, ana sözleşmeye ve iyi niyet kurallarına aykırı olarak kısıtlanması sonucu doğurması halinde rüçhan hakkının kullanma olanağının tanınmadığını veya bu hakkın başkasına kullanıldığını iddia eden pay sahipleri ilgili genel kurul kararının iptalini, TTK.nun 381 nci maddesindeki prosedüre göre dava edebilir. Bu genel açıklamalardan sonra somut uyuşmazlığa gelindiğinde, 03.05.2001 tarihli genel kurul toplantısında (4, 114) trilyon lira olan esas sermayenin (25) trilyon liraya çıkartılması, artırılacak sermayenin bir kısmının iştirakler yeniden değerlendirme artış fonundan, ağırlıklı kısmının ise bir kısım pay sahiplerince konulacak aynı sermaye ile karşılanması kararlaştırılmıştır. Davacıyı temsilen katılan vekili, hem bu karara, hem de TTK.nun 389, 391 nci maddeleri uyarınca yapılan imtiyazlı pay sahipleri toplantısında bu kararın onaylanmasına ilişkin karara karşı oy kullanmış ve yazılı muhalefet şerhi vermiştir. Muhalefet şerhinde, rüçhan hakkının duyurulması işleminde yasanın öngördüğü asgari süreden az süre tanındığı, şirketin mali gücünün ancak nakdi sermaye artışı ile sağlanabileceği, artırılan sermayeye karşılık bir kısım pay sahibince taahhüt edilen grup şirketlerine ait payların bu amacı gerçekleştiremeyeceği, sermaye artırımına konu taahhüt edilen, holding bünyesindeki şirket hisselerine ait kıymet takdirlerine ilişkin bilirkişi raporlarının ortakların incelemesine sunulmadığı belirtilmiştir.

Böyle bir durumda, mahkemece yapılması gereken, davalı vekilinin itirazları doğrultusunda şirketler muhasebesi ve finansı konusunda uzman bilirkişilerden oluşturulacak yeni bir kurula davalı şirket ve sermaye artırımına konu hisselerin ait bulunduğu dava dışı şirketlerin kayıt ve defterleri üzerinde inceleme yaptırılarak, davalı şirketin sermaye artırımına ihtiyacının bulunup bulunmadığı, kararlaştırılan artırım şeklinin bu ihtiyacı karşılama amacını sağlayıp sağlamayacağı, aynı sermaye artırımına konu şirket paylarının ekonomik değeri konusunda görüş alınması, davacının genel kurul toplantılarındaki muhalefet şerhinin bütünü itibarıyla böyle bir artırıma dönük rüçhan hakkı kullanma iradesi taşıyıp taşımadığı değerlendirildikten ve davalının holding olması ve TTK.nun 466/4 ncü maddesi uyarınca başka şirketlere iştirak amacıyla kurulması, diğer bir deyişle üreten değil, yöneten bir şirket olması gerçeğinin doğurduğu öncelik kaygıları ve hedef yönelimlerinde yatan özellikler de gözetildikten sonra bir karar verilmesinden ibarettir.” Denilmiştir. Aynı görüş için; 11. HD. 11.12.1995 tarihli ve E: 8154 K: 04/9165 sayılı kararı. (Kararların tam metni için bkz: Kazancı, Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 22.04.2008)

c. Karar İle Kanuna Veya Esas Sözleşmeye Aykırılık Arasında İlliyet Bağı

İptale konu karar ile kanuna ya da esas sözleşmeye aykırılık arasında illiyet bağı bulunması gerektiği yönünde bir hüküm iptal davası ile ilgili düzenlemede yer almamaktadır. Doktrinde karar ile kanuna ya da esas sözleşmeye aykırılık arasındaki nedensellik bağının kanun tarafından peşinen kabul edildiği, bu sebeple sadece kanuna yada esas sözleşmeye aykırılığın tespitinin yeterli olduğu, ayrıca bir de nedensellik bağının tespit edilmesine gerek olmadığı kabul edilmektedir²¹⁰.

TTK. m.361/III'de oy hakkının kullanılması ile ilgili olarak; oy hakından yoksun bulunan pay sahibinin oylamaya katılması halinde ancak söz konusu pay sahibinin oyunun karara etkili olması halinde iptal edilebileceği hususu açık olarak belirtilmiş, iptale konu olabilmesi için kullanılan geçersiz oyun karara etkili olması şartı kabul edilmiştir. Doktrinde bazı yazarlar TTK. m.361/III'de belirtilen anonim şirketin kurtuluş kanıtı imkanının diğer durumlarda da kabul edilmesi gerektiğini savunmaktadır²¹¹. Yargıtay'da benzer şekilde TTK.m.381 uyarınca açılan iptal davalarında şirketin kurtuluş kanıtı olarak aykırılığın kararı etkilemediğini ispat etmesini kabul etmiştir²¹².

Ancak bu görüşe katılmayan İmregün; TTK. m. 361/III hükmünün istisnai nitelikte olduğunu ileri sürerek diğer durumlarda kıyasen

²¹⁰ STAUB/PINNER'e yapılan gönderme ile MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 194. dn.90.

²¹¹ ARSLANLI: **Anonim Şirketler, C. II-III**, sh. 89; MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 195,

²¹² Yargıtay 11. HD. 05.05.1981 tarihli ve E: 1267 K: 2213 sayılı; 16.03.1982 tarihli ve E: 760 K: 1097 Sayılı; kararları. (Yargıtay bu kararlarında bütün oydan yoksunluk hallerinde TTK'nun 361/III maddesinin 2. cümlesindeki illiyet bağının aranması gerektiğini kabul etmiştir.) (Kararların tam metni için bkz: Kazancı, Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 23.04.2008).

uygulanamayacağını savunmuştur²¹³. Aynı görüşe katılan Teoman; TTK. m. 381'e dayanan iptal davalarında şirkete TTK. m. 361/III uyarınca kurtuluş imkanı tanınamayacağını savunmaktadır²¹⁴.

3) İptal Davasının Usul Hukukuna İlişkin Şartları

TTK. m. 381 uyarınca, kanuna, esas sözleşme hükümlerine veya afaki iyi niyet kurallarına aykırı olan genel kurul kararları aleyhine, kararın alındığı tarihten itibaren üç ay içerisinde kanunda ayrı ayrı sayılmış olan kimseler tarafından iptal davası açılabilir. Aynı maddede iptal davasının, anonim şirketinin merkezinin bulunduğu yer mahkemesinde görüleceği de belirtilmiştir. Şimdi kanunda iptal davası için öngörülen usul hukukuna ilişkin şartları inceleyeceğiz.

a. Tarafları

(1). Davacı

Genel kurul kararlarının iptali davalarını açabilecek olanlar TTK. m. 381'de sayılmıştır. Buna göre, pay sahipleri, yönetim kurulu ve kişisel

²¹³ İMREGÜN: **Menfaat İhtilafları**, sh. 162.

²¹⁴ TEOMAN: **Yoksunluk**, sh. 212-213, Ömer TEOMAN: "Oy Hakkından Yoksun Pay Sahiplerinin Karara Katılmış Bulunmaları Nedeniyle Açılan İptal Davasında Anonim Ortaklık Bu Katılmanın Oylama Sonucunu Etkilemediği Savunmasını Yapamaz", **İktisat Ve Maliye**, C.XXIX, S.9, s365-368.

sorumluluklarını gerektiren hallerde her bir yönetim kurulu üyesi ve denetçiler davacı olabileceklerdir.

(i) Pay Sahipleri

TTK. m. 381 uyarınca; “Toplantıda hazır bulunup da karara muhalif kalarak keyfiyeti zapta geçirten veya reyini kullanmasına haksız olarak müsaade edilmeyen, yahut toplantıya davetin usulü dairesinde yapılmadığını veyahut gündemin gereği gibi ilân veya tebliğ edilmediğini yahut umumi heyet toplantısına iştirake salâhiyetli olmayan kimselerin karara iştirak etmiş bulunduklarını iddia eden pay sahipleri” genel kurul kararlarına karşı iptal davası açabilirler. Madde metninden anlaşıldığı gibi pay sahiplerinin iptal davası açma hakkı, toplantıya katılıp katılmamalarına göre farklılık göstermektedir.

a. Toplantıda hazır bulunan pay sahiplerinin iptal davası açma hakkı; TTK.m. 381/1 b.1’de yer alan yasal düzenlemeye göre öncelikle karara karşı olumsuz oy kullanıp, bunu toplantı tutanağına kaydettirmelerine bağlıdır.

Pay sahibinin karara karşı çekimser oy vermiş olması durumunun, pay sahibine iptal davası açma hakkı verip vermeyeceği hususunda; genel kurul kararlarına karşı çekimser oy kullanan pay sahibine iptal davası açma hakkı tanıyan görüşler olduğu gibi²¹⁵, çekimser oy kullanan pay sahiplerine iptal davası açma hakkı tanımayan görüşlerde mevcuttur²¹⁶.

²¹⁵ ARSLANLI: **Anonim Şirketler**, C. II-III, sh. 86, İMREGÜN: **Ortaklıklar**, sh. 171; DOMANIÇ: **Anonim Şirketler**, sh. 885, TEKİNALP: “Olumlu Veya Çekimser Oy Kullanan Pay Sahibi İptal Davası Açabilir mi?” **İkt. Mal.**,1982, C.XXIX, S.7, sh.279-280 (**Olumlu veya Çekimser Oy**), Yargıtay 11. HD. 24.11.1975 tarihli ve E: 4950 K: 6648 sayılı

Kanaatimce; pay sahiplerinin çekimser oyları olumsuz oy sonucunu doğurmakta olduğundan, çekimser oy veren pay sahibine bazı durumlarda iptal davası açma hakkı tanınmalıdır. Söyle ki, dn. 216'de belirtilen İmregün'ün görüşü doğrultusunda bazı hallerde pay sahibinin oylama esnasında ilk bakışta fark edemeyeceği durumlar ortaya çıkabilir. Çekimser oy kullanan pay sahibine dava açma hakkı tanınmaması durumunda, pay sahibi bazı konularda acele olarak karar almaya zorlanmış olacaktır. Belki de böyle bir durumun kabulü pay sahibini kararsız kaldığı durumlarda olumsuz oy kullanmaya sevk edecek ve genel kurulun karar alma mekanizmasını dahi yavaşlatacaktır.

Bir diğer tartışmalı husus ise; pay sahibinin sadece karara olumsuz oy kullanmasının yeterli olup olmadığı hususudur. Yani karara olumsuz oy kullanan pay sahibinin iptal davası açabilmek için ayrıca muhalefetini tutanağa kaydettirilmesi gerekip gerekmediği hususu tartışmalıdır. Doktrinde yaygın olarak, pay sahibinin iptal davası açabilmesi için, muhalefetini tutanağa geçirmesinin gerekli olduğu kabul edilmektedir²¹⁷. Ayrıca Yargıtay 11 HD'nin 08.12.1988 günlü ve E.3761, K:7548 sayılı kararında, genel kurula iştirak etmiş olan bir paydaşın iptal davası açabilmesi için, red oyu kullanmış olmasının yanında karara muhalif olduğunu belirterek, muhalefetini zapta geçirmesinin gerekli olduğu belirtmiştir²¹⁸.

kararında; çoğunluğun mevcut oylara göre belirlenmesi sebebi ile çekimser oyların olumsuz oylar gibi etki yaptığını kabul etmiştir. (Kararların tam metni için bkz: Kazancı, Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 27.04.2008).

²¹⁶ İMREGÜN: **Ortaklıklar**, sh. 171(Yazar kanun ve esas sözleşme hükümlerine aykırılığın hemen fark edilebilecek nitelikte olmasının yanında, afaki iyi niyet kurallarına aykırılığın bazen derhal fark edilemeyeceğinden yola çıkarak, çekimser oy verenlerin yanında olumlu oy verenlerin dahi afaki iyi niyet kurallarına aykırılık durumunda düşündükten sonra dava açabilecekleri görüşündedir.), TEKİL: **Anonim Şirketler**, sh. 418, Yavuz N OKÇUOĞLU: Ticaret Hukuku Ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, C.II, 1985, s.271,282, MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh.

²¹⁷ İMREGÜN: **Menfaat İhtilafları**, sh. 155-156, İMREGÜN: **Ortaklıklar**, sh. 171, DOMANIÇ: **Anonim Şirketler**, sh. 885, DOĞANAY: **TTK Şerhi**, sh. 1131, ANSAY: **Anonim Şirketle**, sh. 201.

²¹⁸ (Kararların tam metni için bkz: Kazancı, Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 27.04.2008)

b. Toplantıda hazır bulunmayan pay sahipleri ise; toplantıya davetin usulüne uygun olarak yapılmadığını veya gündemin gereği gibi ilan ve tebliğ edilmediğini ileri sürerek iptal davası açabilir. Burada bahsedilen usulsüzlük genel kurul kararının varlığı şartlarına aykırılık değildir. Kaldı ki; bir kararın iptal davasının konusu olabilmesi için öncelikle var olması gerekmektedir. Doktrinde çağrıda eksikliğe rağmen toplantı yapılacağını öğrenerek toplantıya katılan pay sahiplerinin çağrıda usulsüzlüğe dayanarak kararın iptalini isteyemeyecekleri kabul edilmekle birlikte, bu pay sahiplerinin iptal isteyebilmeleri için karara muhalefetlerini tutanağa geçirmelerinin zorunlu olduğun belirtilmektedir²¹⁹.

Ayrıca genel kurula katılmaya yetkisi olmayan kimseler karara iştirak etmişler ise yine toplantıya katılmamış olan pay sahipleri TTK. m.381'e göre iptal davası açabilirler. Pay sahipleri genel kurul toplantısına katılmış iseler, iptal davası açabilmeleri için karara muhalif kalmaları ve bu muhalefetlerini tutanağa geçirmeleri gerekmektedir. Aynı durum TTK.m.361/3'de de düzenlenmiştir. TTK.m. 361'de genel kurula katılan pay sahiplerinin karara muhalif kalıp, muhalefeti tutanağa geçirmemiş olsalar dahi iptal davası açabileceklerini belirtilmiştir. Doktrinde aynı durumun iki ayrı maddede farklı düzenlenmesi hususu hatalı bulunmuş ve eleştirilmiştir²²⁰. Her iki madde de; iptal davası açma süresi ve karar ile aykırılık arasında uygun illiyet bağı olup olmaması konularında farklı düzenlemeler getirmiştir. TTK.m.381'de üç aylık dava açma süresi öngörülmekte iken TTK.m.361 dava açma için herhangi bir süre öngörmemiştir. Ayrıca TTK.m.381, davacının, toplantıya katılmaya hakkı olmayanların karara katıldığını ispat etmesini yeterli görmüş, ancak TTK.m.361/3, aykırılıkla birlikte aykırılığın karara etki etmesini ve bunun ispatını şart koymuştur. İki hüküm arasındaki fark karşısında İmregün; pay

²¹⁹ ARSLANLI: **Anonim Şirketler**, C. II-III, sh. 87, İMREGÜN: **Menfaat İhtilafları**, sh. 157, MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 225, DOMANIÇ: **Anonim Şirketler**, sh. 886, Aksi görüş için bkz; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh.425.

²²⁰ İMREGÜN: **Menfaat İhtilafları**, sh. 158, MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 226-227, DOMANIÇ: **Anonim Şirketler**, sh. 888-890, (POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh.425

sahipleri açısından daha yararlı olması bakımından TTK.m.361/3'ün uygulanması gerektiğini, yani genel kurula katılmış olsun olmasın, ya da karara muhalif kaldığını tutanağa geçirsın geçirmesin tüm pay sahiplerinin dava açma haklarının olduğunu savunmaktadır²²¹.

(ii) Yönetim Kurulu

TTK.m.381/1 b.2'ye göre yönetim kuruluna organ olarak iptal davası açma görev ve yetkisi verilmiştir. Yönetim kurulunun iptal davası açılmasına ilişkin kararı TTK.330'da belirtilen normal prosedüre tabidir. Yönetim kurulu bu iptal davasını kendi şahsi menfaatleri için değil, şirketin menfaati için organ sıfatı ile açar²²². Genel kurul kararlarının hukuka aykırılık anlamında incelenmesi yönetim kurulu üyelerinin sadakat ve özen borçlarının bir gereğidir. Yönetim kurulunun aksi davranışı özen borcuna aykırı düşer²²³. Yönetim kurulunca açılacak iptal davası ortaklık tüzel kişiliğine karşı açılır. Yönetim kurulunun dava hakkının doğabilmesi toplantıda hazır bulunmak, olumsuz oy kullanmak ya da karara muhalefetin tutanağa geçirilmesi gibi şartlara da bağlı değildir.²²⁴ Şirketin tasfiye ya da iflas halinde bulunması durumlarında tasfiyeye ve iflasa yönelik kararlarda dava açma yetkisi tasfiye memuruna ve iflas dairesine aittir.

²²¹ İMREGÜN: **Menfaat İhtilafları**, sh. 158,

²²² ÜNAL: **a.g.e.** sh. 89.

²²³ Ersin ÇAMOĞLU: Anonim Şirket idare Meclisi Üyelerinin Genel Kurul Kararlarının İcrasından Doğan Sorumluluğu Konusunda Yeni Gelişmeler, **BATİDER**, C.6, S.7, 1971, Sh.291(yazar ayrıca yönetim kurulunun, iptali mümkün olan genel kurul kararlarının uygulanmasından doğan zararlardan sorumlu olduğunu belirtmektedir. sh.294); TEKİL: **Anonim Şirketler**, sh. 442.

²²⁴ ARSLANLI: **Anonim Şirketler**, C. II-III, sh. 88, MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 233, DOMANIÇ: **Anonim Şirketler**, sh. 892.

(iii) Yönetim Kurulu Üyeleri Ve Denetçiler

TTK.m.382/1 b.3 hükmünde; “Kararların infazı idare meclisi azaları ile murakıpların şahsi mesuliyetlerini mucip olduğu takdirde, bunlardan her birinin” iptal davası açabileceği kabul edilmiştir. Bu hükümden de anlaşıldığı üzere, yönetim kurulu üyelerinin ve denetçilerin her birinin iptal davası açma hakkı; genel kurul kararının kendiliğinden sonuç doğurmayan ve uygulaması yönetim kurulu üyelerinden ya da denetçilerden birine veya birden fazlasına bırakılmış, icrası gereken bir karar olması ve genel kurul kararının uygulanmasının yönetim kurulu üyelerinin ya da denetçilerin sorumluluğunu doğuracak olması halinde vardır. Bu iki şartın bir arada bulunması zorunludur. Bulunmaması halinde bu durum hakim tarafından resen dikkate alınarak karar kanuna, esas sözleşmeye ve afaki iyi niyet kurallarına aykırı olsa dahi davanın usul yönünden reddi gerekmektedir²²⁵.

Yönetim kurulu üyesinin ve denetçinin davasının dinlenebilmesi için sayılan şartların varlığı yeterli olup, ayrıca TTK.m.381/1'deki toplantıya katılma, karara muhalif kalma ve muhalefeti tutanağa geçirme koşulları aranmaz. Hatta kararın alındığı sırada davacıların yönetim kurulu üyesi ya da denetçi sıfatına sahip olması da aranmaz. Sadece yönetim kurulu kararını icraya yetkili olması yeterlidir²²⁶.

²²⁵ İMREGÜN: **Ortaklıklar**, sh. 180, MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 234, DOMANIÇ: **Anonim Şirketler**, sh. 897.

²²⁶ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 235.

(2). Davalı

Anonim şirket genel kurul kararlarına karşı açılan iptal davalarının davalısı anonim şirket tüzel kişiliğidir²²⁷. Anonim şirketin temsilcisi yönetim kurulu olduğundan (TTK. m. 317), genel olarak anonim şirket aleyhine açılan iptal davasında şirketi yönetim kurulu temsil edecektir. Ancak iptal davasında şirketi kimin temsil edeceği hususu davanın pay sahiplerince açılmış olması ya da davanın yönetim kurulu üyelerince açılmış olması durumlarına göre farklılık gösterir. İptal davasının yönetim kurulu tarafından açılmış olması durumunda yönetim kurulunun hem davalı hem davacı olması hususu gündeme geleceğinden davalı sıfatı yine anonim şirkette olmakla birlikte bu davada şirketi kimin temsi edeceği tartışmalıdır. Doktrinde bazı yazarlar, iptal davasının yönetim kurulunca açılmış olması halinde davanın denetçilere yöneltileceği kanısındadır²²⁸. Ancak Moroğlu; denetçilerin şirketin bir yedek temsil organı olmadığı hususundan yola çıkarak yukarıda bahsettiğimiz görüşü eleştirmiştir. Yazar, şirketi temsil edebilecek çoğunluğu sağlayacak sayıda yönetim kurulu üyesinin davada davacı olarak yer almadığı sürece, davanın yönetim kuruluna yöneltilmesi gerektiğini, ancak yönetim kurulu üyelerin çoğunluğunun tek tek davacı olmaları durumunda ise, ortaklığın denetçiler tarafından değil de Medeni Kanun'un 377'nci maddesi uyarınca atanmış bir kayyum ile temsil edilmesi gerektiğini savunmaktadır²²⁹.

İptal davasının pay sahipleri tarafından açılmış olduğu durumda ise; davalı sıfatı şirkette olmakla birlikte, şirketi yönetim kurulu temsil eder. Ancak azınlık pay sahipleri kurulu kararları ile imtiyazlı pay sahipleri kurulu

²²⁷ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 201, (POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh.424.

²²⁸ ARSLANLI: **Anonim Şirketler, C. II-III**, sh. 80, (POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh.427(Yazar denetçilerin yönetim kurulu ile birlikte dava açması halinde anonim şirketi temsil için mahkemece bir kayyum atanması gerektiğini belirtmiştir.), Yargıtay 11. HD. 29.11.1982 tarihli ve E: 5096 K: 4996 sayılı; kararı. (Yargıtay bu kararında husumetin anonim ortaklığın denetçilerine yöneltileceğini kabul etmiştir.) (Kararların tam metni için bkz: Kazancı, Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 27.04.2008).

²²⁹ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 202.

kararlarının iptali için açılan davaların bu kararları alan kişilere yöneltilmesi gerektiği yönünde Yargıtay kararları mevcuttur²³⁰.

b. Yetkili Ve Görevli Mahkeme

İptal davasında yetkili mahkeme TTK.m. 381/1 de açık olarak şirket merkezinin bulunduğu yer mahkemesi şeklinde belirtilmiştir. Bu hükümdeki açık ve kesin ifade gerek doktrin gerekse Yargıtay tarafından kamu düzenine ilişkin kesin yetki kuralı olarak yorumlanmaktadır²³¹.

İptal davası TTK.m.4/No:1 maddesi hükmü uyarınca mutlak ticari dava hükmündedir. TTK.m.5/1 'e göre "dava olunan şeyin değerine göre asliye hukuk ya da sulh hukuk mahkemesi ticari davalara dahi bakmaya vazifelidir." Aynı maddede davanın TTK.m.4 uyarınca ticari dava olması durumunda ve asliye hukuk mahkemesinin görev alanına girmesi şartı ile davaya ticaret mahkemesinde bakılacağı belirtilmiştir (TTK.m.5/2). Buna göre; iptali dava edilen davanın değeri HUMK'un 5219 sayılı Kanun ile değişik 8/No:1 maddesi uyarınca belirlenecek parasal sınırı geçmiyorsa sulh mahkemesi, geçiyorsa asliye mahkemesi görevlidir²³². Dava edilen kararın değer ve

²³⁰ Yargıtay 11. HD. 20.12.1973 tarihli ve E: 4882 K: 5078 sayılı, 25.11.1978 tarihli ve E: 4586, K:5184 sayılı, 20.02.1986 tarihli ve E: 469, K: 1249 sayılı kararları. (Kararların tam metni için bkz: Kazancı, Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 27.04.2008). Moroğlu'na göre; genel kurulda alınan imtiyazlı pay sahipleri ve azınlık kararları da ortaklık tüzel kişiliği adına alındığından bu kararların iptali de yine ortaklık tüzel kişiliğine yöneltilmelidir.

²³¹ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 238, Yargıtay 11. HD. 11.05.2000 tarihli ve E: 2785 K: 4067 sayılı, kararı. (Kararların tam metni için bkz: Kazancı, Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 03.05.2008). Aksi görüş için bkz: Hakan PEKCANITEZ: **Anonim Ortaklıklarda Denetçiler Tarafından Açılacak Davalar**, Prof. Dr. Kudret Ayiter'e Armağan, Ankara, 1988, sh.482.

²³² Madde metninde, belirlenen beş milyar parasal sınırın 26.09.2004 tarih ve 5236 sayılı Kanun'un 19 uncu maddesiyle bu kanuna eklenen Ek Madde 4 hükmü gereğince, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere önceki yılda uygulanan parasal sınırın, o yıl için 213 sayılı V.U.K Mük. 298

miktarının belirtilen parasal sınırı geçmemesi durumunda davaya sulh mahkemesinin değil herhalde ticaret mahkemesinin bakacağı gerek uygulamada gerekse doktrinde bir kısım yazarlarca benimsenmektedir²³³.

c. İptal Davasına İlişkin Mahkeme Hükmünün Hukuki Etkileri

Genel kurul kararı aleyhine açılan iptal davası sonucunda mahkeme ya, davayı reddeder ya da davaya konu olan kararı iptal eder.

1. İptal Davasının Reddine ve Kabulüne İlişkin Hükmün Etkileri

Bir genel kurul kararına karşı açılan iptal davası reddedilirse, kesinleşen hüküm usul hukuku kuralları gereğince sadece taraflar açısından bağlayıcıdır (HUMK.m.237). Bu sebeple aynı karar aleyhine, kesinleşmiş mahkeme hükmüne rağmen TTK.m.381'de sayılan dava açmaya yetkili kişilerden bir başkası tarafından yeni bir iptal davası açılabilir. Ancak iptal davası açma hakkının üç aylık hak düşürücü süreye bağlanması (TTK.m.381/I), bu üç aylık sürenin dolmasından önce davaya başlanamaması ve birden fazla iptal davası açılması halinde davaların

inci hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca ger yıl tespit edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanacağı belirtilmiştir. Buna göre 2009 yılı itibarıyla sözü edilen parasal sınır 7.080,00TL'dir.

²³³DOĞANAY: **TTK Şerhi**, sh. 1141-1142, PEKCANITEZ: **a.g.e.** sh. 483, (POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 428. Aksi görüş için bkz: MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 240.Yazar iptal davasının mamelek hukukuna ilişkin olmasından yola çıkarak kanunun açık metni ile mamelek hukukundan doğan davalarda sulh mahkemesi asliye mahkemesi ayrımının miktar itibarı ile yapıldığını, ayrıca genel kurul kararlarının iptali ile ilgili olarak davaların asliye ticaret mahkemesinde görüleceğine dair özel bir yasa maddesi olmadığını, bu sebeplerle belirlenen parasal değer altında kalan davaların mevcut hukuk sistemimize göre sulh mahkemesinde görülmesinin uygun olacağını belirtmiştir.

birleştirilerek görülmesi zorunluluğu dikkate alındığında (TTK.m.381/III), bir başkası tarafından yeni bir iptal davası açılabilmesi şansının fiilen mümkün olmadığı söylenebilir²³⁴.

İptal davasının genel kurul kararının iptali yönünde kesin hükümle sonuçlanması durumunda, davanın reddi haline göre daha farklı sonuçlar doğacaktır. Şöyle ki; HUMK.m.237'e göre kesin bir mahkeme hükmünün sadece davanın tarafları açısından hüküm doğurur. Ancak TTK.m. 383'e göre kararın iptaline ilişkin kesin hüküm davacıları bağladığı gibi davaya taraf olmayan tüm pay sahipleri açısından etkilidir. Ayrıca madde metninde açıklanmamış olmakla beraber iptal kararı iptal davasının tarafı olmasa dahi yönetim kurulu üyelerini, denetçileri de etkiler. Red kararı yenilik doğurucu nitelik taşır ve geçmişe etkili olarak yani kararın alındığı tarihten itibaren alınmamış sayılır²³⁵. Bu kararın yenilik doğurucu olmasının bir sonucu olarak, karar bazı istisnai²³⁶ durumlar dışında üçüncü kişileri de bağlar²³⁷.

Kesinleşen iptal hükmü yönetim kurulu tarafından derhal ticaret siciline kaydettirilmelidir (TTK.m.383). Ayrıca eğer iptal edilen karar daha önce ticaret siciline kaydedildiyse terkin edilmelidir.

²³⁴ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 268.

²³⁵ DOMANIÇ: **Anonim Şirketler**, sh. 921, MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 269, Yazar iptal hükmünün kararın alınış tarihine etkili olacağı, yasada açık olarak belirtilmemiş olsa da, hukukumuzda hukuki işlemlerin iptaline ilişkin bildirimlerin ve kesinleşmiş mahkeme hükümlerin geçmişe etkili olduğu kabul edildiğinden iptal hükmünün kararın alınış tarihine etkili olacağının kabulü edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

²³⁶ TTK.m.321'in 1. ve 4. madde hükümleri saklıdır.

²³⁷ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 269.

(i) Mahkemenin Ticari Takdire Müdahalesi

Genel kurulun yetki alını kanun ve esas sözleşme ile belirlenmiştir. Genel kurulun oldukça geniş bir alanda karar alma yetkisi olduğu çalışmamızda ortaya konmuştur. Buradan yola çıkarak genel kurulun karar almış olduğu bir konunun kanuna, esas sözleşmeye ya da afaki iyi niyet kurallarına aykırı olması halinin tespiti bakımından iptal davalarında mahkemenin ticari takdir yetkisine deyinmekte fayda vardır.

Genel kurul kararlarının iptali için açılan davalarda mahkemenin genel kurul kararının yerindeliğini, yani bu kararın şirket açısından isabetli bir karar olup olmadığını inceleyip incelemeyeceği tartışılabilir. Bu durum yönetim kurulu kararlarının yerindeliğinin mahkeme tarafından denetimi konusu ile paralellik gösterir²³⁸. Anonim şirketlerde şirketin ortak iradesi genel kurul kararı olarak ortaya çıkmaktadır. Genel kurul kararlarının yerindelik incelemesine tabi tutulması hakimin genel kurul yerine geçerek onun takdir yetkisine müdahale etmesi sonucunu doğuracaktır. Mahkemenin görevi genel kurulun karar alırken kanun, esas sözleşme ve afaki iyi niyet kurallarına uygunluk açısından denetlemelidir. Hakim genel kurul kararlarının amaca elverişli veya ortaklık bakımından yararlı olup olmadığını denetleyemez. Bunun takdiri pay sahiplerine aittir²³⁹. Yani genel kurul kararlarının iptali davalarında hakim yerindelik yada amaca uygunluk denetimi değil hukuka uygunluk denetimi yapmalıdır²⁴⁰. Ancak genel kurulun açık olarak mantığa aykırı ve izahı mümkün olmayan, şirketin varlığı ve mevcudiyeti ile ilgili kararları, bu durumun dışında değerlendirilmeli ve bu gibi hallerde hakimin

²³⁸ İsmail KIRCA: “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarında Takdir Yetkisi- Özen Borcu”, **BATİDER**, Cilt XXII, Sayı:3, 2004, sh. 85-96.

²³⁹ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 149, İMREGÜN: **Menfaat İhtilafları**, sh. 133.

²⁴⁰ KIRCA: **age**, sh.91.

genel kurul kararının yerindeliliğini denetleyebileceği kabul edilmelidir²⁴¹. Bu durum genel kurulun genel kurulun takdir yetkisini kötüye kullanmasına bir engel teşkil edecektir.

(ii) Mahkemenin İptal Kararı İle Birlikte Doğru Olan Karara Hükmedip Hükmedemeyeceği Sorunu

İptal davası sonucunda, dava konusu kararın iptal edilmesi gerektiğine karar veren mahkemenin yetkisinin sınırları, menfi genel kurul kararlarının iptali talebinin hukuki bir fayda sağlayıp sağlamadığının tespiti açısından önemlidir.

İptal davasında mahkemenin yetkisi sadece genel kurul kararını iptal etmek ya da iptal talebini reddetmekle sınırlı olmalıdır. Mahkeme iptal kararının ardından kararı düzeltme yetkisine sahip olmadığı gibi, iptal ettiği kararın ardından yeni bir karar verme yetkisine de sahip değildir²⁴².

Ancak bazı istisnai durumlarda, iptal kararı ile birlikte mahkemenin doğru olan karara hükmetmesi ya da karardaki yanlışlığı düzeltmesi durumu hukuki bir yarar sağlıyor olabilir ve ayrıca aksi durum hak kayıplarına dahi yol açabilir. Bu sebeple bu gibi özel durumlarda mahkemenin iptal kararı ile birlikte doğru olan karara hükmedebileceği hususu doktrinde tartışmalıdır.

²⁴¹ KIRCA: **age**, sh.91, 95.

²⁴² MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 271(Yazar mahkemenin iptal kararı ile doğru olan karara hükmetmesi halinin ortaklığının ticari kararlarının mahkemece alınması sonucuna yol açacağından kabul edilemeyeceğini vurgulamaktadır.), POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 430

Almanya’da eski bazı mahkeme kararlarında, bilançonun kabulüne ilişkin hatalı kararların iptali ile birlikte, bilançodaki hesap, yazı hatası gibi bazı belirgin hataların mahkemece düzeltilmesi gerektiği kabul edilmekte idi. Benzer şekilde oylamanın yanlış yapılması kabul için yeterli miktarda oy olmasına rağmen sayımın ve değerlendirilmenin yanlış yapılarak teklifin kabul edilmediğin tespit edilmesi gibi durumlarda mahkemenin doğru olan karara hükmedebileceği kabul edilmiş idi²⁴³. Bu konuda hukukumuzda Arslanlı; bu görüşten etkilenerek, bilançonun onanması hakkındaki genel kurul kararlarının iptali davasında, taraflardan biri tarafından talep edilmesi koşulu ile mahkemenin bilirkişi incelemesi yaptırmak suretiyle bilançoyu düzeltebileceği kanısındadır²⁴⁴. Ancak Almanya’da son gelişmeler bu görüşün karşısında olup, sadece genel kurulda kullanılan oyların yanlış sayılması, oy sayılarının gözden kaçırılması gibi somut durumlarda mahkemenin tarafların talebi sonucu iptal ile birlikte hatanın düzeltilmesi yoluna gidebileceği kabul edilmiştir.

Türk doktrini ve Yargıtay kararları da benzer yönlüdür. İmregün konu ile ilgili olarak; Ticaret Kanunumuzda mahkemenin bilançoyu düzeltme yetkisinin mevcut olmadığını, bu yetkinin sadece anonim şirket genel kuruluna tanınmış bir yetki olduğunu bu sebeple bu hakkın mahkemeye bırakılamayacağını belirtmektedir²⁴⁵. Benzer şekilde Moroğlu; mahkemenin iptal davası sonucunda genel kurul yerine geçerek, doğru olan kararı belirlemesi halinin, gerek genel kurulun ticari kararlarının mahkemeye bırakılması sonucunu doğuracağı, gerek iptal davasının amacına ters düştüğü, gerekse Türk Ticaret Kanunu’nun sitemine ters düştüğü gerekçesi ile kabul edilemez olduğunu belirtmektedir. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi de 13.11.1980 Tarih, 4969E, 5245K sayılı kararında; “ Mahkeme yasaya veya esas sözleşmeye aykırı kararı iptal ettikten sonra genel kurulun yerine

²⁴³ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 271, POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 430.

²⁴⁴ ARSLANLI: **Anonim Şirketler**, C. II-III, sh. 89.

²⁴⁵ İMREGÜN: **Menfaat İhtilafları**, sh. 114.

geçerek yasaya veya esas sözleşmeye uygun karar vermeye yetkili değildir.” demekle benzer görüşü desteklemektedir²⁴⁶.

İsviçre sisteminde ise Patry; bir para miktarına ilişkin kısmen iptali gereken bir genel kurul kararının söz konusu olduğu durumda hakimin düzeltme niteliğinde bir karar verebileceğini belirtmekle bazı durumlarda mahkemenin hatayı düzeltmesine imkan vermektedir²⁴⁷.

Bu görüşün benzeri olarak hukukumuzda Moroğlu; genel kurulun yetkilerinin mahkemeye devredilmesi halini doğurmayan, genel kurulda kullanılan oyların yanlış sayılması, karar alınabilmesi için kanunda ya da sözleşmede belirlenen oranların gözden kaçırılması, bazı sebeplere geçersiz olan oyların kararı etkilemiş olduğunun tespit edilmesi gibi, genel kurulun başka bir karar almasının hukuken mümkün olmadığı bazı özel durumlarda hukuken gerekli olan kararın alınmasının gecikmesinin önlenmesi için mahkemece hüküm kurulabileceğini belirtmiştir²⁴⁸. Yazara göre gerçek iradenin genel kurulca yanlış tespit edilmesi halinde, mahkemeye iptal davası ile birlikte genel kurulun gerçek iradesinin tespiti hususunda yetki verilebilir.

Bizce de bu gibi durumlarda mahkemenin kararı iptal etmekle yetinmesi halinde, aslında alınmamış bir kararın alınmış görünmesi ya da reddedilmiş bir kararın gerçekte alınmış olması sonucu mahkeme kararının ardından yeni bir genel kurul kararına kadar devam edecektir. Bu durumda sonuca ulaşmak gereksiz yere uzatılacağından, yukarıda sayılan bazı özel durumlarda mahkemenin doğru kararı tespitini kabul etmek uygun olacaktır.

²⁴⁶ Gönen ERİŞ: Açıklamalı- İtihatlı Türk Ticaret Kanunu, Birinci Cilt, Ticari İşletme ve Şirketler, 1. Bası Ankara 1987, sh. 1108.(Açıklamalı- İtihatlı TTK.)

²⁴⁷ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 430’dan naklen.

²⁴⁸ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 200, 274.

d. Süre

Kanuna, esas sözleşmeye veya afaki iyi niyet kurallarına aykırı olan bir genel kurul kararlarının iptalinin, kararın alındığı tarihten itibaren üç ay içerisinde dava edilmesi gerektiği TTK.m.381/1’de belirtilmiştir. Öngörülen bu üç aylık süre kanun metninden de anlaşıldığı üzere bir zaman aşımı süresi değil, hak düşürücü bir süredir(TTK.m.381/3). Kanunda belirtilen dava açma süresi bir hak düşürücü süre olduğundan, bu sürenin kaçırılmasının ardından dava açılmaz ve bu durum mahkemece re’sen dikkate alınmalıdır. Ayrıca bu süreyi düzenleyen hüküm emredici hüküm olduğundan, esas sözleşmeye konulan bir madde ile, genel kurul kararı ile ya da başkaca herhangi bir şekilde sürenin değiştirilmesi mümkün değildir²⁴⁹.

Üç aylık sürenin nasıl hesaplanacağı hususunda kanunda özel bir düzenleme olmamakla birlikte, TTK.m.1’de belirtildiği üzere, Ticaret Kanunu’nun ayrılmaz bir parçası olan BK’nın 76/3 maddesine göre değerlendirme yapılmalıdır²⁵⁰. Buna göre üç aylık süre kararın alındığı tarihten itibaren başlayıp, üçüncü ayın karar gününe tekabül eden iş gününde sona erer. Eğer başlangıç günü üçüncü gelen ayda o gün yoksa, ayın son gününe itibar edilir. Son gün bir tatil gününe denk geliyor ise, üç aylık süre tatili takip eden ilk iş gününe kadar uzar^{251 252}.

²⁴⁹ (POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU: **a.g.e.** sh. 428, MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 237, İMREGÜN: **Ortaklıklar**, sh. 182

²⁵⁰ Yargıtay 11. HD. 23.10.1984 tarihli ve E: 4349 K: 4366 sayılı, kararı. (Kararların tam metni için bkz: Kazancı, Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 03.05.2008)Domaniç’e göre üç aylık süre, HUMK.m.160-162’ye göre hesap edilmelidir. DOMANIÇ: **Anonim Şirketler**, sh.:899.

²⁵¹ Yargıtay 11. HD. 23.10.1984 tarihli ve E: 4349 K: 4366 sayılı, kararı. (Kararların tam metni için bkz: Kazancı, Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 03.05.2008), İMREGÜN:**Menfaat İhtilafları**, sh. 160, MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 237.Aksi görüş için bkz: ARSLANLI: **Anonim Şirketler**, C. II-III, sh. 83, dn.201.

²⁵² Ayrıca doktrinde, dava açma süresinin bitiminin adli tatile denk gelmesi halinde HUMK.m.177’de belirtilen 7 günlük ek sürenin iptal davaları için uygulanamayacağı kabul edilmektedir. Bkz: İlhan POSTACIOĞLU: **Medeni Usul Hukuku Dersleri**, 3. Bası, İstanbul 1966, sh. 369, dn.24. Ayrıca KURU’ya göre “HUMK.m.177’ye göre bitmesi adli tatile rastlayan sürelerin 7 gün daha uzatılmış sayılması, HUMK’nun tayin ettiği süreler içindir. Başka kanunların özellikle maddi

e. İptal Kararının Ticaret Siciline Tescili

TTK'nun 383'üncü maddesi gereğince, genel kurul kararının mahkeme kararı ile iptal edilmesi halinde, yönetim kurulu, kesinleşmiş iptal kararını derhal Ticaret Sicili'ne tescil ettirmekle yükümlüdür²⁵³. İptal edilen genel kurul kararı daha önceden tescil edilmiş ise terkin edilir.

Madde metninde tescil zorunluluğundan açık olarak bahsedilmekle birlikte, ilan zorunluluğuna ilişkin herhangi bir ibare bulunmadığından, kesinleşmiş iptal hükmünün Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi ile ortaklık esas sözleşmesinde belirtilen diğer ilan araçları ile ilan edilmesi zorunlu değildir²⁵⁴.

Ancak iptal edilen karar, tescil ile birlikte ilan da edilmişse, kesinleşen iptal hükmünün de ilan edilmesi gerektiği görüşü doktrinde kabul edilmektedir²⁵⁵.

hukuka ilişkin kanunların tayin ettikleri hak düşürücü süreler ile zamanaşımı sürelerinin bitmesi adli tatile rastlarsa bunların adli tatilin bitiminden itibaren yedi gün daha uzatılmış sayılmasına imkan yoktur. Baki KURU: **Hukuk Muhakemeleri Usulü**, C.V. 6. Bası, İstanbul, 2001, sh.5508.

²⁵³ MOROĞLU; madde metninde ticaret siciline tescil ettirmekten bahsedildiğini, bu sebeple kanunen tescili zorunlu olmayan genel kurul kararlarının iptaline ilişkin kesin hükmün Sicile tescilinin gerekmediğini belirtmektedir, MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 274.

²⁵⁴ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 275.

²⁵⁵ ARSLANLI: **Anonim Şirketler**, C. II-III, sh. 84, İMREGÜN: **Ortaklıklar**, sh. 188

C. Menfi Genel Kurul Kararlarının İptalinin Neticeleri

1) Genel Olarak

Menfi bir genel kurul kararı aleyhine açılan iptal davası sonucunda mahkeme, tıpkı olumlu genel kurul kararlarının iptalinde olduğu gibi ya davayı reddeder ya da davaya konu olan menfi genel kurul kararını iptal eder.

Bir genel kurul kararının iptal edilmesi ile kanuna, esas sözleşmeye ve ya dürüstlük kurallarına aykırı olan bir kararın ortadan kalkacağını ancak mahkemece doğru duruma hükmedilmeyeceğini belirttik. Bir genel kurulda karar alınması ile birlikte mevcut durum değişecektir. Yani olumlu bir genel kurul kararı olumlu sonuç doğuracaktır. Ancak bir teklifin reddedilmesi halinde gerçekleşmesi teklif edilen olumlu sonuç için karar alınamamış olacağından, mevcut durum devam edecek, yeni bir olumlu sonuç doğmayacaktır. Olumlu genel kurul kararlarının iptali halinde bahsettiğimiz olumlu kararın meydana getirmiş olduğu olumlu durum ortadan kaldırılarak, yeni bir olumlu durum söz konusu olacaktır. Ancak, red kararı olumlu bir sonuç doğurmadığından menfi genel kurul kararlarının iptali halinde, mevcut durum devam edecek, iptal kararı yeni bir hukuki durum yaratmayacaktır²⁵⁶.

Yukarıda, gerek yabancı hukuk sistemlerinde gerekse Türk hukukunda genel olarak menfi genel kurul kararlarının iptalinin kabul edildiğini ancak iptalin bir menfaatin gereği olması gerektiğini yani iptalin tamamen anlamsız ve faydasız olmaması gerektiğini belirttik²⁵⁷.

²⁵⁶ TEKİNALP: **Red Kararı**, sh.252.

²⁵⁷ Bkz. İkinci Bölüm, II, B, 1.

Doktrinde ve uygulamada çözümlenememiş olan, menfi genel kurul kararların iptalinin hukuken bir fayda sağlayıp sağlamadığı hususunun çözümlenebilmesi açısından, menfi genel kurul kararlarının iptalinin mevcut durumda değişiklikler yarattığı, yani olumlu etkiler doğurduğu bazı özel durumların incelenmesinde fayda vardır.

Menfi bir genel kurul kararının iptalinin bir menfaate bağlı olduğu durumların, yani menfi genel kurul kararlarının iptalinin bir fayda sağlayacağı durumların tespiti için bir düzenleme olmadığından bu husus menfi genel kurul kararlarının olumlu etkilerinin göz önüne alınması ve iptal davasındaki menfaatin de bu olumlu etkinin ortadan kaldırması şeklinde değerlendirilmesi mümkündür.

2) İptal Kararının Hususi Sonuçlar Doğurduğu Haller

a. İbranın Reddi Kararı Bakımından

İbra, TTK.m.380’de düzenlenmekte olan bilançonun onaylanması ile gerçekleşebildiği gibi, ibra gündemde ayrı bir madde olarak da yer alabilir.

Anonim şirket yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerinin ibralarına ilişkin teklifin reddi halinde, bu red kararının iptal edilebilirliği gerek doktrinde gerekse Yargıtay tarafından kabul görmüştür. Yargıtay 11. Hukuk dairesi, 24.06.1976 Tarih E.76/2880, K.76/3333 sayılı kararında ibranın reddi kararının iptal davasına konu olabileceğini kabul ederek, ibranın reddi

gerekçesini incelemiş ve gerekçeyi yerinde görerek iyi niyet kurallarına aykırı bulmamıştır²⁵⁸. Benzer şekilde Yargıtay bir diğer kararında; “Yönetim kurulunun ibra edilmemesi veya ibra konusunun karara bağlanmasından şirket genel kurulunca kaçınılması hallerinde, o devrede yönetim kurulu üyeliği yapan kişilerin başvurabilecekleri yasal bir yol Ticaret Kanunu’nda düzenlenmemiştir. Ne var ki, gerek yabancı ve gerekse Türk doktrininde büyük bir çoğunluk, şirket ile yönetim kurulu üyeleri arasındaki vekalet ilişkisi bulunduğu ve bu akdi ilişki nedeniyle vekilin, müvekkilinden ibrasını talep edebileceği ve müvekkile yani şirketçe bundan kaçınılması veya ibra talebinin reddolunması halinde, vekilin bir ibra davası açarak bu hakkını dava yolu ile elde etmesi olanağının bulunduğu kabul edilmektedir. Gerçekten de bir anonim şirkette, görev yapan yönetim kurulu üyeleri ile denetçiler, yasadan ve esas sözleşmeden doğan bütün görevlerini özenle, tam ve eksiksiz olarak yerine getirmeleri halinde şirketin görevi de TTK.nun 380. maddesi uyarınca onları ibra etmek olmalıdır. Zira, böyle bir ibra kararı onları sorumluluktan kurtaracağı gibi, inisiyatif sahibi olması gereken yöneticilerin her türlü kuşku ve endişeden uzak bir çalışma ortamı içinde bulunmalarını da sağlayacaktır. İşte böyle bir durumda, yani şirket yönetim kurulu üyeleri ve denetçilerinin görevlerini layıkı ile yapmış olmalarına rağmen, şirket genel kurulunca hiç bir haklı nedene dayanmaksızın ibra edilmemeleri veya ibra konusunda bir karar vermekten kaçınılması halinde artık ortada objektif iyiniyet kurallarına aykırı bir davranış bulunduğundan, yönetim ve denetim kurulu üyelerine ibra edilmeme kararının iptali (TTK.381) veya ibra edilmeleri gerektiği konusunda şirket aleyhine dava açılması olanağının tanınması bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.” Demekle ibranın reddi kararının iptalinin mümkün olması gerekliliğini vurgulamıştır²⁵⁹.

²⁵⁸ Kararların tam metni için bkz: Kazancı Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 25.05.2008.

²⁵⁹ Yargıtay 11. HD, 07.02.1984 tarihli ve E: 252, K: 594 sayılı kararı. (Kararların tam metni için bkz: Kazancı Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 30.05.2008) Ayrıca Bkz. Zühtü AYTAÇ: **İbra**, sh.153-179.

Yukarıda incelenen Yargıtay kararında da ayrıntılı olarak belirtilmiş olduğu üzere, yönetim kurulu üyeleri ve denetçilerin ibra edilmelerine ilişkin önerinin kanuna, esas sözleşmeye ya da dürüstlük kurallarına aykırı olarak reddi hali bu kimseleri haksız olarak ağır zan altında bırakabilecek niteliktedir²⁶⁰. Bu sebeple bu kimselerin gerek görevlerini tam olarak yapabilmeleri, gerekse kendilerini güvende hissedebilmeleri ve tabi kanaatimizce en önemlisi hukuk güvenliğinin sağlanabilmesi için ibranın reddi kararı aleyhine iptal davasının açılabilceğı kabul edilmelidir.

b. Bir Sözleşmenin Feshedilmesi Teklifinin Reddi Bakımından

Anonim ortaklığın taraf olduğı bir sözleşmenin kanuna, esas sözleşmeye ya da dürüstlük kurallarına aykırı olması durumunda sözleşmenin feshi teklif olarak genel kurula sunulabilir. Bu halde sözleşmenin açık olarak yukarıda belirttiğimiz aykırılıkları taşımasına rağmen bazı sebeplerle çoğunluk tarafından feshi istenmeyebilir. Bu durumda feshi talebinin reddi ile sözleşmenin ifası devam edeceğinden ortada olumlu bir sonuç söz konusudur²⁶¹. Feshi kabul bir sözleşmenin fesih edilmeyerek ifa edilmesi halinin ortaklık açısından zarar doğurabileceğı açık olduğundan red kararının iptalinin dava edilmesi uygun olacaktır.

²⁶⁰ MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 166.

²⁶¹ TEKİNALP: **Red Kararı**, sh.253.

c. Özel Denetçi Atanması İsteminin Reddi Bakımından

TTK.m.348 uyarınca genel kurul bazı belirli konuların incelenmesi gerektiğinde bu amaç için özel denetçi seçebilecektir. Özel denetçi atanması talebinin genel kurulca reddedilmesi halinde Yargıtay ve doktrinde bazı yazarlar özel denetçi atanması talebinin reddi halinde denetçi seçilmesi için mahkemeye başvurulabileceğini bu sebeple bu red kararı aleyhine iptal davası açmakta hukuki bir yarar bulunmadığını vurgulayarak, bu kararlar aleyhine iptal davası açılmayacağını belirtmektedir²⁶².

d. Genel Kurulda Reddedilen Bir Teklifin Uzun Bir Süre Tekrar Genel Kurula Getirilememesi

Anonim şirket esas sözleşmesi ile bazı tekliflerin bir kere gündeme gelerek reddedilmesinin ardından belirlenen süre boyunca tekrar genel kurula getirilemeyeceği kabul edilmiş olabilir. Özellikle Alman ve İsviçre doktrinde savunulan bu görüş ile genel kurulda reddedilmiş olan bir önerin uzun bir süre genel kurula getirilemeyeceği durumlarda, önerinin reddinin kanuna,

²⁶² MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 167, Yargıtay 11. HD, 24.06.1982 tarihli ve E: 2952, K: 3061 sayılı kararı. Kararda; “TTK.nun 348/2. maddesi hükmü gereğince özel denetçi seçimi için, önce genel kurula başvurma ve bu isteğin genel kurulca reddi koşulunun gerçekleşmiş olması lazım gelmesine; ortada redde ilişkin bir genel kurul kararı mevcut olmadıkça özel denetçi seçimi için mahkemeye başvurulamayacağına, bu hususun madde hükmünden açıkça anlaşılmasına; bu durumda TTK.nun 381. maddesine dayanılarak özel denetçi seçimi isteminin reddine ilişkin genel kurul kararının iptali yoluna gidilmeyeceğinin kabulü gerekmesine, aksi halde yani, bu konudaki genel kurul kararının iptal edilmesi halinde, özel denetçi seçimi için mahkemeye başvurma koşulu olan redde ilişkin genel kurul kararının varlığının ortadan kalkacağına ve bu koşulan yokluğu halinde mahkemeden özel denetçi tayini isteminin de reddi gerekeceğine, kanun koyucunun bu çelişkiyi önlemek amacıyla TTK.nun 348. maddeyi düzenleyerek, istemin reddi halinde iptal yoluna gidilmeyip, özel denetçi seçiminin mahkeme kanalıyla sağlanması hükmünü getirmiş olduğu” belirtilmiştir. (Kararların tam metni için bkz: Kazancı Mevzuat ve İçtihat Programı, son yararlanma tarihi: 30.05.2008) Aksi görüş için bkz: Ömer TEOMAN: **Özel Denetçi**, sh.1152 vd., DOMANIÇ: **TTK Şerhi II**, sh. 734.

²⁶² MOROĞLU: **Hükümsüzlük**, sh. 166, TEKİNALP: **Red Kararı**, sh.252

esas sözleşmeye ve dürüstlük kurallarına aykırı olması halinde, bu red kararının iptali tıpkı olumlu bir kararın iptali gibi sonuç doğuracaktır²⁶³. Söyle ki, bu halde genel kurul kararının iptali kararın öngörülen süre geçmeden tekrar gündeme alınarak oylamasına imkan tanıyarak olumlu olabilecek bir kararın kanuna aykırı olarak anlamsız yere uzun bir süre sürüncemede bırakılmasına engel olacaktır.

Menfi bir genel kurul kararının iptalinin bir menfaate bağlı olduğu durumların, yani menfi bir genel kurul kararının iptalinin bir fayda sağlayacağı durumların tespiti bakımından mevzuatımızda herhangi bir düzenleme olmadığından, yukarıda sayılan durumlar menfi genel kurul kararlarının olumlu etkilerine birer örnek olmaktadır ve bu örnekler çerçevesinde iptal davasında aranan menfaatin bu olumlu etkinin ortadan kalkması şeklinde değerlendirilmesi mümkündür.

SONUÇ

Anonim şirket menfi genel kurul kararlarının iptaline ilişkin çalışmamızda, genel kurul kararlarının alınması süreci ve iptali, menfi genel kurul kararlarının hukuki niteliği ve iptal edilebilirliği açısından ele alınmıştır.

Genel kurul anonim şirketin vazgeçilmez bir organıdır. Öyle ki; genel kurul, almış olduğu kararlar ile şirketi, pay sahiplerini ve diğer organları bağlamaktadır. Pay sahipleri genel kurulda iradelerini ortaya koyarak, şirket işlerine ilişkin kararlar alırlar ve genel anlamıyla şirketi yönetirler.

Anonim şirket, tüm ortakların katılma hakkına sahip olduğu genel kurul tarafından alınan kararlar ile yönetildiğinden, şirketin iradesi genel kurulda oluşur. Bu sebeplerle genel kurul geniş yetkilere sahiptir. Genel kurulun bu yetkileri şirketin işletme konusu, üçüncü kişilerin hakları, diğer organların münhasır yetkileri, azınlık hakları, bireysel haklar ve imtiyazlı paylar ile sınırlandırılmıştır. Ayrıca, oy çokluğu sistemi benimsenen anonim şirketlerde, oy çokluğunu ellerinde bulunduranlar ile azınlık ve münferit pay sahiplerinin menfaatleri arasında çatışmalar olabileceği göz önüne alındığında, bu kadar geniş yetkilere sahip ve çoğunluk sistemine göre idare edilen genel kurulun yetkilerinin kanuna, esas sözleşmeye ve afaki iyi niyet kurallarına uygun kullanılması özel hukukun temel bir gereği olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kanun koyucu, pay sahiplerinin korunması, yönetici ve deneticilerin sorumluluklarının sınırlandırılabilmesi için, genel kurul kararının kanuna, esas sözleşmeye ve afaki iyi niyet kurallarına aykırı olması halinde bu kararlara karşı iptal davası açılabileceğini, TTK.m.381-384’de hüküm altına alınarak

düzenlenmiştir. TTK anonim şirket genel kurul kararları ile ilgili hükümsüzlük halleri için yalnızca iptal edilebilirliği düzenlemekle birlikte, baştan itibaren geçersiz olan, yani yok hükmünde olan genel kurul kararları için BK 19 ve 20'inci maddeler gereğince yokluk veya kararın ölü doğmuş olduğu hallerde de butlan müeyyideleri söz konusu olacaktır.

Butlan ve yokluk kavramları Ticaret Kanunu'nda açık bir şekilde düzenlenmediğinden, iptal edilebilir kararlar ile Borçlar Kanunu'nun 19 ve 20'nci maddeleri kapsamında hükümsüz kararların sınırının çizilmesi uygulama ve doktrine düşmüştür. Doktrinde birçok yazar tarafından, özellikle butlan hallerinin genişletilmesinin doğuracağı sakıncalar sebebi ile eleştirilen bu eksiklik, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ile giderilmeye çalışılmış, TTKT'nin 447'inci maddesi ile TTK'da olmayan, genel kurul kararlarının "Butlanı" müessesesi hüküm altına alınmıştır. Bu şekilde, Yargıtay kararları ile uygulanmakta olan fiili durum yasalastırılmak istenmiş, butlan halleri tek tek sayılarak, butlan hallerinin genişletilmesinin doğurabileceği sakıncaları ortadan kaldırılmak amaçlanmıştır.

Ticaret Kanunu'ndaki mevcut düzenleme ışığında, iptal davasının söz konusu olabilmesi için her şeyden önce ortada bir genel kurul kararının bulunması gerekmektedir. Genel kurul kararının tanımı ile ilgili olarak öncelikle kararın varlığını ortaya koymak uygun olacaktır. MK ve BK hükümlerinden istifade ederek karar kavramını "birden çok kişinin, bir kurul içerisinde, kendilerine tanınmış olan oy hakkını kullanarak iradelerini aynı yönde birleştirmeleri sonucu ortaya çıkan anlaşma" şeklinde tanımlamak mümkündür.

Anonim şirket genel kurul kararı ise, yukarıda verilen "karar" kavramının tanımı ışığı altında; "genel kurul toplantısında yapılan oylama sonucunda meydana gelen ve esas itibarıyla iç ilişkide istisnai olarak da

dışarıya karşı hukuki sonuç sağlama amacına yönelmiş çok taraflı hukuki işlem niteliğinde şirket irade beyanı” olarak tanımlanabilir. Tanımdan da anlaşılacağı gibi bir genel kurul kararından söz edebilmek için, öncelikle usulüne göre oluşmuş bir genel kurulun olması ve genel kurulda öne sürülen bir teklif hakkında pay ve intifa hakkı sahipleri veya bunların yasal temsilcilerinin irade beyanlarının aynı yönde birleşmesi gerekmektedir.

Genel kurul kararının menfi olarak değerlendirilebileceği durumlar sadece genel kurula getirilen bir teklifin reddedilmesi hali ile sınırlı değildir. Menfi bir teklifin genel kurula getirilmesi sonucu alınan kararlar, bir teklif karşısında genel kurulun sessiz kaldığı durumlar ve ticaret kanununda özel olarak düzenlenmiş genel kurulca alınacak kararların menfi alınması halinde de ortada mevcut bir menfi genel kurul kararının varlığından söz edilebilecektir.

Doktrinde bazı yazarlar, genel kurul kararlarına sadece olumlu genel kurul kararlarını dahil etmiş, bir teklifin reddi halinin karar niteliğini taşımadığını belirtmişlerdir. Ancak genel kurula getirilen bir teklifin reddi ile meydana gelen menfi genel kurul kararları da yukarıdaki tanımlara uygun olarak, genel kurulda bir irade açıklaması ile ortaya çıkmış olduğundan, bir karar olarak değerlendirilmelidir. Bu durumda, TTK’nun genel kurul kararları alınması konusunda benimsediği oy çokluğu ilkesi, genel kurul kararının meydana gelmesi için bir geçerlilik şartı olamayıp, sadece bir teklifin kabulü yani olumlu olarak karara bağlanması şartı olarak değerlendirilmelidir.

Genel kurul kararının iptali sonucunda mahkeme bazı özel durumlar hariç doğru olan karara hükmetmeyecektir. Olumlu genel kurul kararlarının iptali bakımından bu durum sadece iptal davasının etkileri için önemli olmakla birlikte, menfi genel kurul kararlarının iptali noktasında mahkeme iptal kararı ile birlikte olması gereken sonucu göstermeyeceğinden, menfi genel kurul

kararının iptalinin hukuken bir fayda sağlamayacağı, mevcut durumda bir değişiklik yaratmayacağı bu sebeple iptalinin mümkün olmadığı düşünülebilir.

Ayrıca genel kurul kararlarının iptali için açılan davalarda mahkemenin genel kurul kararının yerindeliliğini yani bu kararın şirket açısından isabetli bir karar olup olmadığını inceleyip inceleyemeyeceği hususu tartışmalı olmakla birlikte, genel kurul kararlarının yerindelik incelemesine tabi tutulması hakimnin genel kurul yerine geçerek onun takdir yetkisine müdahale etmesi sonucunu doğuracaktır. Ancak genel kurulun açık olarak mantığa aykırı ve izahı mümkün olmayan, şirketin varlığı ve mevcudiyeti ile ilgili kararları bu durumun dışında değerlendirilmeli ve bu gibi hallerde hakimnin genel kurul kararının yerindeliliğini denetleyebileceği kabul edilmelidir.

Ancak, menfi genel kurul kararlarının olumlu sonuç doğurduğu ve iptallerinin hukuki bir fayda sağlayacağı durumların varlığı şüphe götürmezdir. Bu sebeplerle menfi genel kurul kararlarının iptalinin kabul edilmemesi durumu, genel kurulun tekelinde olan birçok kararın çoğunluk sağlanamaması sebebi ile alınamaması karşısında, gerek anonim şirketin gerekse münferit pay sahiplerinin zarar uğramalarına sebep olabilecektir. Anonim şirket genel kurul kararlarının iptali ile güdülen amaç dikkate alındığında, kanuna, esas sözleşmeye ve afaki iyi niyet kurallarına aykırı menfi genel kurul kararlarının iptalinin, bu amaca uygun olduğu söylenebilir. Menfi genel kurul kararlarının olumsuz sonuç doğurmadığı birçok durum düşünüldüğünde, rastgele ve bir menfaat olmaksızın, sırf genel kurulun işleyişini sekteye uğratmak için açılacak iptal davalarının önüne geçebilmek için, menfi genel kurul kararlarının iptalinde menfaat şartı aranabileceği doktrinde tartışmalıdır. Menfi genel kurul kararlarının iptalinin bir fayda sağlayacağı durumların tespiti ile ilgili olarak Ticaret Kanunumuzda bir düzenleme olmadığından tespiti oldukça güç olan bu durum, genel kurul kararlarının olumlu etkilerinin göz önüne alınması ve iptal davasındaki menfaatin de bu olumlu etkinin ortadan kaldırması şeklinde değerlendirilmesi mümkündür.

KAYNAKÇA

AKINTÜRK/AKİPEK: **Türk Medeni Hukuku, Yeni Medeni Kanuna**

Uyarlanmış Başlangıç Hükümleri, Kişiler Hukuku, İstanbul 2004,

(AKINTÜRK: Medeni Hukuk)

AKÜNAL, Teoman: **Türk Medeni Hukukunda Tüzel Kişiler**, İstanbul 1995.

ANSAY, Tuğrul: **Anonim Şirketler Hukuku Dersleri**, Ankara 1973. **(Hukuk Dersleri)**

ANSAY, Tuğrul: **Anonim Şirketler Hukuku**, 6. Baskı, Ankara 1982. **(Anonim Şirketler)**

ANSAY, Tuğrul: **Yargıtay Uygulamasında Anonim Şirketler Hukuku**, (Yargıtay'ın 1975-1980 Yılları Arasında Verdiği Kararlar), Ankara 1981. **(Yargıtay – Anonim Şirketler)**

ARSLAN, İbrahim: **Şirketler Hukuku Bilgisi**, Konya 2002.

ARSLANLI, Halil: **Anonim Şirketler**, C.I, Umumi Hükümler, İstanbul 1959. **(Anonim Şirketler C.I)**

ARSLANLI, Halil: **Anonim Şirketler**, C. II-III, Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller, İstanbul 1960. **(Anonim Şirketler, C. II-III)**

ARSLANLI, Halil: **Kollektif Komandit Şirketler**, 2. Baskı, Ankara 1960. **(Kollektif Şirketler)**

AYTAÇ, Zühtü: **Anonim Ortaklıklarda İbra**, Ankara 1982. **(İbra)**

BALLAR, Suat: **Türk Dernekler Hukuku**, İstanbul 1987.

CERRAHOĞLU, Fadıl: **Anonim Şirketlerde Umumi Heyet**, İstanbul Ticaret Dergisi, C. 10, S. 478, İstanbul 1967. **(Umumi Heyet)**

ÇAMOĞLU, Ersin: “Anonim Şirket idare Meclisi Üyelerinin Genel Kurul Kararlarının İcrasından Doğan Sorumluluğu Konusunda Yeni Gelişmeler”, **BATİDER**, C.6, S.7, 1971, Sh.283-296.

ÇAMOĞLU, Ersin: “Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelik Karşısında Sermaye Ortaklıklarında Çağrısız Genel Kurulların Pratik Değeri”, **İkt.Mal.** 1976, C.XXIII, S.8, sh.319vd. (**Çağrısız Genel Kurul**)

ÇAMOĞLU, Ersin: **TTK’na Göre Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukukî Sorumluluğu**, İstanbul 1972. (**Hukukî Sorumluluk**)

ÇEKER, Mustafa: **Anonim Ortaklıkta Oy Hakkı ve Kullanılması**, Ankara 2000. (**Oy Hakkı ve Kullanılması**)

ÇEVİK, Orhan Nuri: **Limited Şirketler Hukuku ve Uygulanması**, Ankara 1976. (**Limited Şirketler**)

ÇEVİK, Orhan Nuri: **Anonim Şirketler**, Ankara 1979. (**Anonim Şirketler**)

DAĞ, Üner: **Yargıtay’ın Anonim Ortaklıklara İlişkin 1982 Yılında Yayınlanmış Kararları ve Değerlendirmesi (II)**, İkt. Mal. 1984, C. 30, S. 11, (**Kararlar ve Değerlendirme**)

DERYAL, Yahya: **Anonim Ortaklıklar Genel Kurul Kararlarının Hukukî Niteliği**, Prof. Dr. Fehiman Tekil’in Anısına Armağan, İstanbul 2003.

DOĞANAY, İsmail: **TTK Şerhi**, C. I, MADDE 1-419, İstanbul 2004. (**TTK Şerhi**)

DOĞANAY, İsmail: **TTK Hükümlerine Göre Anonim Şirketlerde, Azınlıkta Kalan Pay Sahiplerinin Genel Kurul Kararını İptal Ettirebilmeleri Hali**, Öktem'e Armağan, Ankara 1970. (**Kararların İptali**)

DOĞRUSÖZ, A. Bumin: "Anonim Şirketlerde Genel Kurul Toplantıları", **Yaklaşım Dergisi**, C. 1, S. 3, Ankara 1993. (**Anonim Şirketlerde Genel Kurul Toplantıları**)

DOĞRUSÖZ, A. Bumin: "Anonim Şirketlerde Genel Kurulun Toplantıya Çağrılması", **Yaklaşım Dergisi**, C. 1, S. 2, Ankara 1993. (**Toplantıya Çağrı**)

DOMANIÇ, Hayri: **Anonim Şirketler**, İstanbul 1978. (**Anonim Şirketler**)

DOMANIÇ, Hayri: **TTK Şerhi II, Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması**, İstanbul 1988. (**TTK Şerhi**)

DOMANIÇ, Hayri: **Anonim Şirket Ana Mukavelelerine Yazılması Gerekli ve Mümkün Unsurlar**, ARSLANLI'ya Armağan, İstanbul 1978.

EREN, Fikret: **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, İstanbul 2003.

ERİŞ, Gönen: **Açıklamalı, İçtihatlı TTK Şerhi, Ticarî İşletme ve Şirketler**, C.I, İstanbul, 1989. (**TTK Şerhi**)

ERİŞ, Gönen: **Açıklamalı - İçtihatlı Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku**, Ankara – 1995. (**Anonim Şirketler Hukuku**)

HATEMİ/SEROZAN/ARPACI: **Borçlar Hukuku – Özel Bölümü**, İstanbul 1992. (**HATEMİ: Borçlar Hukuku**)

HELVACI, Mehmet: **"Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Toplantıları ve Bu Toplantılarda Bulunacak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelik" Gereği Ticaret Ortaklıklarının Özellikle Anonim Ortaklıkların Genel Kurullarının Yapılması (İlgili Mevzuatla Birlikte)**, İstanbul 1997.

HIRSCH, Ernst E.: **Ticaret Hukuku Dersleri**, B. 2, İstanbul 1948.

İMREGÜN, Oğuz: **Anonim Ortaklıklar**, İstanbul 1989. (**Ortaklıklar**)

İMREGÜN, Oğuz: **Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarına Karşı Pay Sahiplerinin İptal Davası Açma Hakkı**, Prof. Dr. Hayri Domaniç'e Armağan, İstanbul 1995. (**İptal Davası**)

İMREGÜN, Oğuz: **Kara Ticareti Hukuku Dersleri** (Genel Hükümler-Ortaklıklar-Kıymetli Evrak), İstanbul 2001. (**Kara Ticareti**)

İMREGÜN, Oğuz: "Türk Hukukunda Anonim Ortaklıklarda Toplantı ve Karar Yetersayıları", **İÜHFM**, C. 50, S. 1-4 İstanbul 1984. (**Toplantı ve Karar Yeter Sayıları**)

İMREGÜN, Oğuz: **Anonim Ortaklıkta İntifa Senetleri**, Ord. Prof. Dr. Halil Arslanlı'nın Anısına Armağan, İstanbul 1976. (**İntifa Senetleri**)

İMREGÜN, Oğuz: **Anonim Şirketlerde Pay Sahipleri Arasında Umumi Heyet Kararlarından Doğan Menfaat İhtilaflar ve Bunları Telif Çareleri**, Ankara 1962. (**Menfaat İhtilafları**)

İZMİRLİ, Yedigâr: **Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Organ Niteliğini Kaybetmesi ve Hukukî Sonuçları**, Ankara 2001.

KARAHAN, Sami: **Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Paylar ve İmtiyazın Korunması**, İstanbul 1991. (**İmtiyazlı Paylar**)

KARAYALÇIN, Yaşar: **Özel Hukukta Meseleler Ve Görüşler**, C.I, Ankara

1975 (**Meseleler ve Görüşler**)

KARAYALÇIN, Yaşar; **Ticaret Hukuku II. Şirketler Hukuku**, Ankara

1973 (**Şirketler Hukuku**)

KILIÇOĞLU, Ahmet M.: **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Ankara 2005

KİRTİL, Neşe: **Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulu**, İzmir 2005.

- KORKUT, Ömer: **Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Toplantısına Çağrı ve Toplantının Yürütülmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2000.
- KURU, Baki: **Hukuk Muhakemeleri Usulü**, C.V. 6. Bası, İstanbul, 2001
- MOROĞLU, Erdoğan: **Özellikle Anonim ve Limited Ortaklıklarda Oy Sözleşmesi**, Ankara 1996. (Oy Sözleşmesi)
- MOROĞLU, Erdoğan: **TTK'na Göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, İstanbul, Beta Basım Yayım, 2001. (Hükümsüzlük)
- MOROĞLU, Erdoğan: **TTK Tasarısı ile Yürürlük ve Uygulama Kanunu Tasarısı, Değerlendirme ve Öneriler**, Ankara 2006 (TTK Tasarısı)
- MOROĞLU, Erdoğan: **Anonim Ortaklıkta Genel Kurulun Toplantıya Daveti Merasimine Aykırılığın Genel Kurul Kararlarına Etkisi ve Yargıtay Kararları**, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, C. VII. (Yargıtay Kararları)
- NOMER, Füsun: **Anonim Ortaklıkta Oydan Yoksun Paylar**, İstanbul 1994. (Oydan Yoksun Paylar)
- ÖZKORKUT, Korkut: **Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Kararlarının İptali**, Ankara 1996, Sh. 7.
- ÖZTAN, Bilge: **Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinde Organ Kavramı ve Organın Fiillerinden Sorumluluk**, Ankara 1970.
- PEKCANITEZ, Hakan: **Anonim Ortaklıklarda Denetçiler Tarafından Açılacak Davalar**, Prof. Dr. Kudret Ayiter'e Armağan, Ankara, 1988.
- POROY, Reha; Ünal TEKİNALP, Ersin ÇAMOĞLU: **Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku**, Gözden Geçirilmiş Güncelleştirilmiş 9. Baskı, İstanbul 2003.

POSTACIOĞLU, İlhan: **Medeni Usul Hukuku Dersleri**, 3. Bası, İstanbul 1966,

PULAŞLI, Hasan: **Şirketler Hukuku**, Adana 2005. (**Şirketler Hukuku**)

TANDOĞAN, Haluk: **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, C. II, Ankara 1987. (**Borçlar Hukuku**)

TEKİL, Fahiman: **Hükümsüzlük Ve İptal Edilebilirlik Ayırımı Hakkındaki Bir Yargıtay Kararı Üzerine Düşünceler**", Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, İstanbul 1999, sh.593-600 (**Hükümsüzlük**)

TEKİL, Fahiman: **Hukuki İşlemlerin Hükümsüzlüğü Ve İptal Edilebilirliği**, İ.İ.T.İ.A Ticari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.1. S.1. 1981, sh. 96 vd. (**Yokluk-İptal Edilebilirlik**)

TEKİL, Fahiman: **Ticaret Kanununun Revizyonu Üzerine Düşünceler**, Prof. Dr. Oğuz İmregün'e Armağan, İstanbul 1998. (**Revizyon**)

TEKİNALP, Ünal: Anonim Ortaklığın Genel Kurulunda Bir Teklifin Reddine Karşı İptal Davası Açılabilir mi? İstanbul Barosu Dergisi, C.39, S. 7,8,9, Y. 1965,sh. 249-260 (**Red Kararı**).

TEKİNALP, Ünal: **Çağrısız Toplanabilen Genel Kurul**, İkt. Mal. 1968, C. 15, S.4, Y. 1968, sh.154-161 (**Çağrısız Genel Kurul**)

TEKİNALP, Ünal: Hakların En Az Zarar Verecek Şekilde Kullanılması İlkesi 1-2, **İkt. Mal.** C. 26, S. 2, 1979, sh.78 vd. C.26, S.5, 1979, sh.203 vd. (**En Az Zarar Verecek Şekilde 1-2**)

TEKİNALP, Ünal: "Olumlu veya Çekimser Oy Kullanan Pay Sahipleri İptal Davası Açılabilir mi?", **İkt. Mal.** C. 29, S. 7. (**Olumlu veya Çekimser Oy**)

TEKİNALP, Ünal: "Tahvil Sahipleri Genel Kurulu ve Toplantıya Çağırılması", **İkt. Mal.**, C. XVII, S.5. (**Tahvil Sahipleri – Toplantıya Çağırılması**)

TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP: **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Yedinci Baskı, İstanbul 1993. **(TEKİNAY: Borçlar Hukuku)**

TEOMAN, Ömer: **Anonim Ortaklıklarda İntifa Senetleri**, İstanbul 1978 **(İntifa Senetleri)**

TEOMAN, Ömer: “Avrupa Anonim Ortaklığında Azınlığın Genel Kurulu Toplantıya Çağırma ve Gündeme Madde Eklettirme Hakkı”, **İkt. Mal.** 1978, C. 25, S. 6. **(Azınlık)**

TEOMAN, Ömer: **Avrupa Anonim Ortaklığında Tahviller**, Otuz Yıl Ticaret Hukuku-Tüm Makalelerim, C. I, (1971-1982), İstanbul 2000. **(Tahviller)**

TEOMAN, Ömer: **Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu**, İstanbul 1983. **(Yoksunluk)**

TEOMAN, Ömer: **Anonim Ortaklıklar Genel Kurul Toplantısına İlişkin Hazirun Cetveli**; Otuz Yıl Ticaret Hukuku – Tüm Makalelerim–, C.II (1982-2001), İstanbul 2001. **(Hazirun Cetveli)**

TEOMAN, Ömer: **Anonim Ortaklıkta paylar Üzerinde İntifa Hakkı Bulunması Durumunda Oy Hakkı Dışındaki Yönetim Haklarının Kimin Tarafından Kullanılacağı Sorunu**. Otuz Yıl Ticaret Hukuku –Tüm Makalelerim– C. I (1971-1982), İstanbul 2000, **(İntifa Hakkı Bulunmasında Oy Hakkı)**

TEOMAN, Ömer: **Anonim Ortaklıkta Denetçiler Genel Kurulu Tek Başlarına Toplantıya Çağırabilirler mi?** – Yargıtay 11. Hukuk Dairesi’nin Bir Kararı Üstüne Düşünceler–, Otuz Yıl Ticaret Hukuku –Tüm Makalelerim–, C. I, (1971-1982), İstanbul 2000. **(Denetçiler)**

TEOMAN, Ömer: **Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarına “Dinleyicilerin” Katılması**, Otuz Yıl Ticaret Hukuku – Tüm Makalelerim–, C.I, (1971-1982), İstanbul 2000. **(Dinleyiciler)**

TEOMAN, Ömer: “Oy Hakkından Yoksun Pay Sahiplerinin Karara Katılmış Bulunmaları Nedeniyle Açılan İptal Davasında Anonim Ortaklık Bu Katılmanın Oylama Sonucunu Etkilemediği Savunmasını Yapamaz”, **İktisat Ve Maliye**, C.XXIX, S.9, s365- 368.

TUNÇOMAĞ, Kenan: **Borçlar Hukuku, Genel Hükümler**, C. I, İstanbul 1976,

TÜRK, Hikmet Sami: “Anonim Ortaklıklar Genel Kurul Toplantılarında Gündeme Bağlılık İlkesi ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Azil veya Seçimi”, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Bildiriler-Tartışmalar, **Ticaret ve Banka Hukuku Dergisi**, Ankara 1984.

TÜZÜN, Necat: **Anonim Şirketler**, Ankara 1962.

ÜLGEN, Burcu Dalay: **Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali** (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 1993.

ÜLKÜ, Murat Fatih: **Anonim Ortaklıklarda Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması (Daveti)**, Prof. Dr. Hayri Domaniç’e 80. Yaş Günü Armağanı, C. I, İstanbul 2001, sh. 575-598. (**Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması**)

ÜNAL, Süleyman: **TTK’na Göre Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1990.

ÜRGÜPLÜ, Mehmet: “Tahvil Sahipleri Genel Kurulu Kararlarının İptali”, **İkt. Mal.**, C.XXIV, S.8, 1979, sh. 337 vd.

YASAMAN, Hamdi : **Menkul Kıymetler Borsası Hukuku**, İstanbul 1992, sh. 67.

YILDIZ Şükrü: **TTK’na Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1989. (**Genel Kurul Kararlarının İptali**)

YILMAZ, Ejder: **Hukuk Sözlüğü**, Ankara 1996

VELİDEDEOĞLU, Hıfzı Veldet: **Türk Medeni Hukuku.**

YİĞİT, İlhan: **Anonim Ortaklık Genel Kurulun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar,** İstanbul 2005.

ZEVKLİLER, Aydın: **Medeni Hukuk,** İstanbul 1993.

ÖZET

Sanem GÜNGÖR. Anonim Şirket Menfi Genel Kurul Kararlarının İptali, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2008.

Genel kurul, anonim şirketlerin vazgeçilmez zorunlu bir organıdır. Anonim şirketin genel işleyişi ve yönetimi ile ilgili kararlar, tüm ortakların katılma hakkına sahip olduğu genel kurulda alınır ve şirketin iradesi genel kurulda oluşur. TTK anonim şirket genel kurul kararları ile ilgili hükümsüzlük halleri için yalnızca iptal edilebilirliği düzenlenmekle beraber, baştan itibaren geçersiz olan yani yok hükmünde olan ve konusu itibarı ile imkansız olan veya kanunda belirtilen esaslı şartları içermeyen butlan kapsamındaki kararları ayrıca düzenlememiştir.

Anonim şirket menfi genel kurul kararlarının iptali bu inceleme kapsamında, ilgili mevzuat, öğreti ve mahkeme kararları ışığında çeşitli yönleriyle ele alınmaktadır.

Çalışmamızda, genel anlamıyla genel kurul kararlarının iptali değerlendirilmek suretiyle, menfi genel kurul kararlarının iptal edilebilirliği üzerinde durulmuştur. Menfi genel kurul kararları hukuki mahiyetleri açısından incelendiklerinde karar kavramı içerisinde değerlendirildiklerinden, menfi genel kurul kararı ile olumlu bir etkinin doğduğu durumlarda, karar TTK.m.381 kapsamında iptal davasına konu olabilmelidir.

Anahtar Sözcükler

1. Karar,
2. Menfi Genel Kurul Kararları,
3. Kararın İptali
4. Butlan veya Yokluk
5. İptalin Etkileri.

ABSTRACT

Sanem GÜNGÖR. The Cancellation of Negative Decisions Made at the General Shareholders' Meeting of a Joint Stock Company, Postgraduate Thesis, Ankara, 2008.

General Shareholders' Meeting is an essential and mandatory part of a joint stock company. Decisions regarding the operation and management of a company are made at the General Shareholders' Meeting, in which each shareholder has the right to participate and the will of the company is established. Although the Turkish Trade Act (TTK) arranges the defeasibility conditions in cases of nullity concerning the decisions made at the General Shareholders' Meeting, it does not provide special arrangements for decrees of nullity, which have been null since the beginning – i.e. regarded as legally invalid – and are unfeasible as regards their subjects or do not include the essential terms specified by law.

In the framework of this study, the cancellation of negative decisions made at the General Shareholders' Meeting is examined from different perspectives in light of the relevant legislation, discipline (or doctrines) and court decisions.

This study discusses the defeasibility of negative decisions made at the General Shareholders' Meeting, over a general analysis of the cancellation of decisions taken at general shareholders' meetings. As the negative decisions made at general shareholders' meetings are regarded as decrees in terms of their legal character, they shall be subject to action of nullity, pursuant to Article 381 of the Turkish Trade Act, in cases where the negative decision made at the General Shareholders' Meeting causes a positive effect.

Key Words

1. Decision / Decree,
2. Negative Decisions made at the General Shareholders' Meeting,
3. Cancellation of the Decision
4. Invalidity / Nullity
5. Effects of Cancellation